

2022

2022 finansinių metų metinė ataskaita
dėl ES bendrųjų įmonių

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1
Užklausos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Tviteris: @EUAuditors

Daug papildomos informacijos apie Europos Sąjungą yra internete. Ji prieinama per portalą Europa (<http://europa.eu>).

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2023

PDF ISBN 978-92-849-0076-3 doi:10.2865/237709 QJ-09-23-159-LT-N

Turinys

1 skyrius. ES bendrųjų įmonių ir Audito Rūmų auditas	5
Įvadas	6
ES bendrosios įmonės	8
Pagal daugiametes ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veikiančios įmonės	8
Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo BĮ	14
BĮ mokėjimų biudžetai ir žmogiškieji ištekliai 2022 m.	15
Biudžeto ir jo įvykdymo patvirtinimo tvarka	16
Mūsų auditas	18
Rengiamo patikinimo pareiškimą kiekvienai BĮ	18
Remiamės kitų auditorių atliktu audito darbu	18
Mūsų audito metodas grindžiamas pagrindinių rizikos veiksnių vertinimu	19
Mūsų audito metodas, taikytas dotacijų mokėjimams	21
2 skyrius. Audito rezultatų apžvalga	23
Įvadas	24
Palankios audito nuomonės dėl visų bendrųjų įmonių	25
Palankios nuomonės dėl visų BĮ finansinių ataskaitų patikimumo	25
Palankios nuomonės dėl visų BĮ finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo	26
Palankios nuomonės dėl visų BĮ finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo	26
Reikia tobulinti keletą sričių	27
BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo trūkumai	27
MVĮ ir nauji paramos gavėjai yra labiau linkę daryti su personalo išlaidomis susijusių klaidų	31
BĮ „EuroHPC“ nepasiekė savo įdarbinimo tikslo	31

BĮ F4E vyresniosios vadovybės lygmeniu padėtis išliko nestabili	32
BĮ F4E sutarčių valdymas turi trūkumų	32
Bendrosios įmonės į mūsų ankstesnių metų pastabas atsižvelgė dauguma atžvilgių	33
Bendrujų įmonių rizika grindžiama dotacijų įgyvendinimo kontrolės sistema dar nepakankamai parengta	34
Mūsų horizontaliosios peržiūros metodika	34
Pusė BĮ neturėjo struktūrinio rizika grindžiamo programos „Horizontas 2020“ dotacijų <i>ex ante</i> kontrolės metodo	34
Dauguma BĮ dar nėra parengusios rizika grindžiamo <i>ex post</i> audito metodo, taikomo programos „Horizontas 2020“ dotacijų mokėjimams	38
Konkrečiau rizika grindžiamo metodo taikymo dotacijų valdymui svarba bendrosioms įmonėms pagal programą „Europos horizontas“ padidėjo	41
Kiti Audito Rūmų paskelbti su bendrosiomis įmonėmis susiję leidiniai	44
3 skyrius. ES bendrujų įmonių patikinimo pareiškimai	48
3.1. Patikinimo pareiškimus patvirtinanti informacija	49
ES bendrąsias programas įgyvendinančios bendrosios įmonės	53
3.2. Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)	54
3.3. Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)	63
3.4. Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)	72
3.5. Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)	81
3.6. Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė (BST BĮ)	90
3.7. Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)	100
3.8. Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)	111

3.9. Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)	120
Pagal Euratomą veikianti bendroji įmonė	133
3.10. Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)	134
Santrumpos	148

1 skyrius.

ES bendrųjų įmonių ir Audito Rūmų auditas

Įvadas

1.1. Europos Audito Rūmai yra ES finansų išorės auditorius¹. Vykdydami šiuos įgaliojimus, atliekame nepriklausomo ES piliečių finansinių interesų sergėtojo vaidmenį – padedame gerinti ES finansų valdymą. Daugiau informacijos apie mūsų darbą galima rasti mūsų veiklos ataskaitose, metinėse ES biudžeto vykdymo ataskaitose, specialiosiose ataskaitose, apžvalgose ir nuomonėse dėl naujų ar atnaujinamų ES teisės aktų arba kitų sprendimų, turinčių poveikį finansų valdymui.

1.2. Pagal šį įgaliojimą, tikriname ES bendrųjų įmonių (toliau kartu – bendrosios įmonės arba BĮ), kurios yra ES įstaigos, įsteigtos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 187–188 straipsnius, o Branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės (BĮ F4E) atveju – pagal Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (Euratomo sutarties) 45–51 straipsnius, metines finansines ataskaitas ir jose atspindimas operacijas.

1.3. Šioje ataskaitoje pateikiame mūsų atlikto BĮ 2022 finansinių metų audito rezultatus. Ataskaitos struktūra yra tokia:

- 1 skyriuje aprašomos BĮ ir mūsų audito pobūdis;
- 2 skyriuje pateikiami bendri audito rezultatai ir rizika grindžiamos BĮ kontrolės sistemos, skirtos dotacijų įgyvendinimui, analizė;
- 3 skyriuje pateikiamas kiekvienos iš devynių BĮ patikinimo pareiškimas (žr. **1.4 diagramą**) kartu su mūsų nuomonėmis dėl BĮ metinių finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų pajamų ir mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo, taip pat visi klausimai ir pastabos, dėl kurių šios nuomonės nesikeičia.

1.4. Apskritai, mums atlikus 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį finansinių metų devynių BĮ auditą, pasitvirtino panašūs rezultatai, kokie buvo skelbti ankstesniais metais. Parengėme patikinimo pareiškimus dėl kiekvienos BĮ ir pateikėme:

- besąlygines (palankias) audito nuomones dėl devynių BĮ finansinių ataskaitų patikimumo ir
- besąlygines (palankias) audito nuomones dėl devynių BĮ finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo.

¹ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 285–287 straipsniai, OL C 202, 2016 6 7, p. 1.

1.5. Vis dėlto skaitytojui svarbias sritis akcentavome kitų dalykų arba dalyko pabrėžimo pastraipose ir nurodėme tobulintinas sritis pateikdami pastabas, dėl kurių audito nuomonės nesikeičia.

ES bendrosios įmonės

1.6. Bendrosios įmonės (BĮ) – tai Europos Sąjungos (ES), kuriai atstovauja Komisija, ir privačių partnerių iš pramonės bei mokslinių tyrimų organizacijų partnerystės pagrindu veikiantys subjektai. Kai kuriais atvejais dalyvauja ir tarpvyriausybines organizacijos bei dalyvaujančiosios valstybės. Svarbiausia BĮ užduotis – skatinti mokslo žinių pavertimą paklausiomis proveržio inovacijomis pagal bendrą partnerių viziją. Be to, BĮ turėtų reaguoti į Europos socialinius iššūkius, kurių pramonė šiuo metu negali iki galo įveikti.

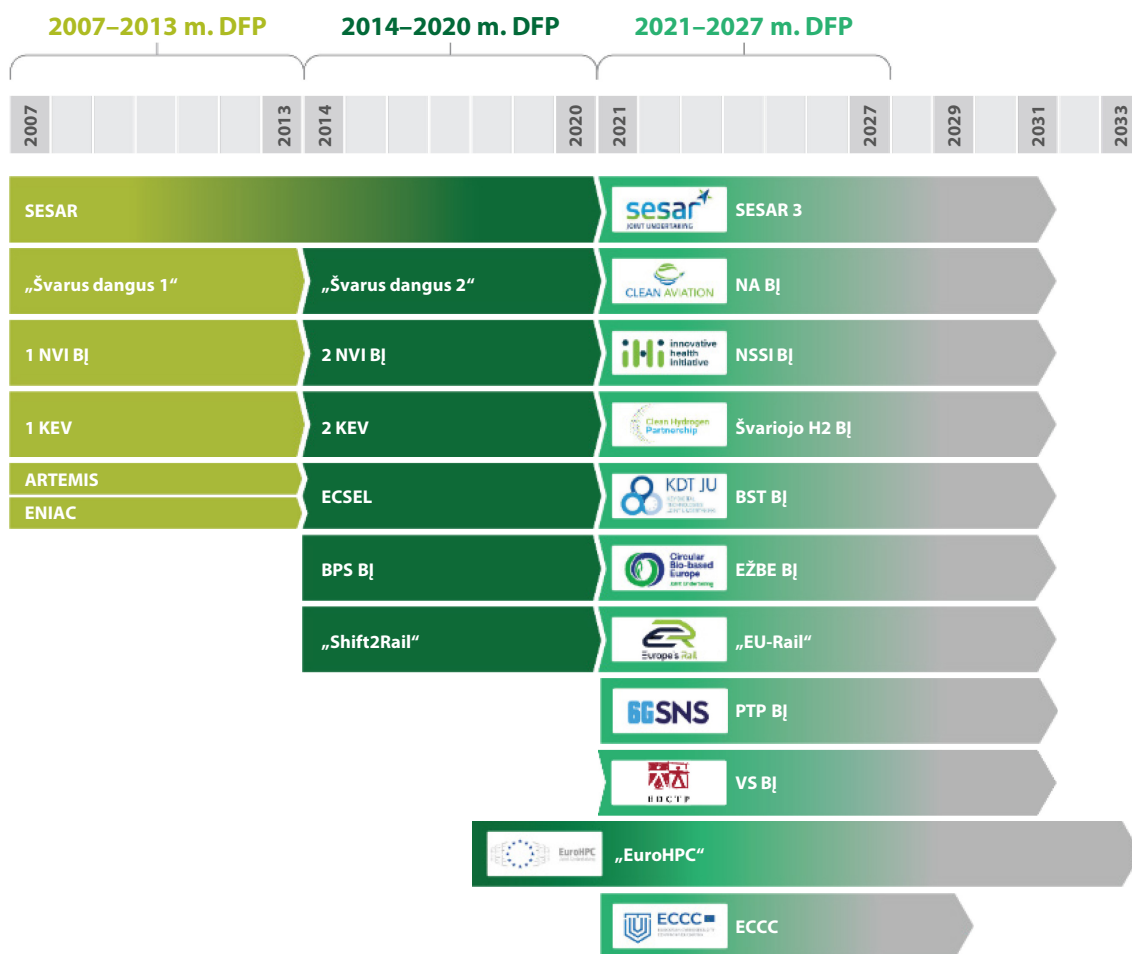
Pagal daugiametes ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veikiančios įmonės

Pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veikiančių BĮ raida

1.7. Pagal daugiametes finansinės programos (DFP) mokslinių tyrimų ir inovacijų programas, BĮ steigiamos kaip ES įstaigos, turinčios atskirą juridinį subjektiškumą. Savo mokslinių tyrimų srityje jos priima mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkes ir jas įgyvendina skelbdamos kvietimus teikti pasiūlymus arba vykdydamos viešuosius pirkimus.

1.8. Toliau **1.1 diagramoje** parodyta BĮ raida įgyvendinant 2007–2013 m. DFP Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintąją bendrąją programą (BP 7) (įsteigtos pirmosios šešios BĮ), 2014–2020 m. DFP programą „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP 1) programą ir 2021–2027 m. DFP programą „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programą ir EITP 2 programą.

1.1 diagrama. ES bendrųjų įmonių raida

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Tarybos reglamentais, kuriais įsteigiamos BĮ.

1.9. Pagal 2021–2027 m. DFP veikiančios BĮ įgyvendina konkrečias mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkes transporto, energetikos, sveikatos, žiedinės biožaliavinės pramonės sektorių, bazinių elektroninių komponentų, superkompiuterių ir tinklų sistemų srityse. Jos buvo įsteigtos pagal toliau nurodytus Tarybos reglamentus.

1.10. 2021 m. lapkričio mėn. Taryba priėmė Bendrąjį pagrindinį aktą, kuriuo įsteigiamos devynios BĮ, skirtos veiksmams pagal naujosios 2021–2027 m. DFP programą „Europos horizontas“, t. y. daugiamečę mokslinių tyrimų ir inovacijų programą, įgyvendinti. Šios BĮ įsteigiamos dešimties metų laikotarpiui – iki 2031 m. gruodžio 31 d.² Septynios BĮ, kurios jau veikė pagal programą „Horizontas 2020“ (BĮ SESAR, BĮ ECSEL, 2 NVI BĮ, „Švarus dangus 2“, 2 KEV BĮ, „Shift2Rail“ ir BPS BĮ), pagal programą „Europos horizontas“ toliau veikia kaip nauji juridiniai asmenys su naujais pavadinimais ir patikslintomis kompetencijos sritimis. Be to, buvo

² Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ įsteigiamos bendrosios įmonės.

įsteigtos dvi naujos BĮ: Pažangiųjų tinklų ir paslaugų BĮ (PTP BĮ) ir Visuotinės sveikatos BĮ. Pastaroji pakeitė Europos ir besivystančių šalių partnerystę klinikinių tyrimų srityje.

1.11. 2021 m. gegužės mėn. atskiru reglamentu įsteigtas Europos kibernetinio saugumo kompetencijos centras (ECCC)³. Tačiau šių trijų naujų BĮ (PTP BĮ, VS BĮ ir ECCC) auditas pirmą kartą bus atliktas tik po to, kai jos įgis finansinį savarankiškumą; tikimasi, kad tai įvyks 2023 m. paskutinį ketvirtį.

1.12. 2021 m. liepos mėn. Taryba pagal naująją 2021–2027 m. DFP priėmė naują Europos našiosios kompiuterijos BĮ (BĮ „EuroHPC“) steigimo reglamentą⁴, kuriuo jos veiklos laikotarpis pratęsiamas iki 2033 m. gruodžio 31 d. Pagal 2021–2027 m. DFP BĮ „EuroHPC“ gauna gerokai daugiau lėšų pagal programą „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos ir EITP programas, kad paremtų itin našių kompiuterinių sistemų įsigijimą ir plėtojimą, taip pat superkompiuterių ir kvantinių kompiuterių infrastruktūros modernizavimą ir eksploatavimą.

1.13. Galiausiai, 2022 m. vasario mėn. Komisija pasiūlė Bazinių skaitmeninių technologijų BĮ (BST BĮ) pertvarkyti į būsimą Lustų BĮ. Taryba iš dalies keičiantį reglamentą priėmė 2023 m. liepos 25 d. Išplėstais BĮ įgaliojimais bus skatinama novatoriškų naujos kartos puslaidininkinių technologijų plėtra ir sustiprinti Europos lustų gamybos pajėgumai pagal Europos lustų iniciatyvą, finansuojamą pagal Skaitmeninės Europos programą⁵.

Pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veikiančioms BĮ skiriami įnašai

1.14. Visi nariai prisideda prie BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos finansavimo. Viena vertus, Komisija skiria piniginius įnašus pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas, kad bendrai finansuotų BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkę. Kita vertus, pramonės ir mokslinių tyrimų srities privatieji nariai turi užtikrinti minimalų nepiniginių įnašų lygį skirdami nepiniginių įnašų BĮ pagrindinei veiklai (IKOP), o kai kuriais atvejais – nepiniginių įnašų papildomai veiklai (IKAA). Daugiau informacijos pateikta [1.1 langelyje](#). Kai kuriais atvejais prie BĮ veiklos finansiškai prisideda ir dalyvaujančiosios valstybės (BST BĮ, BĮ „EuroHPC“ ir ECCC) arba tarpvyriausybinių organizacijų (BĮ SESAR ir Visuotinės sveikatos BĮ). Be to, teisės

³ [Reglamentas \(ES\) 2021/887](#), kuriuo įsteigiamas Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centras ir Nacionalinių koordinavimo centrų tinklas.

⁴ [Tarybos reglamentas \(ES\) 2021/1173](#) dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės įsteigimo ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) 2018/1488.

⁵ [Tarybos reglamentas \(ES\) 2023/1782](#), kuriuo iš dalies keičiamas [Reglamentas \(ES\) 2021/2085](#), kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės, kiek tai susiję su Lustų bendrąja įmone.

subjektai arba valstybės, norintys padėti BĮ siekti tikslų jos konkrečioje mokslinių tyrimų srityje, gali teikti paraišką tapti asocijuotaisiais nariais arba prisidedančiaisiais partneriais. ES ir BĮ privatieji nariai BĮ administracines išlaidas finansuoja vienodais piniginiiais įnašais; išimtis – BĮ „EuroHPC“, kurios visos išlaidos tenka Komisijai.

1.1 langelis

Privačiųjų narių nepiniginiai įnašai, skirti BĮ pagrindinei veiklai (IKOP)

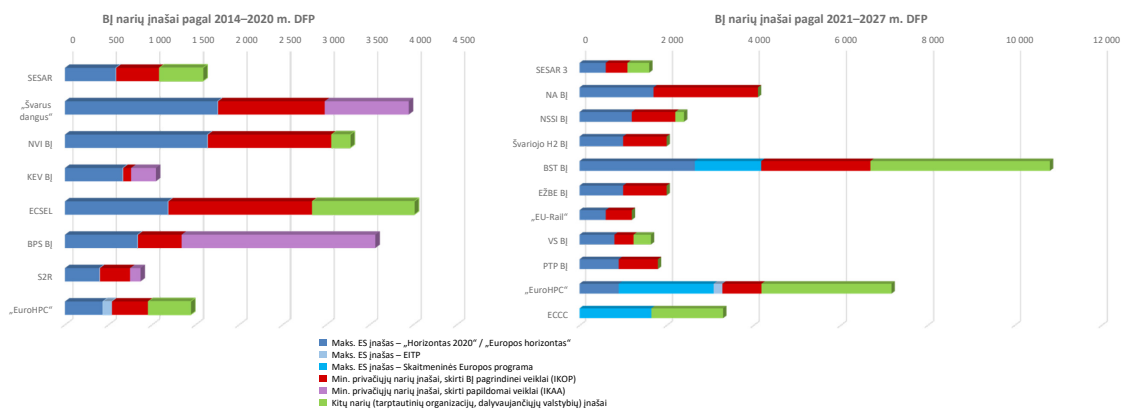
Kaip numatyta BĮ steigimo reglamentuose, visi privatieji nariai turi minimalia suma prisidėti dengiant BĮ vykdomų mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų išlaidas. Pagal programą „Horizontas 2020“, IKOP – tai visos išlaidos, kurias privatieji nariai patyrė įgyvendindami BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų veiksmus, atskaičius BĮ kitų narių įnašus (ES bendrąjį finansavimą, dalyvaujančiųjų valstybių ar tarpvyriausybinių organizacijų įnašus) ir bet kuriuos kitus šioms išlaidoms padengti skirtus ES įnašus. Pagal programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą, IKOP sudaro privačiųjų narių tinkamos finansuoti išlaidos, kurias jie patyrė įgyvendindami BĮ veiksmus, atskaičius BĮ ir dalyvaujančiųjų valstybių įnašus ar bet kuriuos kitus šioms išlaidoms padengti skirtus ES įnašus. Visa sertifikuotų ir patvirtintų IKOP suma pripažįstama BĮ metinėse finansinėse ataskaitose.

Privačiųjų narių nepiniginiai įnašai, skirti papildomai veiklai (IKAA)

Pagal programą „Horizontas 2020“, kai kurių BĮ („Švarus dangus“, KEV, BPS, S2R) privatieji nariai taip pat privalo skirti minimalią nepiniginį įnašų sumą išlaidoms, patirtoms vykdant papildomą veiklą, kuri neįtraukta į BĮ darbo programą ir biudžetą, tačiau patenka į BĮ bendrųjų tikslų taikymo sritį. Pagal programą „Europos horizontas“, IKAA taip pat apima netinkamas finansuoti BĮ tiesiogiai finansuojamos veiklos išlaidas, atskaičius bet kuriuos kitus šioms išlaidoms padengti skirtus ES įnašus. BĮ privatieji nariai, be IKOP, turi pateikti IKAA, kad būtų užtikrinta atitiktis ES įnašams. IKAA sumos nustatytos BĮ metiniame papildomos veiklos plane. Bendra sertifikuotų ir patvirtintų IKAA suma atskleidžiama BĮ metinių finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose. Taigi IKAA į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

1.15. *1.2 diagramoje* parodyti narių įnašų į BĮ tikslai pagal 2014–2020 m. DFP ir 2021–2027 m. DFP, kaip nustatyta atitinkamuose steigimo reglamentuose, įskaitant BST BĮ pertvarkymą į Lustų BĮ. Pagal 2021–2027 m. DFP labiausiai padidėjo BĮ „EuroHPC“ ir Lustų BĮ biudžetai.

1.2 diagrama. Narių įnašų į BĮ tikslai pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas (mln. EUR)

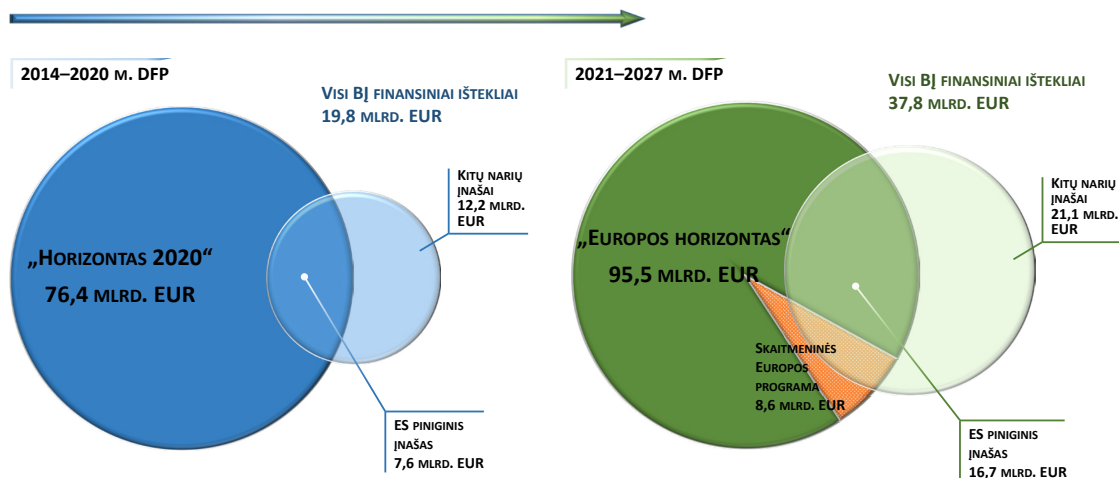
Šaltinis. Audito Rūmai.

1.16. Kaip parodyta [1.3 diagramoje](#), pagal 2021–2027 m. DFP, programa „Europos horizontas“ ir skaitmeninės Europos programa tebėra pagrindiniai BĮ finansiniai ištekliai. Bendras biudžetas, skirtas šių BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai bendrai finansuoti, sudaro 16,7 milijardo eurų. Iš bendro 95,5 milijardo eurų programos „Europos horizontas“ biudžeto BĮ panaudos 11,6 milijardo eurų (arba apie 12 %). Pagal Skaitmeninės Europos programą⁶ BĮ „EuroHPC“, ECCC ir Lustų BĮ bus skirta 5 milijardai eurų lėšų, arba 58,1 % viso 8,6 milijardo eurų programos finansavimo, kad būtų įgyvendinti dideli gebėjimų stiprinimo, diegimo ir investavimo projektai, susiję su Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija.

1.17. Pagal 2014–2020 m. DFP, BĮ skirtas 7,6 milijardo eurų ES finansavimas BĮ priskirtose mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse turėjo pritraukti 12,2 milijardo eurų (arba 161 %), skirtų maždaug 19,8 milijardo eurų vertės mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams įgyvendinti, įskaitant dalyvujančiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų tiesioginius įnašus (žr. [2.1 lentelę](#)). Pagal naująją 2021–2027 m. DFP, tikimasi, kad BĮ skirtas 16,7 milijardo eurų ES finansavimas BĮ priskirtose srityse pritrauks 21,1 milijardo eurų (arba 126 %), skirtų maždaug 37,8 milijardo eurų vertės mokslinių tyrimų ir inovacijų projektams įgyvendinti, įskaitant dalyvujančiųjų valstybių ir tarptautinių organizacijų tiesioginius įnašus (žr. [1.3 diagramą](#)).

⁶ Reglamentas (ES) 2021/694, kuriuo nustatoma Skaitmeninės Europos programa.

1.3 diagrama. Visi BĮ skirti įnašai ir kitų narių įnašų svertas

Šaltinis: Audito Rūmai.

Pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veikiančių BĮ valdymo modeliai

1.18. Tam, kad būtų užtikrintas tvirtas bendradarbiavimas ir veiklos koordinavimas su atitinkamais partneriais ir suinteresuotaisiais subjektais, BĮ turi plačią valdymo struktūrą, kurią dauguma atvejų sudaro valdyba, mokslinis patariamasis organas, valstybių atstovų grupė ir suinteresuotųjų subjektų grupės, veikiančios BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

1.19. Nors BĮ teisinė struktūra yra vienoda, kiekviena BĮ pasižymi konkrečiais ypatumais, susijusiais su skirtingų sektorių moksliniais tyrimais ir inovacijomis. Dauguma BĮ taiko dvišalį modelį, pagal kurį Komisija ir privatieji pramonės sektoriaus ir mokslinių tyrimų srities nariai yra atstovaujami valdyboje ir prisideda prie BĮ pagrindinės veiklos (NA BĮ, NSSI BĮ, Švariojo H2 BĮ, EŽBE BĮ, PTP BĮ ir BĮ „EU-Rail“). Keturios BĮ vadovaujasi trišaliu modeliu, pagal kurį valdyboje taip pat yra atstovaujamos ir prie BĮ veiklos prisideda arba dalyvaujančiosios valstybės (BST BĮ ir BĮ „EuroHPC“ atveju), arba pirmaujančios tarpvyriausybines organizacijos (BĮ SESAR ir Visuotinės sveikatos BĮ atveju).

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo BĮ

1.20. Susitarimas dėl Tarptautinio termabranduolinio eksperimentinio reaktoriaus (ITER) įsigaliojo 2007 m. spalio 24 d., kai teisiškai pradėjo veikti Tarptautinė ITER branduolio sintezės energijos organizacija (ITER-IO). ITER-IO yra atsakinga už ITER projekto įgyvendinimą, o branduolių sintezės įrenginiai statomi Kadaraše (Prancūzija).

1.21. ITER projekto veikloje dalyvauja septyni pasauliniai partneriai: ES (jai atstovauja Europos atominės energijos bendrija (Euratomas))⁷, Jungtinės Amerikos Valstijos, Rusija, Japonija, Kinija, Pietų Korėja ir Indija. ES ėmėsi lyderės vaidmens – ji padengia 45,4 % statybos sąnaudų. Visiems kitiems ITER nariams tenka maždaug po 9,1 % sąnaudų. Šis sąnaudų pasiskirstymas branduolių sintezės bandymų veiklos etape pasikeis, nes Euratomas apmokės 34 % veiklos sąnaudų⁸. Visos ES numatytos išlaidos įsipareigojimams pagal ITER susitarimą vykdyti ir susijusiai veiklai įgyvendinti iki 2035 m. sudaro 18,2 milijardo eurų (dabartine verte)⁹.

1.22. Per savo vietos agentūras ITER-IO nariai prie projekto daugiausia prisideda pristatydami komponentus, įrangą, medžiagas, statydami pastatus ir teikdami paslaugas tiesiogiai ITER-IO (nepiniginiai įnašai). Jie taip pat teikia finansinius įnašus į ITER-IO biudžetą (piniginiai įnašai). ITER nariai dalijasi atsakomybe už pagrindinių reaktorių komponentų gamybą, o gamybos natūra užduočių paskirstymas buvo grindžiamas kiekvieno nario interesais ir techniniais bei pramoniniais pajėgumais¹⁰.

1.23. Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo BĮ (BĮ F4E) buvo įsteigta 2007 m. balandžio mėn. 35 metų laikotarpiui kaip Europos Sąjungos vidaus agentūra. Viena pagrindinių BĮ F4E užduočių – valdyti Europos indėlį į ITER projektą. Ji koordinuoja veiklą ir vykdo būtinus viešuosius pirkimus, rengdamasi demonstracinio branduolinės sintezės reaktoriaus ir įrenginių statybai. BĮ F4E daugiausia finansuoja Euratomas (apie 80 %) ir ITER priimančioji valstybė – Prancūzija (apie 20 %).

⁷ Euratomo narės yra ES valstybės narės ir asocijuotosios valstybės Šveicarija ir Jungtinė Karalystė (iki 2020 m.).

⁸ ITER dokumentai: „ITER statybos, eksploatavimo, deaktyvavimo ir eksploatavimo nutraukimo etapų vertės įverčiai ir šalių įnašų forma“ ir „Visų ITER projekto etapų sąnaudų pasidalijimas“.

⁹ Sąmatos grindžiamos Komisijos komunikatu COM(2017) 319 ir susijusiu Komisijos tarnybų darbinio dokumentu SWD(2017) 232, 4 lentelė.

¹⁰ ITER.org.

1.24. Dabartinė Komisijos sąmata, susijusi su bendru Euratomo biudžetu, kurio reikia, kad BĮ F4E galėtų finansuoti europinę ITER projekto įgyvendinimo dalį ir susijusią veiklą, iki 2035 m. sudaro 15 milijardų eurų (dabartine verte). ITER priimančioji valstybė (Prancūzija) ir Euratomo valstybės narės (įskaitant Šveicariją ir Jungtinę Karalystę iki 2020 m.) turi skirti dar 3,2 milijardo eurų (dabartine verte)¹¹.

1.25. 2020 m. sausio 31 d. Jungtinė Karalystė išstojo iš ES ir Euratomo. 2020 m. gruodžio 30 d. buvo susitarta dėl [ES \(Euratomo\) ir Jungtinės Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo](#). Šiuo susitarimu nustatoma, kad Jungtinė Karalystė dalyvaus I protokole išvardytose ES programose, įskaitant Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programą ir BĮ F4E ITER veiklą, ir prie jų prisideda. Tačiau, kol šalys nesusitars dėl šio protokolo, Jungtinė Karalystė nebus susijusi su BĮ F4E ITER veikla ir nebus BĮ F4E nare. Kalbant apie Šveicariją, susitarimas nebuvo automatiškai pratęstas, todėl jis nustojo galioti 2020 m.

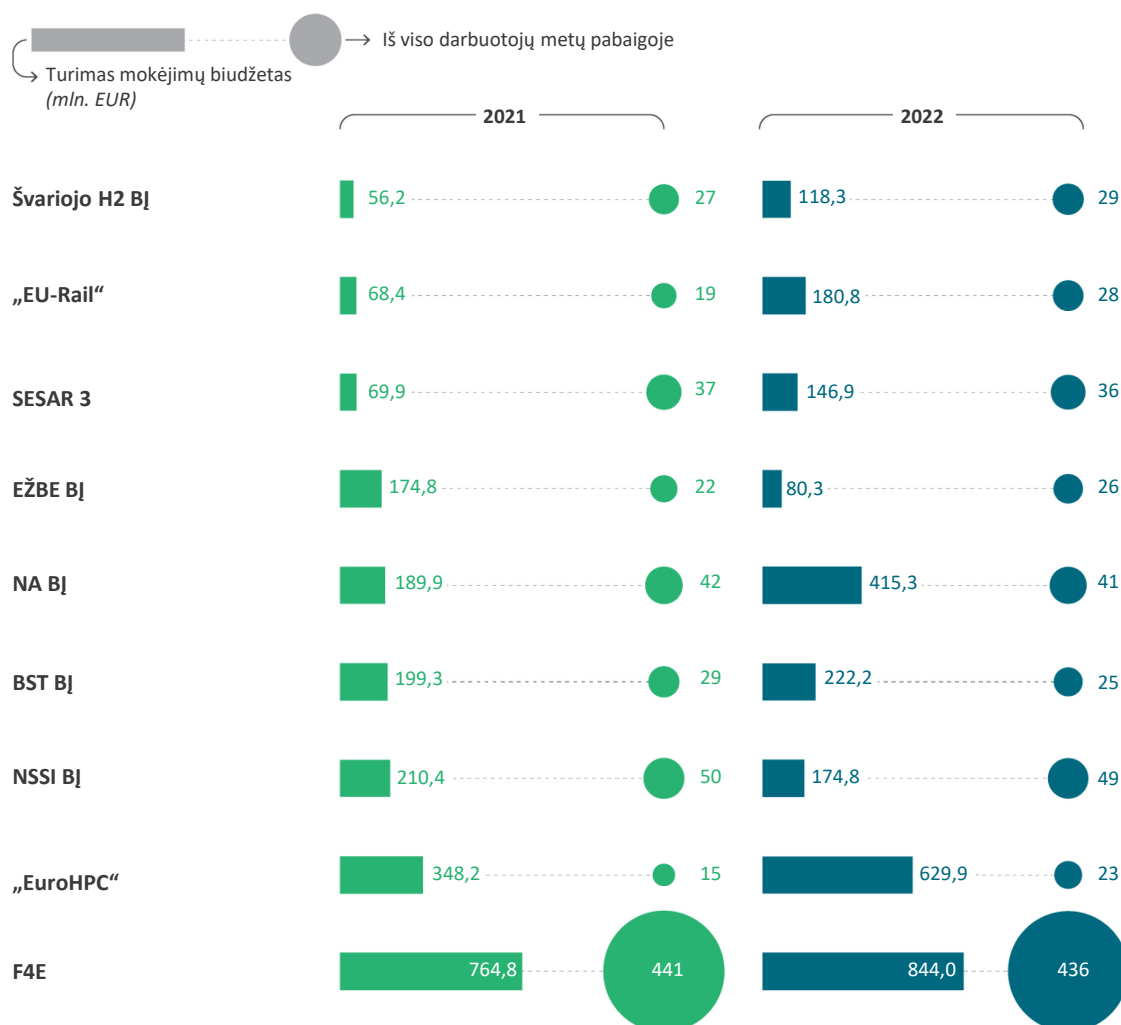
BĮ mokėjimų biudžetai ir žmogiškieji ištekliai 2022 m.

1.26. [1.4 diagramoje](#) apžvelgiamos BĮ konkrečios inovacijų ir mokslinių tyrimų sritys, atitinkami jų mokėjimų biudžetai ir žmogiškieji ištekliai 2022 ir 2021 finansiniais metais. 2022 m. pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veikiančių BĮ bendras mokėjimų biudžetas sudarė 2,0 milijardo eurų (2021 m. – 1,3 milijardo eurų). BĮ F4E mokėjimų biudžetas sudarė 0,8 milijardo eurų (2021 m. – 0,8 milijardo eurų). Tai, kad pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas veiklą vykdančių BĮ mokėjimų biudžetas 2022 m. yra didesnis, susiję su tuo, kad 2022 m. šios BĮ pradėjo įgyvendinti 2021–2027 m. DFP mokslinių tyrimų programą „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos ir EITP 2 programas.

1.27. 2022 m. pabaigos duomenimis, pagal ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programas BĮ dirbo 257 darbuotojai (2021 m. – 241 darbuotojas). BĮ F4E dirbo 434 darbuotojai (2021 m. – 441 darbuotojas). Šie skaičiai apima pareigūnus, laikinuosius darbuotojus, sutartininkus ir deleguotuosius nacionalinius ekspertus (žr. [1.4 diagramą](#)).

¹¹ Sąmatos grindžiamos Komisijos komunikatu COM(2017) 319 ir susijusiu Komisijos tarnybų darbinio dokumentu SWD(2017) 232, 4 lentelė.

1.4 diagrama. BĮ mokėjimų biudžetai ir žmogiškieji ištekliai 2022 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis.

Budžeto ir jo įvykdymo patvirtinimo tvarka

1.28. Europos Parlamentas (EP) ir Taryba atsako už BĮ metinio biudžeto ir biudžeto įvykdymo procedūras. Biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūros chronologija pateikta [1.5 diagramoje](#).

1.5 diagrama. Metinė biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūra

Šaltinis: Audito Rūmai.

Mūsų auditas

Rengiame patikinimo pareiškimą kiekvienai BĮ

1.29. Kaip to reikalaujama pagal SESV 287 straipsnį, auditavome:

- a) visų devynių BĮ 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų metines finansines ataskaitas ir
- b) šiose finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą.

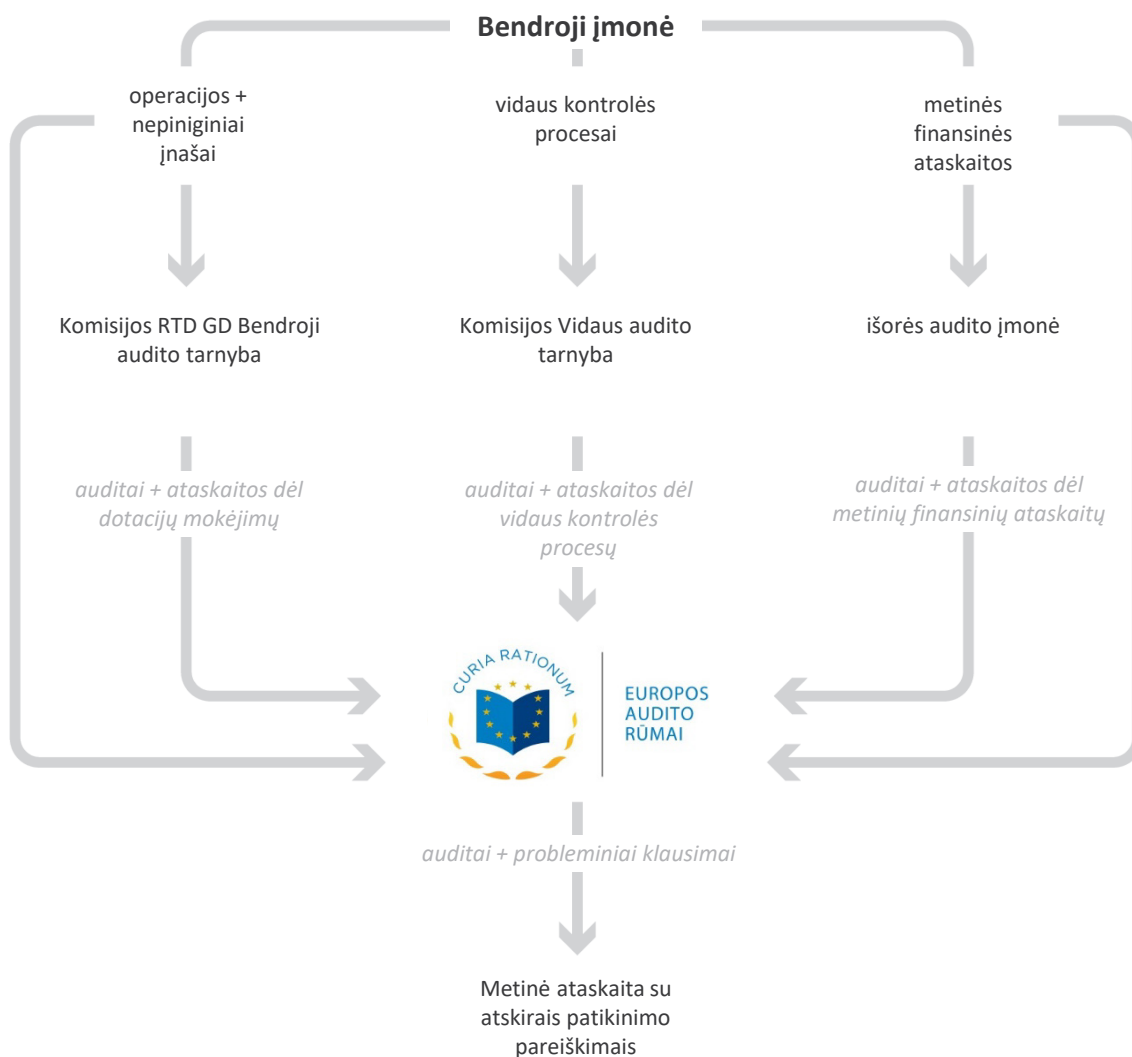
1.30. Remdamiesi savo audito rezultatais, Europos Parlamentui ir Tarybai dėl kiekvienos BĮ teikiame patikinimo pareiškimus dėl jų finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Prireikus ir kai tinkama, patikinimo pareiškimus papildome audito pastabomis, dėl kurių audito nuomonės nesikeičia (žr. [3 skyrių](#)).

Remiamės kitų auditorių atliktu audito darbu

1.31. Pagal ES finansinio reglamento 70 ir 71 straipsnius reikalaujama, kad BĮ metines finansines ataskaitas patikrintų nepriklausomas išorės auditorius. Nors visos BĮ finansinių ataskaitų patikimumo auditą pavedė atlikti nepriklausomoms išorės audito įmonėms, visiška atsakomybė už visus nepriklausomo išorės audito aspektus ir specialiosios audito ataskaitos (įskaitant patikinimo pareiškimus dėl kiekvienos BĮ) parengimą tenka Audito Rūmams. Remdamiesi tarptautiniais audito standartais, patikrinome šių išorės audito įmonių atliktu darbo kokybę ir gavome pakankamą patikinimą, kad galime remtis jų darbo rezultatais formuluodami savo audito nuomonės dėl BĮ 2022 m. metinių finansinių ataskaitų patikimumo.

1.32. Komisijos Bendroji audito tarnyba (BAT) atlieka atsitiktine tvarka atrinktų tarpinių ir galutinių dotacijų mokėjimų pagal programas „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ *ex post* auditus, įskaitant mokslinių tyrimų veiklą vykdančių BĮ dotacijų mokėjimus. Dėl galutinių mokėjimų paramos gavėjas privalo pateikti finansinės ataskaitos sertifikatą. Šis sertifikatas – tai nepriklausomo auditoriaus arba valstybės pareigūno parengta faktinė ataskaita, pagal kurią Komisija arba dotaciją skirianti ES įstaiga gali patikrinti, ar galutinėse finansinėse ataskaitose deklaruotos išlaidos yra tinkamos finansuoti. Į šių auditų rezultatus atsižvelgėme rengdami savo audito nuomonės dėl susijusių mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo. Galiausiai, Komisijos Vidaus audito tarnyba (VAT), remdamasi reguliariais rizikos vertinimais, atlieka BĮ vidaus kontrolės sistemų, taikomų pagrindinėms administracinėms procedūroms, veiksmingumo auditą (žr. [1.6 diagramą](#)).

1.6 diagrama. Audito Rūmų naudojimas kitų nepriklausomų auditorių darbu

Šaltinis. Audito Rūmai.

Mūsų audito metodas grindžiamas pagrindinių rizikos veiksnių vertinimu

1.33. Mūsų 2022 m. BĮ metinių finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditas buvo sumanytas taip, kad būtų atsižvelgta į pagrindinius rizikos veiksnius, nustatytus mūsų 2022 m. rizikos vertinime, kuris glaustai pristatomas toliau.

Finansinių ataskaitų patikimumui kylanti rizika buvo maža arba vidutinė

1.34. Iki 2022 m. lapkričio 30 d. Komisija teikė apskaitos paslaugas visoms BĮ (išskyrus BĮ F4E ir NA BĮ). Rengiant 2022 m. metines finansines ataskaitas, apskaitos paslaugas perėmė BĮ sukurti netiesioginio aptarnavimo padaliniai. Todėl riziką, susijusią su šių BĮ finansinių ataskaitų patikimumu, įvertinome kaip vidutinę, o BĮ F4E ir NA BĮ – kaip mažą.

Pajamų teisėtumui ir tvarkingumui kylanti rizika iš esmės buvo maža

1.35. Kadangi 2022 m. BĮ pajamas daugiausia sudarė finansiniai įnašai iš Komisijos mokslinių tyrimų fondų (programų „Europos horizontas“ ir „Horizontas 2020“) ir Euratomo biudžeto, visų BĮ pajamų teisėtumui ir tvarkingumui kylanti rizika yra maža.

Administracinių išlaidų teisėtumui ir tvarkingumui kylanti rizika iš esmės buvo maža, išimtis – įdarbinimo procesai

1.36. Darbo užmokesčio ir administracinius mokėjimus daugiausia sudaro įprasti mokėjimai. Be to, darbo užmokesčius administruoja Komisijos Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuras, kurio auditą atliekame atsižvelgdami į specialių administracinių išlaidų vertinimų sistemą. Jokių reikšmingų klaidų, susijusių su pastarųjų metų personalo išlaidomis, nenustatėme. Įdarbinimo procedūrų teisėtumui ir tvarkingumui kylanti rizika iš esmės buvo maža, tačiau padidėjo iki vidutinės BĮ „EuroHPC“ ir BST BĮ, kurios turėjo per trumpą laiką įdarbinti daug darbuotojų, kad įgyvendintų savo išplėstus įgaliojimus ir veiklą pagal 2021–2027 m. DFP.

Veiklos išlaidų teisėtumui ir tvarkingumui kylanti rizika iš esmės buvo vidutinė

1.37. Kadangi paramos gavėjų išlaidų deklaracijos paprastai yra sudėtingos, o mūsų ankstesni auditai atskleidė BAT atliktų *ex post* auditų ir dėl galutinių dotacijų mokėjimų parengtų finansinių ataskaitų sertifikatų trūkumus, su BĮ tarpiniu ir galutiniu dotacijų mokėjimu susijusią riziką įvertinome kaip vidutinę.

1.38. Su BĮ F4E ir BĮ „EuroHPC“ sutartinėmis veiklos išlaidomis susijusi rizika įvertinta kaip vidutinė dėl didelės vertės sutartims taikomų sudėtingų viešųjų pirkimų procedūrų.

Biudžeto valdymui tenkanti rizika buvo maža arba vidutinė

1.39. Dėl nustatytų biudžeto planavimo ir stebėsenos proceso trūkumų ir sudėtingo bei ilgo superkompiuterių įsigijimo proceso BĮ „EuroHPC“ biudžeto valdymui tenkanti rizika buvo priskirta vidutinei. BĮ F4E atveju ji taip pat įvertinta kaip vidutinė dėl naujų rizikos veiksnių: kad bus toliau vėluojama įgyvendinti ITER projektą ir didės jo išlaidos, palyginti su numatytu nauju baziniu scenarijumi; kad dėl Rusijai taikomų sankcijų kils tiekimo problemų ir kad Prancūzijos branduolinės saugos institucija vėluos patvirtinti projekto pakeitimus, padarytus surinkimo proceso metu.

Programų įgyvendinimui tenkanti rizika buvo maža arba vidutinė

1.40. Programų įgyvendinimui tenkanti rizika BĮ „EuroHPC“ ir EŽBE BĮ atveju buvo įvertinta kaip vidutinė dėl didelės rizikos, kad iki programos „Horizontas 2020“ pabaigos jos gali nepasiekti minimalių savo privačiųjų narių įnašų tikslų. Visoms kitoms BĮ tenkanti rizika buvo įvertinta kaip maža.

Apie įtariamą sukčiavimą pranešame atitinkamoms ES įstaigoms

1.41. Bendradarbiaujame su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) dėl klausimų, susijusių su įtariamu sukčiavimu ir kita ES finansiniams interesams kenkiančia neteisėta veikla, taip pat su Europos prokuratūra – dėl klausimų, susijusių su įtariamais ES finansiniams interesams kenkiančiais nusikaltimais. OLAF arba Europos prokuratūrai pranešame apie bet kokį atliekant auditą nustatytą įtartiną atvejį, nors mūsų auditai nėra skirti konkrečiai sukčiavimui nustatyti. Dėl 2022 finansinių metų OLAF ir Europos prokuratūrai jokių pranešimų nepateikėme.

Mūsų audito metodas, taikytas dotacijų mokėjimams

1.42. Tikrindami dotacijų mokėjimus, kuriuos atliko aštuonios mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus įgyvendinančios BĮ, patikinimą, gautą remiantis BAT *ex post* auditais, papildėme išsamiu paramos gavėjų auditu (tiesioginiais pagrindiniais testais), kurį grindėme 32 dotacijų mokėjimų operacijų imtimi. Šios operacijos buvo atrinktos atsitiktinai (piniginio vieneto atranka pagrįsta imtis) iš šių BĮ 2022 m. atliktų tarpinių ir galutinių dotacijų mokėjimų populiacijos.

1.43. Savo nuomonę dėl kiekvienos BĮ atspindimų dotacijų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo grindėme atskirais šių elementų vertinimais:

- a) BĮ individualaus klaidų lygio, grindžiamo BAT atlikto dotacijų mokėjimų *ex post* audito rezultatais, įskaitant vertinimą dėl reprezentatyvaus ir likutinio klaidų lygio teisingumo ir išsamumo;
- b) bendrojo klaidų lygio, grindžiamo mūsų pagrindinių testų, susijusių su BĮ dotacijų mokėjimais, rezultatais;
- c) su konkrečios BĮ operacijomis susijusių faktų, nustatytų mums atliekant pagrindinius testus.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

2 skyrius.

Audito rezultatų apžvalga

Ivadas

2.1. Šiame skyriuje apžvelgiami mūsų atlikto 2022 finansinių metų BJ metinio audito, įskaitant mūsų atliktą BJ rizika grindžiamos dotacijų įgyvendinimo kontrolės sistemos analizę, rezultatai, taip pat kito tais pačiais metais mūsų atlikto su visomis BJ susijusio audito darbo rezultatai. Remdamiesi savo audito darbu, siūlome įvairių veiksmų, kurių turi imtis BJ.

Palankios audito nuomonės dėl visų bendrųjų įmonių

Palankios nuomonės dėl visų BĮ finansinių ataskaitų patikimumo

2.2. Dėl visų BĮ metinių finansinių ataskaitų pateikėme besąlygines (palankias) audito nuomones. Mūsų manymu, šiose finansinėse ataskaitose visais reikšmingais atžvilgiais teisingai pateikiama BĮ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d., jų operacijų rezultatai, gryųjų pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai tų metų pabaigoje, kaip nustatyta taikomų finansinių reglamentų nuostatose ir Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintose apskaitos taisyklėse.

Dalyko pabrėžimas, susijęs su ES įnašu į ITER projektą

2.3. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose BĮ F4E atskleidė savo bendrą ITER projekto įgyvendinimo įsipareigojimų įvykdymo išlaidų sąmatą (galutinę išlaidų sąmatą), įvertintą 19,1 milijardo eurų (2022 m. vertėmis). Mūsų dalyko pabrėžimo pastraipoje atkreipiamas dėmesys į tai, kad 2022 m. galutinė išlaidų sąmata vis dar grindžiama 2016 m. tarpinių tikslų ir išlaidų prielaidomis ir ji turės būti iš esmės peržiūreta, kai naujajį ITER projekto pagrindinį scenarijų ir reikalavimus patvirtins ITER taryba.

2.4. Rusija yra ITER-IO narė, įsipareigojusi į ITER montavimo vietą Prancūzijoje (Kadaraše) pristatyti kelias ITER projektui skirtas sudedamąsias dalis ir teikti ITER-IO metinius įnašus. Dėl to kyla rizika, kad ITER projektą bus vėluojama įgyvendinti ir jo išlaidos bus didesnės. Todėl atkreipiame dėmesį į finansinių ataskaitų skyriaus „Įvadas“ d dalį: „Tarptautinės padėties poveikis“, kurioje aprašytas COVID-19 ir agresijos karo prieš Ukrainą poveikis BĮ F4E veiklai.

BĮ atskleidžiama informacija apie agresijos karą prieš Ukrainą

2.5. Visos BĮ įvertino agresijos karo prieš Ukrainą poveikį jų veiklai. Savo metinėse finansinėse ataskaitose jos nurodė, kai įvertintas finansinis poveikis nėra reikšmingas.

Palankios nuomonės dėl visų BĮ finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

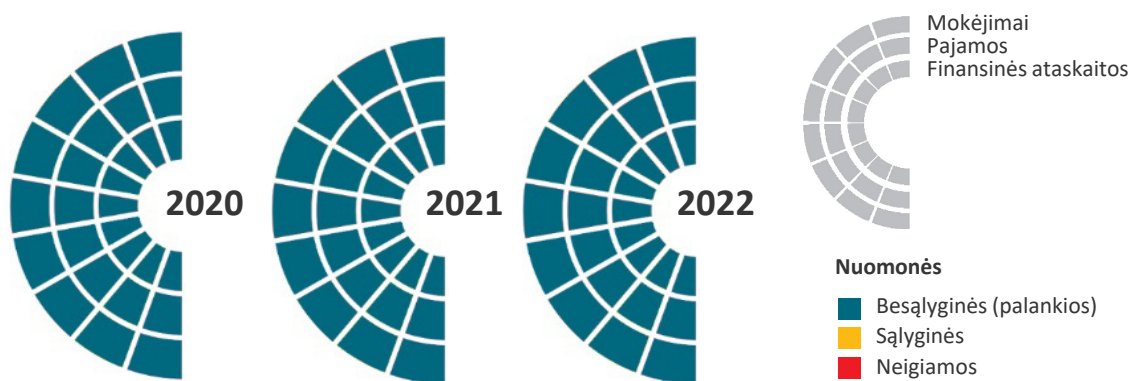
2.6. Dėl visų BĮ pateikėme besąlygines (palankias) audito nuomones dėl 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų metinėse finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo. Mūsų nuomone, operacijos visais reikšmingais aspektais buvo teisėtos ir tvarkingos.

Palankios nuomonės dėl visų BĮ finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

2.7. Dėl visų BĮ pateikėme besąlygines (palankias) audito nuomones dėl 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų metinėse finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo. Mūsų nuomone, operacijos visais reikšmingais aspektais buvo teisėtos ir tvarkingos.

2.8. *2.1 diagramoje* pateikiama mūsų metinių audito nuomonių dėl BĮ metinių finansinių ataskaitų, pajamų ir mokėjimų 2020–2022 m. raidos apžvalga.

2.1 diagrama. Audito Rūmų nuomonių dėl BĮ raida 2020–2022 m.

Šaltinis: Audito Rūmai.

Reikia tobulinti keletą sričių

2.9. Nekeisdami savo audito nuomonių, pateikėme pastabų, kuriomis pabrėžėme poreikį atlikti patobulinimus programų įgyvendinimo ir žmogiškųjų išteklių srityse, taip pat mokėjimų valdymo ir kontrolės sistemoje. Šių pastabų, kurios išsamiai išdėstytos [3 skyriuje](#), santrauka pateikiama toliau.

BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo trūkumai

Didelės ankstesnių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų dalies užbaigimas pagal 2021–2027 m. DFP

2.10. Kelios BĮ, vykdydamos veiklą pagal naujas mokslinių tyrimų ir inovacijų programas (programą „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programą ir EITP 2 programą), vis dar įgyvendina daug projektų, patvirtintų pagal ankstesnes DFP. Tačiau, pačių BĮ veiklos laikotarpį atnaujinus pagal vėlesnes DFP, BĮ nebetaikomi jokie terminai, iki kada jos turi įgyvendinti pagal ankstesnes DFP finansuojamus projektus.

2.11. Kalbant apie BP 7 programą, kuri buvo įgyvendinama pagal 2007–2013 m. DFP, 2022 m. pabaigoje, t. y. praėjus dešimčiai metų nuo programos pabaigos, projektams, kurie dar turi būti užbaigti, NSSI BĮ vis dar turi sumokėti 45 milijonus eurų (arba 5 % visos BP 7 dotacijų susitarimų vertės).

2.12. Kalbant apie programą „Horizontas 2020“, įgyvendinamą pagal 2014–2020 m. DFP, [2.1 lentelėje](#) parodyta, kad 2022 m. pabaigoje, t. y. devintaisiais programos metais, atitinkamais steigimo reglamentais programos „Horizontas 2020“ veiklai nustatytus narių įnašų tikslus BĮ pasiekė skirtingu mastu – nuo 38 % iki daugiau kaip 100 % (įskaitant IKAA, kai aktualu). BĮ „EuroHPC“, NSSI BĮ, EŽBE BĮ ir BST BĮ žemesnį pasiekimų lygį, anot pačių BĮ, iš dalies galima paaiškinti ilga projektų trukme, kuri būtina dėl su konkrečia BĮ susijusios mokslinių tyrimų srities pobūdžio, didelio projektus įgyvendinančių pasaulinių konsorciimų masto (NSSI BĮ) ir dalyvaujančiųjų valstybių dalyvavimo (BĮ „EuroHPC“ ir BST BĮ).

2.13. BĮ darbuotojai vienu metu valdo vis daugiau projektų, įgyvendinamų pagal kelias DFP programas. Tai gali susilpninti BĮ vidaus kontrolės ir jų atliekamo lėšų valdymo veiksmingumą ir lemti naujų programų įgyvendinimo vėlavimą.

2.1 lentelė. 2014–2020 m. DFP: iš viso narių įnašų (mln. EUR)

Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą ir teisinius sprendimus)				BĮ pagal programą „Horizontas 2020“	Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)						
ES piniginis įnašas (a)	Kitų narių IKOP ir piniginiai įnašai (1) (b)	Kitų narių ICAA (2) (c)	Iš viso (d) = (a) + (b) + (c)		ES piniginis įnašas (e)	Kitų narių patvirtinti IKOP ir piniginiai įnašai (1) (f)	Kitų narių nurodyti, bet nepatvirtinti IKOP (1) (g)	ICAA (h)	Iš viso (i) = (e) + (f) + (g) + (h)	Igyvendinimo lygis (įskaitant ICAA) (j) = (i) / (d)	Igyvendinimo lygis (be ICAA) (k) = ((e) + (f) + (g)) / ((a) + (b))
585,0	790,5	N. d.	1 375,5	SESAR	537,3	535,8	84,0	N. d.	1 157,1	N. d.	84 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	„Švarus dangus 2“ – NA BĮ	1 682,7	859,8	139,0	1 223,1	3 904,6	99 %	90 %
1 638,0	1 638,0	N. d.	3 276,0	2 NVI – NSSI	991,7	890,3	224,0	N. d.	2 106,0	N. d.	64 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	2 KEV – Švariojo H2 BĮ	573,1	66,5	47,3	1 039,0	1 725,9	165 %	90 %
1 185,0	2 827,5	N. d.	4 012,5	ECSEL – BST	1 158,6	926,1	1 172,5	N. d.	3 257,2	N. d.	81 %
835,0	475,3	2 235,5	3 545,8	BPS – EŽBE (4)	770,3	88,4	67,6	1 797,9	2 724,2	77 %	71 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R – „EU-Rail“	383,8	264,9	67,5	244,0	960,2	111 %	96 %
536,0	908,0	N. d.	1 444,0	„EuroHPC“ (3)	377,0	124,8	49,0	N. d.	550,8	N. d.	38 %
7 597,0	8 312,9	3 605,7	19 515,6	Iš viso	6 474,5	3 756,6	1 850,9	4 304,0	16 386,0	84 %	76 %

1) Apima IKOP ir dalyvaujančiųjų valstybių (BST BĮ, BĮ „EuroHPC“) ir tarptautinių organizacijų (BĮ SESAR) piniginius įnašus.

2) Nepiniginiai įnašai, skirti BĮ darbo plane nenumatyti papildomai veiklai.

3) „EuroHPC“ atveju ES įnašas apima 100 milijonų eurų, skirtų pagal EITP programą.

4) EŽBE BĮ atveju ES ir privačiųjų narių piniginių įnašų tikslai sumažinti 140 milijonų eurų. Privačiųjų narių nepiniginių įnašų tikslai nurodyti tokie, kokie nustatyti BĮ metinėse darbo programose.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis.

1 veiksmas

BĮ „EuroHPC“, NSSI BĮ, EŽBE BĮ ir BST BĮ turėtų parengti pagal tvarkaraštį vykdomą veiksmų planą, skirtą pagal ankstesnes DFP patvirtintų projektų įgyvendinimui užbaigti.

Iki programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimo laikotarpio pabaigos dvi BĮ nebus pasiekusios savo privačiųjų narių įnašų tikslų

2.14. Programos „Horizontas 2020“ atveju BĮ steigimo reglamentuose įnašo tikslas nustatomas pagal narių kategoriją (ES, privatieji nariai, dalyvaujančiosios valstybės, tarptautinės organizacijos) ir šis įnašas turi būti teikiamas programoje numatyti su konkrečia BĮ susijusiai mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai (žr. **2.2 lentelę**).

2.15. Dėl netikėto programos „Horizontas 2020“ pavyzdinio projekto nutraukimo ir kelių kitų projektų sustabdymo EŽBE BĮ 2022 m. atšaukė pasirašytus projektus, kurių vertė apie 8,2 milijono eurų. Kadangi visi programos „Horizontas 2020“ kvietimai teikti pasiūlymus buvo užbaigti 2020 m. pabaigoje, EŽBE BĮ privačiųjų narių IKOP šiuo metu apsiriboja dabartiniu jų teisiųjų įsipareigojimų lygiu. 2022 m. pabaigos duomenimis, tai sudarė 54 % BĮ metinėse darbo programose nustatyto orientacinio tikslo. Nors BĮ gali pasiekti bendrą savo privačiųjų narių nepiniginių įnašų (IKOP ir ICAA) tikslą, ji nepasieks orientacinio privačiųjų narių IKOP tikslo.

2.16. 2022 m. pabaigoje BĮ „EuroHPC“ privatieji nariai programos „Horizontas 2020“ projektams buvo skyrę 11 milijonų eurų (arba 2,6 %) nepiniginių įnašų, t. y. gerokai mažiau nei privačiųjų narių minimalus 420 milijonų eurų tikslas, kuris turi būti pasiektas iki programos „Horizontas 2020“ pabaigos. Nustatėme, kad pagal dabartinę BĮ finansavimo tvarką, taikomą

programos „Horizontas 2020“ dotacijų veiksams, privatieji nariai nepiniginius įnašus gali teikti tik vienos rūšies projektams (inovacijų projektams, dengiant iki 30 % projekto išlaidų). Taigi pagal šią BĮ finansavimo tvarką negalėjo būti pritraukta tiek privačiųjų narių nepiniginių įnašų, kiek nustatyta kaip tikslas BĮ steigimo reglamente programai „Horizontas 2020“ įgyvendinti. Pagal 2021–2027 m. DFP programas, minimalus privačiųjų narių įnašų tikslas padidėjo iki 900 milijonų eurų. Tačiau, kadangi BĮ finansavimo tvarka išliko tokia pati, kyla didelė rizika, kad BĮ nepasieks savo naujajame steigimo reglamente nustatyto privačiųjų narių įnašų tikslo.

2.17. EŽBE BĮ ir BĮ „EuroHPC“ atveju, labai sumažėjus privačiųjų narių nepiniginiam įnašams į jų pagrindinę veiklą, kyla rizika, kad jos apskritai neįgyvendins savo dalies pagal mokslinių tyrimų ir inovacijų programą „Horizontas 2020“.

2 veiksmas

Siekdamos užtikrinti, kad būtų pasiekti 2021–2027 m. DFP nustatyti privačiųjų narių įnašų tikslai, EŽBE BĮ ir BĮ „EuroHPC“, remdamosi strateginiu programų įgyvendinimo planu, turėtų vykdyti metinę privačiųjų narių atskirų įnašų tikslų įgyvendinimo stebėseną.

Nepakanka informacijos apie narių įnašus programos lygmeniu

2.18. BĮ finansinėse ataskaitose nurodytos įnašų į BĮ mokslinių tyrimų programas sumos pagal narių kategorijas (ES, privatieji nariai, dalyvaujančiosios valstybės) labai skiriasi (žr. [2.1 lentelę](#)). Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą. Tačiau kitų narių (privačiųjų narių, dalyvaujančiųjų valstybių) nepiniginiai įnašai ir piniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas įgyvendintų projektų išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose nebuvo tinkamai atskleistas skirtumas tarp, viena vertus, pripažintos ES piniginių įnašų sumos ir, kita vertus, kitų narių nepiniginių įnašų ir piniginių įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus metų pabaigoje (žr. [2.2 lentelę](#)).

2.19. [2.2 lentelėje](#) pateikti BĮ narių teisiniai įsipareigojimai pagal pasirašytų programos „Horizontas 2020“ dotacijų susitarimų arba sutarčių vertę. Daugumos BĮ atveju privačiųjų narių įsipareigoti skirti nepiniginiai įnašai programos įgyvendinimo pabaigoje buvo lygūs ES įnašams arba juos viršijo. Tačiau EŽBE BĮ ir BĮ „EuroHPC“ atveju pasirašytuose dotacijų susitarimuose privatieji nariai nebuvo įpareigoti teikti ES piniginių įnašų lygį atitinkančių nepiniginių įnašų, taip pat nebuvo užtikrinta, kad privatieji nariai pasiektų minimalų įnašų tikslą programos įgyvendinimo pabaigoje (žr. [2.15–2.17](#) dalis).

2.2 lentelė. 2014–2020 m. DFP: narių įnašai, skirti veiklos išlaidoms padengti (mln. EUR)

Narių įnašai veiklos išlaidoms padengti (pagal steigimo reglamentą ir teisinius sprendimus)			BĮ pagal programą „Horizontas 2020“	Pasirašyti dotacijų susitarimai ir sutartys (2022 m. gruodžio 31 d.)					
ES maks. piniginis įnašas	Kitų narių min. IKOP ir piniginiai įnašai (1)	Iš viso		Išsipareigotas skirti ES bendrasis finansavimas	%	Kitų narių IKOP ir piniginiai įnašai (įsipareigoti) (1)	%	Iš viso	Programos įgyvendinimo lygis
555,8	747,0	1 302,8	SESAR	555,8	100 %	744,5	100 %	1 300,3	100 %
1 716,0	1 189,6	2 905,6	„Švarus dangus 2“ – NA BĮ	1 716,0	100 %	968,3	81 %	2 684,3	92 %
1 595,4	1 595,4	3 190,8	II NVI – NSSI	1 452,1	91 %	1 499,4	94 %	2 951,5	93 %
646,0	76,0	722,0	2 KEV – Švariojo H2 BĮ	646,0	100 %	190,5	251 %	836,5	116 %
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL – BST	1 169,7	100 %	2 685,2	96 %	3 854,9	97 %
815,8	475,3	1 291,1	BPS – EŽBE (2)	815,8	100 %	258,4	54 %	1 074,2	83 %
384,5	336,5	721,0	S2R – „EU-Rail“	384,5	100 %	320,7	95 %	705,2	98 %
526,0	896,0	1 422,0	„EuroHPC“ (3)	525,6	100 %	458,3	51 %	983,9	69 %
7 409,2	8 103,3	15 512,5	Iš viso	7 265,5	98 %	7 125,3	88 %	14 390,8	93 %

1) Apima IKOP ir dalyvaujančiųjų valstybių (BST BĮ, BĮ „EuroHPC“) ir tarptautinių organizacijų (BĮ SESAR) piniginius įnašus.

2) IKOP įnašo siektinis reikšmės, dėl kurių susitarta BĮ metiniuose darbo planuose, įskaitant sumažintus piniginius veiklos įnašus.

3) Dalyvaujančiosios valstybės finansuoja dalį, kurios nepadengia ES; privatieji nariai prisideda prie tos dalies, kuri viršija maksimalias tinkamas finansuoti dotacijų veiksmų išlaidas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis.

3 veiksmas

Kad padidintų skaidrumą, visos BĮ savo metinėse finansinėse ataskaitose turėtų atskleisti atitinkamą informaciją apie narių įnašus programos lygmeniu. BĮ dėl kiekvienos programos, pagal kurią jos vykdo veiklą, iki metų pabaigos turėtų pateikti visą svarbią informaciją pagal narių kategorijas, įskaitant atitinkamai programai nustatytus teisiškai įpareigojančius įnašų tikslus, gautų įnašų sumą ir teisinių įsipareigojimų sumą.

Bendrųjų įmonių 2022 m. veiklos biudžeto įvykdymo lygis buvo gerokai žemesnis nei ankstesniais metais

2.20. Pagrindinę BĮ išlaidų biudžeto dalį sudaro dotacijų mokėjimai paramos gavėjams (veiklos biudžetas). BĮ SESAR, NA BĮ, Švariojo H2 BĮ, BST BĮ, EŽBE BĮ ir BĮ „EU-Rail“ atveju veiklos biudžeto įvykdymo lygis sumažėjo dėl didėjančių išlaidų ir tiekimo problemų, kurių paramos gavėjams kilo dėl COVID-19 krizės ir agresijos karo prieš Ukrainą. BĮ „EuroHPC“ atveju žemą įvykdymo lygį (24 %) daugiausia lėmė vėlavimai, susiję su ilgu superkompiuterių įsigijimo procesu. Todėl šios BĮ pratęsė daugumos pagal programą „Horizontas 2020“ vykdomų veiklos kryptių trukmę ir galutinius mokėjimus atidėjo iki 2023 arba vėlesnių metų.

2.21. BĮ F4E žemesnį įsipareigojimų įvykdymo lygį (72 %) lėmė sulėtėjusi jos ir ITER-IO pagrindinė veikla; tai daugiausia susiję su COVID-19 krizės padariniais, agresijos karu prieš Ukrainą ir pastarojo meto techninio projektavimo problemomis, susijusiomis su dabartiniu surinkimo etapu įgyvendinamame ITER projekte.

MVĮ ir nauji paramos gavėjai yra labiau linkę daryti su personalo išlaidomis susijusių klaidų

2.22. Kaip ir ankstesniais metais, mūsų 2022 m. dotacijų mokėjimų auditais paramos gavėjų lygmeniu patvirtinta, kad esama sisteminių klaidų ir jos daugiausia susijusios su personalo išlaidomis ir įranga. Klaidų rizika padidėjo dėl to, kad personalo išlaidų apskaičiavimo metodika pagal programą „Horizontas 2020“ kai kuriais atžvilgiais tapo sudėtingesnė (pavyzdžiui, papildomo darbo užmokesčio apskaičiavimo metodas). Pagrindiniai mūsų nustatytų klaidų, susijusių su mūsų audituotas 2022 m. dotacijų mokėjimais, šaltiniai buvo:

- neteisingas valandinių įkainių apskaičiavimas ir planuotų išlaidų duomenų naudojimas vienetinių išlaidų įkainiams;
- valandų, dirbtų ne ataskaitiniu laikotarpiu arba atostogų metu, įtraukimas;
- papildomo darbo užmokesčio, viršijančio metinę 8 000 eurų ribą, deklaravimas;
- neteisingas personalo aptarnavimo išlaidų deklaravimas priskiriant šias išlaidas prie tiesioginių personalo išlaidų;
- netinkamų finansuoti įrangos išlaidų deklaravimas.

BĮ „EuroHPC“ nepasieks savo įdarbinimo tikslo

2.23. BĮ „EuroHPC“ darbuotojų skaičius pagal 2021–2027 m. DFP buvo nustatytas teisinėse finansinėse pažymose, pridedamose prie Komisijos pasiūlymo dėl naujo steigimo reglamento¹². Kad pagal 2021–2027 m. DFP būtų panaudota apie 7 milijardai eurų, BĮ „EuroHPC“ gavo 39 papildomas darbuotojų pareigybes, į kurias darbuotojai turi būti įdarbinti ne vėliau kaip 2023 m. Iki 2022 m. pabaigos BĮ buvo įdarbinusi aštuonis darbuotojus, o iki 2023 m. vidurio – 20 darbuotojų. Taigi BĮ nepasiekė savo 2022 m. įdarbinimo tikslo ir vis dar atsilieka nuo savo tikslo iki 2023 m. pabaigos įdarbinti 39 naujus darbuotojus.

¹² COM(2020) 569 *final*.

BĮ F4E vyresniosios vadovybės lygmeniu padėtis išliko nestabili

2.24. 2022 m. pabaigoje BĮ F4E vyresniosios vadovybės lygmeniu vyko reikšmingų permainų. 2022 m. birželio mėn. iš darbo išėjus direktoriui ir 2022 m. rugsėjo mėn. Platesnio požiūrio veiklos departamento vadovą paskyrus ITER-IO generaliniu direktoriumi, įvyko personalo pokyčių, susijusių su keturiomis iš septynių BĮ vyresniosios vadovybės pareigybių. Dėl šios padėties kyla rizika patikimam BĮ F4E valdymui ir tęstinumui, nes šiuo metu reikės patyrusių vyresniosios vadovybės darbuotojų įgyvendinti naujiems ITER pagrindiniams scenarijams, turintiems reikšmingą poveikį BĮ F4E veiklai.

BĮ F4E sutarčių valdymas turi trūkumų

2.25. BĮ F4E sudarė sudėtingas daugiametes sutartis, kad įvykdytų ITER projekto įgyvendinimo įsipareigojimus. Todėl BĮ itin svarbus patikimas sutarčių valdymas. 2013 m. BĮ F4E pasirašė 500 milijonų eurų vertės sutartį dėl pastatų ITER branduoliniams ir nebranduoliniams objektams projektavimo ir įrengimo. Dėl kilusio susirūpinimo ir nepasitenkinimo rangovo pažanga ir efektyvumu atliekant likusius darbus, susijusius su nebranduoliniams objektams skirtais pastatais, 2020 m. gruodžio mėn. BĮ F4E ir ITER-IO, padedami išorės teisės ekspertų, įvertino, kokios galėtų būti pasekmės, jei būtų taikomos alternatyvios viešųjų pirkimų strategijos, pavyzdžiui, skelbiamas naujas konkursas dėl įrengimo paslaugų arba likusių darbų perdavimo kitiems rangovams. 2021 m. vasario mėn. rangovas pateikė 150 milijonų eurų dydžio išlaidų deklaraciją už branduolinio projektavimo ir įrengimo paslaugas, o 2021 m. rugsėjo mėn. – dar vieną išlaidų deklaraciją už likusius 30 milijonų eurų vertės darbus, susijusius su nebranduoliniams objektams skirtais pastatais. Remdamasis teisės ekspertų atlikta rizikos analize ir grįžtamąja informacija, BĮ direktorius su rangovu susitarė tik dėl pirmosios 75 milijonų eurų dydžio išlaidų deklaracijos, o antrąją išlaidų deklaraciją, dėl kurios nesusitarta, rangovas užginčijo.

2.26. Mūsų atlikta sutarties įgyvendinimo dokumentų analizė atskleidė trūkumų, susijusių su BĮ atliekamu šios sutarties valdymu. Visų pirma, kadangi BĮ nesugebėjo pranešti apie reikšmingą rangovo darbų planavimo neatitikimą, šalys skirtingai aiškino darbų apimtį, atlikimo terminus ir projekto reikalavimus ir dėl jų nesutarė. Be to, teisės ekspertai padarė išvadą, kad dėl atitinkamų nuostatų suformulavimo būdo BĮ negalėjo nutraukti sutarties tam, kad pati atliktų likusius darbus arba susitartų, kad juos atliktų kiti rangovai. Kadangi BĮ F4E nevykdė projekto apskaitos, ji negalėjo aiškiai nustatyti rangovo įsipareigojimų. Šie trūkumai turėjo didelį poveikį sutarties tikslų įgyvendinimui; jų nepašalinus, gali būti paveikta ir kita pagrindinė BĮ F4E veikla, nes, atnaujinus ITER projekto pagrindinį scenarijų, gali reikėti atlikti reikšmingus vykdomų sudėtingų sutarčių pakeitimus.

Bendrosios įmonės į mūsų ankstesnių metų pastabas atsižvelgė dauguma atžvilgių

2.27. Dauguma atvejų BĮ ėmėsi taisomųjų veiksmų, reaguodamos į mūsų ankstesnių metų specialiosiose metinėse ataskaitose pateiktas pastabas. Išsamesnės informacijos galima rasti 3 skyriaus prieduose.

2.28. *2.1 langelyje* paaiškinami šioje ataskaitoje nurodyti tolesnių veiksmų būklės tipai ir pateikiama tipinių situacijų, kurioms jie taikomi, pavyzdžių.

2.1 langelis

Šioje ataskaitoje nurodyti tolesnių veiksmų būklės terminų paaiškinimai

Užbaigta: yra įrodymų, kad BĮ arba kitas subjektas ėmėsi taisomųjų veiksmų, skirtų atsižvelgti į pastabą, arba pastaba nebetaikoma. Pavyzdžiui, baigė galioti sutartis, dėl kurios buvo pateikta pastaba, arba dėl pasikeitusių aplinkybių klausimo sprendimo išlaidos būtų didesnės už naudą.

Įgyvendinama: taisomųjų veiksmų, skirtų atsižvelgti į pastabą, nebuvo imtasi arba yra tam tikrų įrodymų, kad taisomųjų veiksmų buvo imtasi, tačiau procesas dar nėra visiškai užbaigtas.

2.29. *2.2 diagramoje* matyti, kad iš 28 pastabų, į kurias 2021 m. pabaigoje dar nebuvo pakankamai atsižvelgta, dėl 13 pastabų (46 %) BĮ ėmėsi taisomųjų veiksmų ir 2022 m. jie buvo užbaigti. 15 pastabų (54 %) 2022 m. pabaigoje dar buvo įgyvendinamos.

2.2 diagrama. BĮ pastangos atsižvelgti į ankstesnių metų pastabas

Pastaba: 2022 m. dėl visų ankstesnių metų pastabų BĮ SESAR, NSSI BĮ ir Švariojo H2 BĮ ėmėsi taisomųjų veiksmų ir jie buvo užbaigti.

Šaltinis: Audito Rūmai.

Bendrųjų įmonių rizika grindžiama dotacijų įgyvendinimo kontrolės sistema dar nepakankamai parengta

Mūsų horizontaliosios peržiūros metodika

2.30. 2022 m. analizavome rizika grindžiamą dotacijų valdymo proceso kontrolės sistemą, kurią taiko pagal programą „Horizontas 2020“ ir programą „Europos horizontas“ veikiančios BĮ. Mūsų analizė apėmė Komisijos *ex ante* ir *ex post* kontrolės strategijų, skirtų programai „Horizontas 2020“ ir programai „Europos horizontas“, įgyvendinimą. Rėmėmės gautais rezultatais, kad padarytume išvadas dėl dabartinių trūkumų ir susijusios rizikos, į kurias BĮ turėtų atsižvelgti pritaikydamos vidaus kontrolės procesą pagal programą „Europos horizontas“ vykdomiems dotacijų projektams.

2.31. Savo analizę grindėme Komisijos e. dotacijų sistemos („Compass“) duomenų ataskaitomis, su konkrečiomis BĮ susijusiomis Komisijos Vidaus audito tarnybos (VAT) ataskaitomis dėl dotacijų įgyvendinimo proceso pagal programą „Horizontas 2020“ (įskaitant tolesnius veiksmus, susijusius su atitinkamomis VAT rekomendacijomis) ir BĮ vidaus gairių dokumentais, skirtais projektų pareigūnams ir finansų pareigūnams. Be to, buvo surengti interviu su darbuotojais, dalyvaujančiais vykdant veiklos ir finansinių projektų stebėseną ir vidaus kontrolę BĮ lygmeniu, taip pat atlikta BĮ pateiktų papildomų dokumentų analizė.

Pusė BĮ neturėjo struktūrinio rizika grindžiamo programos „Horizontas 2020“ dotacijų *ex ante* kontrolės metodo

2.32. Pagal BĮ finansinių taisyklių 21 straipsnį, *ex ante* kontrolės priemonių tikslas – užkirsti kelią klaidoms ir pažeidimams prieš leidžiant vykdyti operacijas ir sumažinti riziką, kad tikslai nebus pasiekti. Kiekvienai operacijai taikoma bent *ex ante* kontrolė, susijusi su operacijos veiklos ir finansiniais aspektais, remiantis daugiamete kontrolės strategija, kurioje atsižvelgiama į riziką. *ex ante* kontrolės dažnumą ir intensyvumą nustato atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas, atsižvelgdamas į ankstesnės kontrolės rezultatus, taip pat į riziką grindžiamus ir ekonominio efektyvumo kriterijus, remdamasis leidimus suteikiančio pareigūno atlikta rizikos analize. Kilus abejonių už atitinkamų operacijų tvirtinimą atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas, vykdydamas *ex ante* kontrolę, prašo papildomos informacijos arba atlieka patikras vietoje, kad gautų pakankamą patikinimą.

2.33. 2018 m. Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (RTD GD) Bendras įgyvendinimo centras (BJC) parengė [programos „Horizontas 2020“ ex ante kontrolės gaires](#). Pagrindiniai principai yra tokie: i) kontrolės priemonės turi suteikti pakankamą patikinimą dėl teisėtumo ir tvarkingumo, remiantis tuo metu turima informacija; ii) kontrolės priemonėmis turi būti užtikrinta tinkama administracinės naštos mažinimo ir veiksmingos finansų kontrolės pusiausvyra; iii) kontrolės priemonės turi būti pagrįstos rizika ir ekonomiškai efektyvios; iv) paramos gavėjams turėtų būti taikomos vienodos sąlygos.

2.34. Pagal šias gaires, BĮ turėtų naudoti „iš anksto nustatytų paprastų ir nesudėtingų standartinių kontrolės priemonių derinį su papildomomis patikromis, kurios pradedamos tik išimtiniais atvejais ir remiantis rizikos analize“. Standartinės kontrolės priemonės turėtų būti papildytos rizika grindžiamomis kontrolės priemonėmis, ir jos gali būti pagrindas prašyti paramos gavėjų pateikti papildomos informacijos ir įrodymų konkrečiais klausimais. Rizikos veiksniai gali būti susiję, be kita ko, su rizika, būdinga mokslinių tyrimų projekto rūšiai ar apimčiai, projekto koordinatoriaus patirtimi, ES įnašo suma, projekto trukme, konsorciumo projekto partnerių skaičiumi, trečiųjų šalių pasitelkimu, koordinatoriaus bendradarbiavimu dotacijos susitarimo rengimo etape, paramos gavėjų finansiniu gyvybingumu, Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemoje užregistruotais atvejais, *ex post* kontrolės rezultatais, įtariamo sukčiavimo atvejais ir OLAF bylomis, naujo dalyvio arba MVĮ statusu ir galutinio likučio mokėjimu.

2.35. Rizika grindžiamos kontrolės priemonės grindžiamos „Compass“ rizikos valdymo moduliui, kuriame apžvelgiami kai kurie su projektu ir jo paramos gavėjais susiję rizikos veiksniai, pavyzdžiui, Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema, *ex post* audito rezultatai, programos „Horizontas 2020“ dalyvių skaičius ir MVĮ statusas. Papildomus su projektu susijusius rizikos veiksnius galima nustatyti tiesiogiai sistemoje „Compass“ (pavyzdžiui, projekto trukmę, ES įnašą ir konsorciume dalyvaujančių projekto partnerių skaičių).

2.36. BJC taip pat parengė gaires [„Bendros projektų stebėsenos strategijos baziniai reikalavimai principai“](#). Šiose gairėse nustatomi pagrindiniai principai, kuriais siekiama užtikrinti, kad įgyvendinantieji subjektai (pavyzdžiui, BĮ) pritaikytų savo projektų stebėsenos lygį remdamiesi patikima projektų rizikos vertinimo metodika. Visų pirma gairėse pabrėžiama, kad kai kurie bendri veiksniai, pavyzdžiui, ES įnašo dydis ir dalyvių skaičius arba projekto trukmė, lemia projekto sudėtingumą ir tikimybę, kad jį įgyvendinant gali būti susidurta su problemomis. Be to, stebėsenos lygio vertinimas taip pat turėtų priklausyti nuo konkretaus projekto rizikos vertinimo, kuris turi būti atliekamas dotacijos susitarimo rengimo etape arba bet kuriuo metu įgyvendinant projektą, rezultatų.

2.37. 2022 m. pabaigoje tik keturios iš aštuonių BĮ (NA BĮ, Švariojo H2 BĮ, NSSI BĮ ir EŽBE BĮ) buvo parengusios ir įgyvendinusios visapusišką rizika grindžiamą *ex ante* kontrolės metodą, atitinkantį BJC gaires, atsižvelgdamos į su BĮ susijusias rizikos aplinkybes. Šiuo tikslu

kiekviena iš šių BĮ nustatė svarbiausius rizikos kriterijus ir jais remdamasi parengė rizika grindžiamą stebėsenos metodą. Pagal tokį metodą jos galėjo įvertinti kiekvieno projekto ir paramos gavėjo rizikos lygį pagrindiniais projekto įgyvendinimo etapais, pavyzdžiui, rengiant dotacijų susitarimus, atliekant dotacijų susitarimų pakeitimus, teikiant ataskaitas ir atliekant mokėjimus. Šiuo atžvilgiu šios BĮ taip pat parengė vidaus gaires dėl rizika grindžiamo metodo ir mokė savo darbuotojus jį tinkamai ir nuosekliai taikyti.

2.38. BĮ SESAR atveju, remdamiesi vidaus dokumentų peržiūra ir interviu su BĮ darbuotojais, nustatėme, kad 2022 m. pabaigoje BĮ rizikos stebėsenos metodas apėmė tik paramos gavėjus, dėl kurių buvo atliktas *ex post* auditas, daugiausia didžiausius paramos gavėjus. Todėl galimai rizikingi paramos gavėjai, kurių *ex post* auditas niekada nebuvo atliktas, ir nauji dalyviai į rizikos vertinimą nebuvo įtraukti. Be to, BĮ nevertino rizikos projektų lygmeniu.

4 veiksmas

BĮ SESAR turėtų sustiprinti savo rizikos stebėsenos metodą, taikomą *ex ante* patikroms, kad būtų nustatyti galimai rizikingi paramos gavėjai, kurie šiuo metu nėra įtraukti į tiriamąją visumą (pavyzdžiui, paramos gavėjai, kurių *ex post* auditas niekada nebuvo atliktas, ir nauji dalyviai) ir rizikingi projektai.

2.39. Nors BST BĮ įgyvendino rizika grindžiamą projektų stebėseną pagal Komisijos pagrindinį scenarijų, taip pat MVĮ ir naujų dalyvių rizikos vertinimą, ji dar neparengė procesams konsoliduoti skirtų vidaus gairių. BST BĮ atveju klaidų išmokant dotacijas riziką mažino tai, kad dalyvaujančiosios valstybės atliko išsamias *ex ante* patikras, susijusias su projektų išlaidų, apie kurias pranešta nacionalinio bendrojo finansavimo kontekste, tinkamumu finansuoti jų nacionalinėje teritorijoje veikiantiems paramos gavėjams. Dalyvaujančiosios valstybės glaudžiai bendradarbiavo su BST BĮ ir laiku jai pranešė apie aptiktas dideles klaidas, pažeidimus ir užregistruotus bankrotus. Priešingai nei kitų BĮ atveju, 90 % išankstinio finansavimo riba buvo taikoma paramos gavėjų lygmeniu, o norint atlikti bet kokius konsorciūmų narių išlaidų biudžeto pakeitimus reikėjo iš dalies pakeisti dotacijos susitarimą. BST BĮ kontroliavo atitiktį šiems konkrečioms kriterijoms nesinaudodama sistema „Compass“, o projektų pareigūnai atliko standartines rankines patikras „Excel“ skaičiuoklėse.

2.40. Nors BĮ „EU-Rail“ ir BĮ „EuroHPC“ vykdė riziką grindžiamą rizikingų projektų *ex ante* kontrolę *ad hoc* pagrindu, iki 2022 m. pabaigos jos dar nebuvo įgyvendinusios struktūrizuoto rizika grindžiamo *ex ante* kontrolės metodo. Visų pirma šios BĮ *ex ante* patikrų nebuvo pritaikiusios pagal didelės rizikos veiksnius, nustatytus tiksliniais rizikos vertinimais. Galiausiai, jos nebuvo parengusios vidaus praktinių gairių, kaip įgyvendinti rizika grindžiamą stebėseną, įskaitant nurodymus, kaip darbuotojai turėtų naudoti sistemoje „Compass“ esantį rizikos valdymo modulį.

2.41. Taigi abi šios BĮ neužtikrino išsamaus ir suderinto su jų projektais ir paramos gavėjais susijusios atitinkamos rizikos vertinimo, o tai gali lemti neefektyvias ir (arba) neveiksmingas *ex ante* kontrolės priemones, todėl gali padidėti rizika, kad bus bendrai finansuojamos netinkamos finansuoti išlaidos, nebus pasiekti projekto tikslai, bus vėluojama įgyvendinti projektus ar jie bus apskritai nesėkmingi.

5 veiksmas

BĮ „EU-Rail“ ir BĮ „EuroHPC“ turėtų įgyvendinti struktūrizuotą rizika grindžiamą *ex ante* kontrolės metodą, kuris apimtų su projektais ir paramos gavėjais susijusią atitinkamą riziką.

Be to, BĮ „EU-Rail“, BĮ „EuroHPC“ ir BST BĮ turėtų parengti vidaus praktines gaires, kaip įgyvendinti rizika grindžiamą stebėseną projektų ir paramos gavėjų lygmeniu ir kaip darbuotojai turėtų naudoti sistemoje „Compass“ esantį rizikos valdymo modulį.

Dauguma BĮ turėjo trūkumų, susijusių su sustiprintos stebėsenos priemonės taikymu

2.42. Pagal BĮC gairių dėl programos „Horizontas 2020“ *ex ante* kontrolės 3.2.2 skirsnį dėl sustiprintos stebėsenos, sustiprinta stebėsenos priemonė padeda su dotacijomis dirbantiems pareigūnams (projektų pareigūnams, finansų pareigūnams ir teisės pareigūnams) atlikti projektų arba paramos gavėjų rizikos vertinimą. Tai leidžia jiems bet kuriuo projekto įgyvendinimo momentu registruoti nustatytą svarbią riziką ir atsekti atitinkamus stebėsenos ir rizikos mažinimo veiksmus. Taigi ši priemonė skirta padėti *ex ante* patikras tikslingai nukreipti į didžiausios rizikos sritis, nustatytas projekto arba paramos gavėjų lygmeniu.

2.43. Ši priemonė yra įtraukta į e. dotacijų sistemos rizikos valdymo modulį („Compass“). Kad priemonė būtų naudojama struktūrizuotai ir nuosekliai, joje pateikiama iš anksto nustatyta stebėsenos kategorijų tipologija, pavyzdžiui, didelė įgyvendinimo rizika, su veiklos pajėgumu susiję klausimai, rimta etikos rizika, įtariamas pažeidimas / sukčiavimas, rimti audito metu nustatyti faktai ir atliekant *ex ante* patikrą nustatyta rizika. Pareigūnai turi aiškiai nurodyti, kokius kontrolės veiksmus jie ketina atlikti dėl nustatytos rizikos, pavyzdžiui, prašyti tikslinių patvirtinamųjų dokumentų, dalyvaujant ekspertams atlikti tikslinę techninę kai kurių projekto darbų peržiūrą, iškilus kritinių problemų atlikti viso projekto techninę peržiūrą ir finansinį auditą.

2.44. Kad priemonė būtų naudojama veiksmingai ir efektyviai, pareigūnai turėtų nustatyti atitinkamą įgyvendinamą terminą, iki kurio reikia tikslingai užbaigti sustiprintos stebėsenos veiksmą. Pasibaigus nustatytam terminui ir tuo atveju, jei rizika vis dar išlieka ir ją reikia toliau stebėti, pareigūnas privalo iš naujo nustatyti sustiprintos stebėsenos žymą, nustatyti naują terminą ir prireikus atnaujinti planuojamą stebėsenos veiksmų eigą.

2.45. Mūsų išsami atrinktų BĮ sustiprintos stebėsenos atvejų analizė atskleidė keletą trūkumų, dėl kurių nebuvo galima vykdyti veiksmingos ir efektyvios stebėsenos:

- nebuvo apibrėžti konkretūs kontrolės veiksmai, susiję su nustatyta rizika, arba nebuvo nustatytas jų įgyvendinimo terminas (BĮ „EuroHPC“, BST BĮ, BĮ „EU-Rail“);
- pasibaigus nustatytam terminui, sustiprintos stebėsenos žyma nebuvo nei iš naujo nustatyta, nei panaikinta. Be to, pareigūnas iš naujo nenustatė rizikos lygio po to, kai buvo įgyvendinti kontrolės veiksmai (BĮ SESAR, NA BĮ ir BST BĮ).

6 veiksmai

BĮ SESAR, NA BĮ, BST BĮ, BĮ „EU-Rail“ ir BĮ „EuroHPC“ turėtų užtikrinti, kad kartu su visais sustiprintos stebėsenos veiksmais būtų imamasi konkrečių kontrolės veiksmų, skirtų nustatyta rizikai mažinti, ir kad jų būtų imamasi iki iš anksto nustatyto termino.

Dauguma BĮ dar nėra parengusios rizika grindžiamo *ex post* audito metodo, taikomo programos „Horizontas 2020“ dotacijų mokėjimams

2.46. Komisijos taikomos programos „Horizontas 2020“ *ex post* audito strategijos

4.2.1 skirsnyje dėl rizika grindžiamos atrankos nurodyta, kad rizika grindžiamos atrankos dėl *ex post* audito tikslas – patikrinti tas įgyvendinantiems subjektams skirtas biudžeto dalis, kuriose klaidų ištaisymas gali būti veiksmingiausias (didžiausio įnašo gavėjai, didžiausią įnašą skyrę dalyviai, su didele rizika susiję paramos gavėjai). Tačiau rizika grindžiama atranka taip pat turėtų padidinti klaidų sumažinimo poveikį (žr. [2.2 langelį](#)), nes būtų ištaisomos pagrindinių paramos gavėjų sisteminės klaidos. Tikslinga sričių, kuriose kyla specifinė rizika, atranka reikiama, kad atrenkamos sritys, kuriose klaidų lygis gali viršyti reprezentatyvų klaidų lygį¹³.

2.47. Mūsų interviu su BĮ darbuotojais, ankstesnių *ex post* auditų rezultatai ir mūsų patirtis atliekant tiesioginius pagrindinius testus, susijusius su dotacijų mokėjimais, patvirtino, kad pagal toliau nurodytus konkrečius rizikos kriterijus galima nustatyti paramos gavėjus ir projektus, kuriems būdinga didesnė klaidų rizika ir kurių klaidų sumažinimo poveikis dėl to gali būti didelis (žr. [2.2 langelį](#)):

- didžiausios paramos gavėjai pagal sukauptas dotacijų sumas;
- paramos gavėjai, turintys naujo dalyvio arba MVĮ statusą;

¹³ 4.2.1 skirsnis „Rizika grindžiama atranka“.

- paramos gavėjai, kurių klaidų lygis per ankstesnius auditus buvo aukštas ir dėl jų nebuvo imtasi tolesnių veiksmų;
- paramos gavėjai, kurie yra labai priklausomi nuo ES lėšų;
- paramos gavėjai iš ES nepriklausančių valstybių, turintys mažai patirties, susijusios su išlaidų deklaravimui taikomomis ES procedūromis, arba jos visai neturintys;
- gana sudėtingam projektui BĮ nustatytas žemas stebėsenos lygis;
- projektai ir paramos gavėjai, kurių subrangos ir (arba) užsakomųjų paslaugų iš trečiųjų šalių lygis yra aukštas;
- paramos gavėjai, gaunantys dideles ir nepriklausomų auditorių nepatvirtintas ES įnašų sumas.

2.2 langelis

Klaidų mažinimo poveikis

Pagal Komisijos taikomą programos „Horizontas 2020“ *ex post* audito strategiją reikalaujama likutinį klaidų lygį apskaičiuoti taip, kad būtų atspindėtas galimas poveikis dėl audituotų paramos gavėjų pataisytų:

- visų klaidų, nustatytų dotacijų mokėjimuose, kurių *ex post* auditas buvo atliktas, ir
- sisteminių klaidų, turinčių poveikį neaudituotiems mokėjimams (išplėtimas),

klaidų lygiui, nustatytam RTD GD Bendrosios audito tarnybos (BAT) sudarytoje *ex post* auditų reprezentatyviojoje imtyje, susijusioje su konkrečia BĮ. Taigi likutinis klaidų lygis rodo, kiek klaidų lieka audituojamoje populiacijoje po paramos gavėjų pataisų, susijusių su *ex post* auditų rezultatais.

Didžiausi paramos gavėjai turi didžiausią klaidų mažinimo poveikį. Nors programos „Horizontas 2020“ išlaidų klaidų lygis toje paramos gavėjų populiacijos dalyje nėra itin aukštas, didžiausiems paramos gavėjams tenka daugiau kaip 50 % programos „Horizontas 2020“ išlaidų. MVĮ ir nauji dalyviai tebėra reikšmingas didelių klaidų šaltinis. Tačiau, kadangi tokių paramos gavėjų prašomos atskiros sumos yra palyginti mažos, šios paramos gavėjų grupės klaidų mažinimo poveikis yra nedidelis.

2.48. Siekiant suteikti pakankamą patikinimą dėl BĮ biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrų, Komisijos taikomoje programos „Horizontas 2020“ *ex post* audito strategijoje reikalaujama, kad BAT sudarytų atskirą reprezentatyviąją (atsitiktinę) imtį dėl kiekvienos BĮ (antrojo lygmens imtis). Šios imtys sudaromos kartu su bendra (atsitiktine) imtimi (pirmojo lygmens imtis) visoms programos „Horizontas 2020“ išlaidoms. Be to, jei BĮ nepakanka pirmųjų dviejų lygmenų auditų, jų atitinkamų įgaliojimų susitarimų 10 straipsnyje nustatyta, kad BĮ

prašymu ir jos sąskaita BAT atlieka papildomus rizika grindžiamus *ex post* auditus (trečiojo lygmens imtis).

2.49. Išskyrus EŽBE BĮ, Švariojo H2 BĮ ir NSSI BĮ, BĮ rėmėsi tik reprezentatyviosiomis (atsitiktinėmis) imtimis. Taigi jos nenustatė rizika grindžiamo metodo *ex post* auditui ir savo reprezentatyvius *ex post* auditus papildė *ad hoc* prašymais atlikti rizika grindžiamus *ex post* auditus arba atliko savo *ex post* auditus pasirinktoje konkrečioje rizikos srityje (pavyzdžiui, 2022 m. NA BĮ atrinko svarbias išlaidų deklaracijas, kurias galėjo paveikti COVID-19 krizė).

2.50. EŽBE BĮ, Švariojo H2 BĮ ir NSSI BĮ parengė *ex post* auditui taikomą rizika grindžiamą metodą, kad, sustiprinus *ex post* auditų klaidų mažinimo poveikį, būtų sumažintas klaidų lygis.

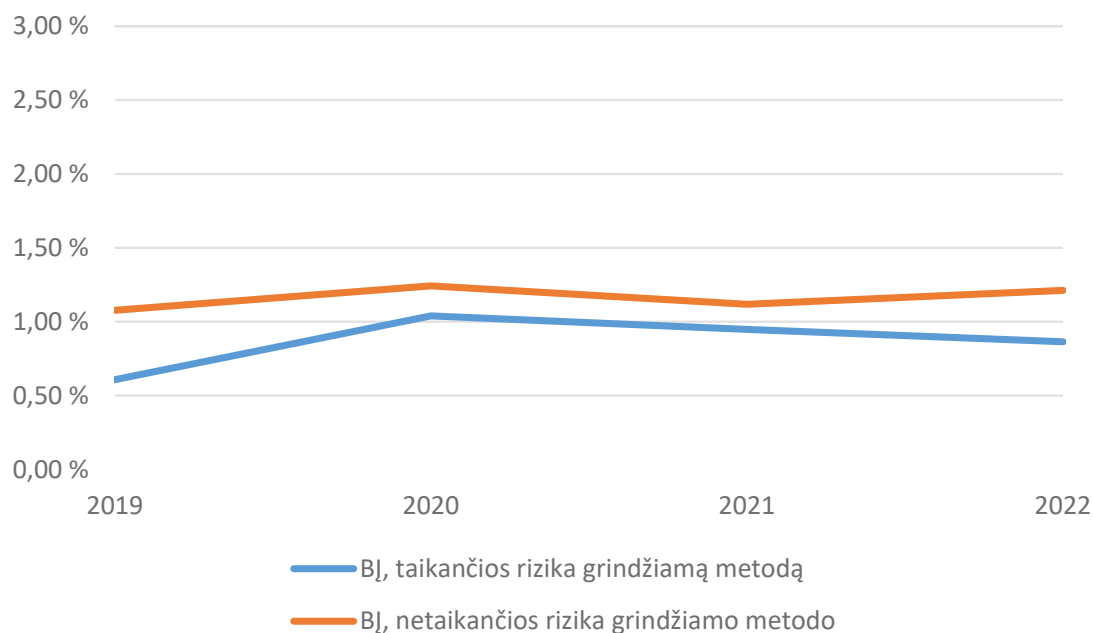
2.51. Siekdamos padidinti klaidų mažinimo poveikį, jos, be kita ko, atsižvelgė į šiuos veiksnius, pagal kuriuos nustatomi rizikingi paramos gavėjai ir projektai:

- anksčiau patvirtinti paramos gavėjų rizikos profiliai (pavyzdžiui, niekada anksčiau neaudituoti didžiausi paramos gavėjai, nauji dalyviai, MVĮ, paramos gavėjai su jiems skirtais ankstesnių auditų metu nustatytais faktais, paramos gavėjai iš ES nepriklausančių valstybių);
- veiklos padalinių grįžtamoji informacija (pavyzdžiui, informacija apie projektus, kuriems skirtas rizikingas dotacijų biudžetas, tačiau nustatyti žemi stebėsenos lygiai, paramos gavėjus, kurie yra itin priklausomi nuo ES lėšų, paramos gavėjus arba projektus su sustiprintos stebėsenos žyma, paramos gavėjus, turinčius didelį nesertifikuotų ES įnašų kiekį, ir t. t.).

2.52. BAT apžvalginėje ataskaitoje dėl klaidų, atsiradusių atlikus rizika grindžiamus *ex post* auditus, susijusius su programos „Horizontas 2020“ dotacijų mokėjimais, nurodyta, kad tik Švariojo H2 BĮ ir NSSI BĮ atveju imtis vidutiniškai buvo tikslingesnė, palyginti su tomis BĮ, kurios prašė atlikti rizika grindžiamus *ex post* auditus *ad hoc* pagrindu. Tai galima paaiškinti tuo, kad abi BĮ naudojo gerai parengtas anketas, kad nustatytų daugiausia klaidų galinčius daryti paramos gavėjus.

2.53. 2.3 diagramoje parodyta BĮ likutinio *ex post* klaidų lygio raida 2019–2022 m. Tai rodo, kad BĮ, taikančių tinkamai parengtą rizika grindžiamą *ex post* audito metodą (Švariojo H2 BĮ ir NSSI BĮ), nurodytas likutinis klaidų lygis yra žemesnis už tokio metodo netaikančių BĮ vidurkį ir tai susiję su sistemingu rizikingiausių paramos gavėjų nustatymu ir jų auditu.

2.3 diagrama. Vidutinio likutinio *ex post* klaidų lygio raida 2019–2022 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis BĮ 2019–2022 m. metinių veiklos ataskaitų duomenimis.

Konkrečiau rizika grindžiamo metodo taikymo dotacijų valdymui svarba bendrosioms įmonėms pagal programą „Europos horizontas“ padidėjo

2.54. Programoje „Europos horizontas“ numatyta keletas svarbių vidaus kontrolės sistemos pakeitimų. Pavyzdžiui, Komisija savo [orientaciniame pranešime dėl programos „Europos horizontas“ kontrolės strategijos](#) informuoja, kad BAT atliks tik reprezentatyviosios visos programos išlaidų imties *ex post* auditą ir nebeatliks atskirų programos „Europos horizontas“ suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, bendrųjų įmonių, konkrečių reprezentatyviųjų *ex post* auditų. BĮ bus leidžiama prašyti atlikti jų paramos gavėjų ir projektų rizika grindžiamą *ex post* auditą tik tuo atveju, jei tokie paramos gavėjai ir projektai yra aiškiai įvardyti kaip keliantys didelę riziką.

2.55. Be to, pagal programą „Europos horizontas“ labai keičiasi kai kurių BĮ (BĮ SESAR, NA BĮ, NSSI BĮ, BĮ „EuroHPC“) paramos gavėjų ir (arba) projektų struktūra, pavyzdžiui, padidėjęs MVĮ, naujų dalyvių ir didesnių konsorciūmų skaičius, taip pat nustatytas reikalavimas vykdančią veiklą pagal programą „Europos horizontas“ taikyti tik atviro konkurso procedūras. Todėl ankstesnėse programose nustatyti rizikos veiksniai gali būti nebeaktualūs ir (arba) gali atsirasti naujų rizikos veiksnių.

2.56. Šiais pakeitimais pabrėžiama, kaip svarbu, kad BĮ įgyvendintų arba dotacijų valdymui pritaikytų savo specifinį rizika grindžiamą metodą. 2022 m. tokį metodą parengė tik Švariojo H2 BĮ (žr. [2.3 langelį](#)).

2.3 langelis

Švariojo H2 BĮ rizika grindžiamas dotacijų valdymo metodas

Švariojo H2 BĮ parengė specialiai pritaikytą rizika grindžiamą metodą, kad būtų sustiprintas patikrinimas, kurį ji gauna taikydama *ex ante* kontrolės priemones ir atlikdama *ex post* auditą:

2022 m. pradžioje BĮ išanalizavo visą programos „Horizontas 2020“ paramos gavėjų populiaciją ir išskyrė didžiausią riziką keliančius paramos gavėjus, kad būtų atlikti jų rizika grindžiami *ex post* auditai. Rizikingiausi paramos gavėjai buvo visi didžiausi paramos gavėjai, kurių BĮ įnašo suma viršijo 1 milijoną eurų, skaičiuojant visus BĮ pagal programą „Horizontas 2020“ įgyvendinamus projektus, kurių *ex post* auditas niekada nebuvo atliktas ir kurių rizikos profilis buvo MVĮ arba naujas dalyvis.

Likę didžiausi paramos gavėjai buvo paraginti užpildyti trumpą įsivertinimo klausimyną, kuriame daugiausia dėmesio skiriama dažniausiai pasitaikančioms klaidoms, nustatytoms per ankstesnius *ex post* auditus, pavyzdžiui, pasirinkto personalo išlaidų apmokėjimo sudėtingumui, svarbioms subrangos sutartims, turto pirkimui, vidaus reikmenims, išlaidų ataskaitų teikimo metodui ir ankstesnių *ex post* auditų rezultatų įgyvendinimui.

Remdamasi jų atsakymais, BĮ nustatė tuos didžiausius paramos gavėjus, kuriems kyla didelė *ex ante* kontrolės rizika. Jiems buvo rengiami finansiniai internetiniai seminarai, kuriuose daugiausia dėmesio skirta pagrindiniams teisingo išlaidų deklaravimo aspektams ir svarbiems išlaidų punkтам.

Internetinių seminarų rezultatais naudojosi BĮ projektų ir finansų pareigūnai, kad padidintų šių didžiausių paramos gavėjų būsimų išlaidų deklaracijų *ex ante* kontrolės veiksmingumą (mokėjimo etapas).

2.57. Rizika grindžiamo metodo taikymo dotacijų valdymui veiksmingumą gali paveikti esami techniniai apribojimai. E. dotacijų sistemoje („Compass“) dar nėra funkcijos, kurią taikant būtų galima pagal *ex post* auditų metu nustatytus faktus parengtą svarbią automatinę grįžtamąją informaciją (kartu su pasiūlymais dėl tikslinių *ex ante* kontrolės priemonių) perduoti *ex ante* kontrolę atliekantiems pareigūnams, kad jie galėtų atlikti rizikos vertinimą.

7 veiksmas

Pagal programą „Europos horizontas“, visos BĮ dotacijų valdymui turėtų taikyti rizika grindžiamą metodą, apimantį pagrindinius dotacijų valdymo etapus – nuo dotacijos susitarimo parengimo iki mokėjimo. Šiomis aplinkybėmis BĮ visų pirma turėtų užtikrinti, kad:

- a) galimai rizikingiems paramos gavėjams ir projektams būtų taikomos griežtesnės *ex ante* kontrolės priemonės arba *ex post* auditai;
- b) atliekant rizikos vertinimą dėl *ex ante* kontrolės priemonių taikymo ateityje, būtų tinkamai atsižvelgiama į svarbius *ex post* auditų rezultatus.

Kiti Audito Rūmų paskelbti su bendrosiomis įmonėmis susiję leidiniai

2.58. Be metinės audito ataskaitos, susijusios su BĮ metinėmis finansinėmis ataskaitomis, 2022 ir 2023 m. taip pat paskelbėme įvairių su BĮ susijusių specialiųjų audito ataskaitų ir apžvalgų (žr. [2.4 diagramą](#)).

2.4 diagrama. Neseniai Audito Rūmų paskelbti kiti su BĮ arba moksliniais tyrimais susiję leidiniai

Audito Rūmų specialioji ataskaita 05/2022

„ES institucijų, įstaigų ir agentūrų kibernetinis saugumas. Parengties lygis iš esmės neatitinka grėsmių“

2018–2021 m. reikšmingų kibernetinio saugumo incidentų ES įstaigose padaugėjo daugiau nei dešimt kartų, nes dėl nuotolinio darbo gerokai padidėjo galimų priegigos taškų, kuriais gali pasinaudoti užpuolikai, skaičius.

Reikšmingų incidentų dažniausiai kyla dėl naujų metodų ir technologijų naudojimo. Gali prireikti savaičių, jei ne mėnesių, kad jie būtų iširti ir po jų būtų atsigauna. Vienas pavyzdžių – kibernetinis išpuolis prieš Europos vaistų agentūrą, kai neskelbtini duomenys buvo nutekinti ir jais buvo manipuluojama siekiant sumažinti pasitikėjimą vakcinomis.

Pagrindinė auditorių išvada buvo ta, kad ES įstaigų kibernetinio saugumo parengties lygis skiriasi ir iš esmės neatitinka didėjančių grėsmių. Iš tikrųjų, jos kibernetinio saugumo problemos nevertina nuosekliai, ne visada taikomos būtinos kontrolės priemonės ir pagrindiniai gerosios kibernetinio saugumo praktikos pavyzdžiai.

Nors teoriškai kibernetinio saugumo lygių skirtumus būtų galima pagrįsti skirtingais rizikos profiliais ir įvairiais jų tvarkomų duomenų slaptumo lygiais, auditoriai pabrėžia, kad dėl glaudžių ES įstaigų tarpusavio sąsajų vienos ES įstaigos kibernetinio saugumo trūkumai gali kelti kibernetinio saugumo grėsmių kelioms kitoms organizacijoms.

Be to, šiuo metu ES institucijose, agentūrose ir įstaigose nėra informacijos saugumo ir kibernetinio saugumo teisinės sistemos.

Audito Rūmų specialioji ataskaita 23/2022

„Programos „Horizontas 2020“ ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų sinergija“

Strategijoje „Europa 2020“ Komisija pabrėžė mokslinių tyrimų ir inovacijų svarbą, nurodydama, kad tai yra vienas iš pagrindinių socialinio bei ekonominio klestėjimo ir aplinkos tvarumo užtikrinimo veiksnių.

Du pagrindiniai lėšų šaltiniai, iš kurių buvo remiami moksliniai tyrimai ir inovacijos, buvo programa „Horizontas 2020“ (76,4 milijardo eurų biudžeto asignavimų) ir Europos struktūriniai ir investicijų fondai (mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklai skirta suma – beveik 41 milijardas eurų).

Šioje ataskaitoje įvertinta, ar Komisija ir atitinkamos nacionalinės / regioninės įgyvendinimo institucijos ėmėsi tinkamų priemonių, kad kurtų sinergiją tarp programos „Horizontas 2020“ ir ESI fondų.

Nustatyta, kad kai kurie veiksniai, nors ir yra labai svarbūs kuriant sinergiją, dar nėra iki galo pritaikyti, o įgyvendinimas skyrėsi priklausomai nuo sinergijos tipo. Abiejų programų mokslinių tyrimų ir inovacijų srities suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas vis dar buvo ribotas. Kadangi nėra integruotos ESI fondų projektų duomenų bazės, kuri būtų veikusi sąveikiai su programos „Horizontas 2020“ duomenų baze, Komisijai ir nacionalinėms / regioninėms institucijoms buvo sudėtinga nustatyti ir iširti galimybes kurti sinergiją. Be to, ESI fondų vadovaujančiosios institucijos įgyvendino ne visas strateginiuose dokumentuose numatytas sinergijos skatinimo priemones. Tam tikriems projektų pasiūlymams, kurie pagal programą „Horizontas 2020“ buvo įvertinti palankiai, tačiau nebuvo finansuoti dėl išteklių stygiaus, suteiktas kokybės (pažangumo) ženklas, kad jiems būtų lengviau gauti ESI fondų finansavimą. Tačiau finansavimą iš ESI fondų galiausiai gavo tik nedaugelis į programos „Horizontas 2020“ veiklos imtį įtrauktų tokių ženklų turinčių veiksmų programų.

Auditoriai rekomenduoja Komisijai:

- gerinti bendradarbiavimą tarp mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje veikiančių suinteresuotųjų subjektų;
- išnaudoti duomenų bazių teikiamas galimybes sinergijai skatinti;
- intensyviau išnaudoti žemynkryptę sinergiją ir
- gerinti informacijos apie programos „Horizontas 2020“ projektus, kuriems suteiktas pažangumo ženklas, srautus.

Audito Rūmų specialioji ataskaita 05/2023

„Nevienalytė struktūra, kurią reikia toliau paprastinti ir didinti jos atskaitomybę“

Šio audito tikslas – suteikti įžvalgų apie ES finansų aplinką, kuri buvo apibūdinta kaip „lėšų ir priemonių, esančių aplink ES biudžetą, galaktika“. Bendrosios įmonės nurodytos kaip priemonė, kuri yra visiškai integruota į ES biudžetą.

Ataskaitos tikslas – nustatyti galimybes supaprastinti ir optimizuoti ES finansų aplinką. Be to, įvertinta, dėl kokių priežasčių kuriamos ES biudžetui nepriskiriamos priemonės ir ar pagal esamą tvarką užtikrinama viešojo finansavimo kontrolė.

Ataskaitoje nurodyta, kad ES finansų aplinką sudaro per daug priemonių su įvairia valdymo tvarka ir lėšų šaltiniais, taip pat skirtingu galimų įsipareigojimų padengimu.

Kai kurių iš šių priemonių atveju neatliekamas jų veiksmingumo auditas ir Europos Parlamento priežiūra.

Atliekant auditą pažymėta, kad pastaruoju metu padaryta pažanga konsoliduojant keletą priemonių. Tačiau dar nevisiškai išnaudotos supaprastinimo galimybės, visų pirma tų priemonių, pagal kurias teikiama finansinė parama.

Auditoriai rekomenduoja Komisijai:

- įvertinti visus pasiūlymus dėl naujų priemonių ir pateikti informaciją Tarybai;
- skelbti informaciją apie bendrą ES finansų aplinką;
- integruoti Modernizavimo fondą į ES biudžetą ir
- konsoliduoti esamas finansinės paramos priemones.

Šaltinis: išsamios informacijos apie ataskaitas, susijusias rekomendacijas ir audituojamo subjekto atsakymą galima rasti Audito Rūmų interneto svetainėje eca.europa.eu.

Bendrųjų įmonių atsakymas į 2 skyriaus pastabas

2.38 Svarbu pažymėti, kad pagrindinę BĮ SESAR 3 programos „Horizontas 2020“ biudžeto dalį panaudojo pagrindiniai paramos gavėjai (BĮ privatieji nariai), kurie daugiausia įgyvendino didelius projektus pagal kvietimus atlikti pramoninius tyrimus; visų šių projektų *ex post* auditas buvo atliktas (kartais kelis kartus) vykdant ankstesnes programas. Todėl BĮ SESAR laikėsi nuomonės, kad likusi rizika, susijusi su mažesniais paramos gavėjais ir naujais dalyviais (kurių *ex post* auditas nebuvo atliktas), yra gana maža.

Galiausiai, kadangi programos „Horizontas 2020“ projektų skaičius buvo gana ribotas ir juos daugiausia įgyvendino žinomi paramos gavėjai, kurių *ex post* auditas buvo atliktas, BĮ įvertino bendrą su programa „Horizontas 2020“ susijusią riziką ne projektų lygmeniu, o pagrindinių paramos gavėjų lygmeniu.

2.40 Europos geležinkelių bendroji įmonė (EU-RAIL) norėtų pabrėžti, kad klaidų rizika, susijusi su programos „Horizontas 2020“ dotacijų mokėjimais, buvo labai sumažinta naudojant vienkartines sumas. Visų pirma EU-RAIL užtikrino pagrįstas vienkartines sumas, pasitelkdama finansų ekspertus per kvietimo teikti paraiškas vertinimo procedūras, ir atidžiai išnagrinėjo ir suderino visus išlaidų straipsnius, dėl kurių abejojo finansų ekspertai dotacijos susitarimo rengimo etape, vadovaudamasi 2017 m. spalio 27 d. Komisijos sprendimu C(2017) 7151 dėl leidimo naudoti vienkartinę kompensaciją už reikalavimus atitinkančias išlaidas, susijusias su veiksmais pagal bendrąją programą „Horizontas 2020“.

Nors EU-RAIL įdiegė procedūras, pagal kurias programos „Horizontas 2020“ dotacijų susitarimuose *ex ante* nustatomi didelės rizikos veiksniai, ji pripažįsta, kad šios procedūros galėtų būti geriau suderintos su Komisijos gairėmis dėl rizika grindžiamos *ex ante* kontrolės.

2.55 Pagal programą „Europos horizontas“ BĮ SESAR 3, turinti daugiau privačiųjų narių, rengia atvirus kvietimus teikti pasiūlymus. 2023 m., kai buvo baigti skelbti pirmieji programos „Europos horizontas“ kvietimai teikti pasiūlymus, BĮ SESAR 3 patvirtino naują rizika grindžiamą *ex ante* kontrolės metodą ir įdiegė naujas rizika grindžiamas priemones, kurias naudojant vertinama rizika projektų lygmeniu ir naujiems dalyviams. BĮ SESAR 3 informaciją apie šią veiklą pateiks savo 2023 m. metinėje veiklos ataskaitoje.

7 VEIKSMAS BĮ žino apie reikšmingą Komisijos programos „Europos horizontas“ dotacijų vidaus kontrolės sistemos pakeitimą, dėl kurio BĮ nebegali nustatyti savo konkrečių reprezentatyviųjų imčių ir apskaičiuoti savo konkrečių reprezentatyviųjų ir likutinių klaidų lygių. Todėl visos BĮ jau rengiasi šiam pakeitimui apibrėždamos savo bendrą Komisijos programos „Europos horizontas“ kontrolės strategijos įgyvendinimo metodą, kuris apims šiuos elementus:

- rizika grindžiamas *ex ante* kontrolės priemonės;

- rizika grindžiamus *ex post* auditus ir
- teikiamas metines veiklos ataskaitas dėl svarbiausių *ex post* audito rezultatų (nenurodant konkrečių BĮ klaidų lygių), nustatytų vidaus kontrolės trūkumų ir klaidų sumažinimo poveikio.

BĮ bendras įgyvendinimo požiūris (šiuo metu rengiamas), kuriame bus atsižvelgta į Europos Audito Rūmų pastabą ir 7 veiksmą, bus grindžiamas naujais pamatiniais patikinimo principais, kurie yra svarbūs pagal programą „Europos horizontas“.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

3 skyrius.

**ES bendrųjų įmonių
patikinimo pareiškimai**

3.1. Patikinimo pareiškimus patvirtinanti informacija

Pagrindas pareikšti nuomones

3.1.1. Savo auditą atlikome remdamiesi Tarptautinės buhalterijų federacijos (IFAC) tarptautiniais audito standartais (TAS) ir etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (TAAIS). Mūsų pagal šiuos standartus nustatytos pareigos plačiau apibūdintos šios ataskaitos skirsnyje „Auditoriaus atsakomybė“. Laikėmės nepriklausomumo reikalavimų ir atlikome savo etikos pareigas pagal Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą. Esame įsitikinę, kad savo nuomonei pagrįsti surinkome pakankamą ir tinkamą audito įrodymų.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė

3.1.2. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir BĮ finansinius reglamentus, kiekvienos BĮ vadovybė atsako už BĮ finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, taip pat už tai, kad jose atspindimos operacijos būtų teisėtos ir tvarkingos. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių nustatymą, įgyvendinimą ir palaikymą, siekiant parengti ir pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nebūtų reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių iškraipymų. Vadovybė taip pat privalo užtikrinti, kad finansinės būklės ataskaitose atspindima veikla, finansinės operacijos ir informacija atitiktų jas reglamentuojančių teisės aktų sistemą. Galutinė atsakomybė už kiekvienos BĮ finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka kiekvienos BĮ vadovybei.

3.1.3. Rengdama finansines ataskaitas, vadovybė turi pareigą įvertinti BĮ gebėjimą toliau užtikrinti veiklos tęstinumą, kai taikytina, atskleisti su veiklos tęstinumu susijusius klausimus ir taikyti veiklos tęstinumo apskaitos principą, nebent vadovybė ketina likviduoti subjektą ar nutraukti operacijas arba yra priversta taikyti veiklos tęstinumo apskaitos principą tai padaryti, neturėdama kitos realios išeities.

3.1.4. Už valdymą atsakingi asmenys vykdo BĮ finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą

3.1.5. Mūsų tikslai yra gauti pagrįstą patikinimą, kad BĮ finansinėse ataskaitose nėra jokių reikšmingų iškraipymų ir kad jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, ir, remiantis savo auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimus dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Pagrįstas patikinimas yra aukšto lygio patikinimas, tačiau juo negarantuojama, kad audito metu visada bus nustatyta reikšmingų iškraipymų arba neatitikties atvejų. Jų gali atsirasti dėl sukčiavimo arba klaidos ir jie yra laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai tikėtis, kad jie pavieniui arba kartu turės įtakos naudotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis šiomis finansinėmis ataskaitomis.

3.1.6. Kalbant apie pajamas, pažymėtina, kad tikriname iš Komisijos, kitų partnerių arba dalyvaujančiųjų valstybių gautus įnašus ir vertiname BĮ procedūras, susijusias su kitų pajamų rinkimu, jeigu jų yra.

3.1.7. Išlaidų srityje tikriname mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo patirtos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis tikrinimas apima visų kategorijų mokėjimus tuo metu, kai jie atliekami, išskyrus išankstinius mokėjimus. Išankstinius mokėjimus tikriname, kai lėšų gavėjas pateikia jų tinkamo naudojimo pagrindimą ir kai BĮ sutinka su pagrindu patvirtindama išankstinį mokėjimą tais pačiais arba kitais metais.

3.1.8. Pagal TAS ir TAAIS, per visą auditą remiamės profesine nuovoka ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Taip pat imamės šių veiksmų:

- Nustatome ir įvertiname dėl sukčiavimo ar klaidų finansinėse ataskaitose atsiradusių reikšmingų iškraipymų ir jose atspindimų operacijų reikšmingos neatitikties Europos Sąjungos teisinio pagrindo reikalavimams riziką. Atsižvelgdami į šią riziką, parengiame ir vykdome audito procedūras. Gauname audito įrodymų, kurie yra pakankami ir tinkami mūsų nuomonėms pagrįsti. Rizika neaptikti dėl sukčiavimo atsiradusio reikšmingo iškraipymo ar neatitikties yra didesnė nei rizika neaptikti klaidos, nes sukčiavimas gali būti susijęs su slaptais susitarimais, klastojimu, tyčiniu neveikimu, klaidingų duomenų pateikimu arba vidaus kontrolės nepaisymu.
- Susipažįstame su auditui svarbia vidaus kontrole tam, kad galėtume parengti audito procedūras, kurios būtų tinkamos atsižvelgiant į aplinkybes, tačiau ne tam, kad pareikštume nuomonę dėl šios vidaus kontrolės veiksmingumo.
- Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų ir susijusios informacijos pagrįstumą.
- Darome išvadas dėl vadovybės taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis gautais audito įrodymais, egzistuoja reikšmingas neapibrėžtumas,

susijęs su įvykiais arba sąlygomis, dėl kurių gali kilti reikšmingų abejonių dėl BĮ gebėjimo tęsti veiklą. Jei padarome išvadą, kad reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, savo auditoriaus ataskaitoje privalome atkreipti dėmesį į susijusių finansinėse ataskaitose atskleidžiamą informaciją arba, jei ši atskleidžiama informacija yra netinkama, modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, gautais iki mūsų auditoriaus ataskaitos pateikimo dienos. Tačiau būsimi įvykiai arba sąlygos gali lemti, kad subjektas negalės toliau tęsti veiklos.

- Įvertiname visą finansinėse ataskaitose pateiktą informaciją, jų struktūrą ir turinį, įskaitant atskleistą informaciją, ir tai, ar finansinėse ataskaitose operacijos ir įvykiai pateikti teisingai.
- Gauname pakankamai tinkamų audito įrodymų, susijusių su BĮ finansine informacija, kad pareikštume nuomonę dėl finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų. Esame atsakingi už vadovavimą auditui, jo priežiūrą ir vykdymą ir prisiimame visą atsakomybę už savo audito nuomonės.
- Vertiname nepriklausomo išorės auditoriaus atliktą BĮ finansinių ataskaitų auditą, kaip nustatyta ES finansinio reglamento 70 straipsnio 6 dalyje¹⁴.

3.1.9. BĮ mokslinių tyrimų išlaidų pagal programą „Horizontas 2020“ *ex post* auditus atlieka Komisijos RTD GD BAT. Kalbant apie BAT *ex post* audito rezultatus, Komisija savo pasiūlyme dėl programos „Horizontas 2020“ reglamento¹⁵ laikėsi nuomonės, kad 2–5 % intervalo metinis klaidų rizikos lygis yra realistinis tikslas, atsižvelgiant į kontrolės išlaidas ir mokslinių tyrimų projektų išlaidų kompensavimo taisyklių sudėtingumą. Komisija siekia, kad likutinis klaidų lygis užbaigiant programą „Horizontas 2020“ būtų kuo artimesnis 2 %. Už bendrųjų įmonių įgyvendinant programą „Europos horizontas“ patirtų mokslinių tyrimų išlaidų *ex post* auditą yra atsakinga BAT.

3.1.10. Vadovybei pranešame apie, be kita ko, planuojamą audito apimtį bei tvarkaraštį ir reikšmingus audito metu nustatytus faktus, įskaitant bet kokius reikšmingus vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome atlikdami auditą.

¹⁴ Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046.

¹⁵ COM(2011) 809.

3.1.11. Iš dalykų, dėl kurių bendravome su BJ, nustatome tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditui ir kurie dėl šios priežasties yra pagrindiniai audito dalykai. Šiuos dalykus apibūdiname savo auditoriaus ataskaitoje, nebent tokio dalyko neleidžiama viešai atskleisti pagal įstatymą ar kitą teisės aktą arba kai ypač retomis aplinkybėmis nustatome, kad toks dalykas neturėtų būti aptartas mūsų ataskaitoje, nes pagrįstai galima tikėtis, jog neigiamos tokio veiksmo pasekmės nusvers tokio atskleidimo viešojo intereso naudą.

ES bendrąsias programas įgyvendinančios bendrosios įmonės

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

3.2. Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Įvadas

3.2.1. Briuselyje įsikūrusi Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos BĮ (BĮ SESAR 3) įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.¹⁶ BĮ SESAR 3 pakeitė 2007 m. vasario mėn. pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą (BP 7) aštuonerių metų laikotarpiui įsteigtą BĮ SESAR¹⁷ (SESAR 1) ir perėmė jos teises bei pareigas. 2014 m. birželio mėn. pastarosios veikimo terminas buvo pratęstas, kad BĮ SESAR galėtų iki 2024 m. gruodžio 31 d. toliau vykdyti veiklą pagal programą „Horizontas 2020“¹⁸.

3.2.2. BĮ SESAR 3 – viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio paskirtis – Europoje plėtoti modernizuotą oro eismo valdymą ir moksliniais tyrimais bei inovacijomis paspartinti Skaitmeninio Europos dangaus iniciatyvos įgyvendinimą. Jos narės steigėjos yra ES, kuriai atstovauja Komisija, Europos saugios oro navigacijos organizacija (Eurokontrolė) ir daugiau kaip 50 organizacijų, veikiančių visoje aviacijos vertės grandinėje – pradedant oro uostais, visų kategorijų oro erdvės naudotojais, oro navigacijos paslaugų teikėjais, pilotų orlaivių operatoriais ir paslaugų teikėjais, gamybos pramone ir mokslo bendruomene.

¹⁶ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

¹⁷ Tarybos reglamentas (EB) Nr. 219/2007 dėl bendros įmonės naujos kartos Europos oro eismo vadybos sistemai (SESAR) sukurti įsteigimo.

¹⁸ Tarybos reglamentas (EB) Nr. 721/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 219/2007.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

3.2.3. 3.2.1 lentelėje pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.2.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	146,9	69,9	110 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	158,8	34,8	356 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	36	37	-3 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

3.2.4. BĮ biudžeto dydžio pokyčiai, kaip parodyta 3.2.1 lentelėje, labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų 2022 m. numatytų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas ir susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams skirtas mokėjimų biudžetas.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.2.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, BĮ SESAR 3 vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas 147 puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.2.6. Mes auditavome:

- a) BĮ SESAR 3 finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės¹⁹ ir biudžeto vykdymo ataskaitos²⁰, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.2.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų BĮ SESAR 3 finansinėse ataskaitose BĮ SESAR 3 finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

¹⁹ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

²⁰ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.2.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ SESAR 3 finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.2.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ SESAR 3 finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.2.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.2.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES, privačiųjų narių ir Eurokontrolės) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas. BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginį įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis metų pabaigoje.

3.2.12. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.2.13. 3.2.2 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.2.2 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą ir dvišalius susitarimus)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (MOVE GD)	555,8	29,3	N. d.	585,0	537,3	N. d.	N. d.	N. d.	537,3
Eurokontrolė	467,0	25,0	N. d.	492,0	16,8	274,1	39,5	N. d.	330,4
Privatieji nariai	280,0	18,5	N. d.	298,5	10,8	234,1	44,5	N. d.	289,4
Iš viso	1 302,8	72,8	N. d.	1 375,5	564,9	508,2	84,0	N. d.	1 157,1

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

Narių teisiniai įsipareigojimai atitinka jų įnašų tikslus

3.2.14. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BĮ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BĮ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis lygį. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 555,8 milijono eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams ir sutartims. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 65,7 milijono eurų (arba 11,8 %) dar reikės sumokėti projektams ir sutartims, kurie dar turi būti užbaigti. Be to, privatieji nariai teisiškai įsipareigojo suteikti visus 280 milijonų eurų vertės nepiniginius įnašus, nustatytus kaip tikslas pramonės narių susitarime. Iš šios sumos 2022 m. pabaigoje pramonės nariai buvo deklaravę 278,5 milijono eurų sumą (arba 99,5 % tikslo). Eurokontrolė visiškai pasiekė dvišaliame susitarime nustatytą 467 milijonų eurų veiklos įnašų tikslą. Iš šios sumos 2022 m. pabaigoje ji buvo deklaravusi 313,6 milijono eurų (arba 67 % tikslo).

Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas mokėjimų biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes paramos gavėjai susidūrė su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis

3.2.15. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BĮ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis sumažėjo iki 54 % (2021 m. buvo 93 %). Remiantis BĮ 2022 m. biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, tai susiję su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis, kurių paramos gavėjams kilo dėl COVID-19 krizės. Todėl daugumos programos „Horizontas 2020“ projektų trukmė turėjo būti pratęsta, o galutiniai mokėjimai turėjo būti atidėti iki 2023 m.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.2.16. 3.2.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.2.3 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ¹	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (MOVE GD)	570,0	30,0	600,0	83,5	N. d.	N. d.	83,5
Privatieji nariai	475,0	25,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eurokontrolė	475,0	25,0	500,0	1,5	0,0	0,0	1,5
Iš viso	1 520,0	80,0	1 600,0	85,0	0,0	0,0	85,0

¹ Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.2.17. Programos „Europos horizontas“ 2022 m. įsipareigojimų asignavimai buvo visiškai panaudoti pirmiesiems dviem 2022 m. balandžio mėn. paskelbtiems kvietimams teikti paraiškas dėl dotacijų. 2022 m. šiems projektams įgyvendinti Komisija skyrė 83,5 milijono eurų piniginių įnašų. Tačiau, iki metų pabaigos vertinimo etapas dar nebuvo baigtas, todėl piniginiai įnašai gali būti naudojami tik pirmąjį 2023 m. pusmetį, kai pasirašomi dotacijų susitarimai ir gali būti atliekami susiję išankstinio finansavimo mokėjimai.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.2.18. Kalbant apie programoms „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ tenkančias išlaidas, *ex post* auditus atliko Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra 2,4 %, o likutinis klaidų lygis – 1,8 %²¹. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

²¹ BĮ SESAR 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1.3 skyrius.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

3.2.19. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka įimtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu²². Įimtį įtrauktų BĮ paramos gavėjų lygmeniu rimtų kiekybiškai įvertinamų klaidų nenustatėme. Vienu atveju pranešėme apie sistemingą problemą, susijusią su paramos gavėjo deklaruotomis netinkamomis finansuoti išlaidomis neprivalomiems finansinių ataskaitų sertifikatams, susijusiems su tarpinėmis finansinėmis ataskaitomis.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.2.20. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

²² Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2021 m.	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, BĮ SESAR 3 (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais²³ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. BĮ SESAR 3 atveju ši procentinė dalis yra 7,7 % (pagal 2021 m. duomenis). Vis dėlto Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracines išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>BĮ SESAR 3 atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl laikoma, kad ši pastaba baigta įgyvendinti. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

²³ 83a straipsnis.

Trečiosios bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė (BĮ SESAR 3)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.2.11 BĮ sutinka su Europos Audito Rūmų pastaba ir į ją visapusiškai atsižvelgs kitų metų finansinėse ataskaitose.

3.2.13 Nors Eurokontrolės įnašo lygis iki 2020 m. atitiko numatytas sumas, vėliau jis sumažėjo dėl COVID-19 pandemijos, nes:

- iki 2022 m. sumenko privačių partnerių veiklos mastas, kuris tiesiogiai paveikė Eurokontrolės įnašų sumas, įskaitant biudžeto išlaidų mažinimą ir tvirtinimą; ir
- atsižvelgdamos į pandemijos solidarumo planą, valstybės narės kreipėsi į Eurokontrolę prašydamos sumažinti biudžeto dydį. Todėl teko sumažinti užsakomosioms paslaugoms skirtą biudžetą ir dvejus metus neįdarbinti naujų darbuotojų (tuo metu nemažai ekspertų išėjo į pensiją).

Vis dėlto, kaip ir buvo planuota, dauguma BĮ projektų pagal programą „Horizontas 2020“ buvo įgyvendinti ir pasiekė numatytą etapą. Bendrosios įmonės SESAR 3 atžvilgiu Eurokontrolė atnaujino savo įsipareigojimą skirti iki 500 mln. EUR įnašą.

3.2.17 2021 m. lapkričio 30 d. pavėluotai įsigaliojus Tarybos reglamentui, kuriuo pagal 2021–2027 m. DFP įsteigiama BĮ, vėlavo visos BĮ valdymo struktūros sukūrimas ir atitinkamai pirmosios darbo programos priėmimas bei pirmųjų kvietimų teikti pasiūlymus paskelbimas (kvietimai paskelbti tik 2022 m. balandžio 7 d.).

3.2.19 Bendroji įmonė SESAR 3 iš paramos gavėjo susigrąžins permokėtas sumas.

3.3. Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

Įvadas

3.3.1. Briuselyje įsikūrusi **Netaršios aviacijos (NA) BĮ** įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.²⁴ NA BĮ pakeitė 2007 m. gruodžio mėn. pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą (BP 7) dešimties metų laikotarpiui²⁵ įsteigtą BĮ ir perėmė jos teises bei pareigas. 2014 m. gegužės mėn. pastarosios veikimo terminas pagal programą „Horizontas 2020“ buvo pratęstas iki 2024 m. gruodžio 31 d.²⁶ („Švarus dangus 2“).

3.3.2. NA BĮ yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas siekiant pertvarkyti aviaciją taip, kad ji būtų tvari ir klimatui neutrali. Jos narės steigėjos yra ES, kuriai atstovauja Komisija, ir Bendrojo pagrindinio akto I priede išvardytos aviacijos sektoriaus organizacijos²⁷. Be to, NA BĮ turi asocijuotųjų narių, atrinktų paskelbus kvietimus pareikšti susidomėjimą.

3.3.3. **3.3.1 lentelėje** pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.3.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	415,3	189,9	119 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	411,2	182,6	125 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	41	42	-2 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

²⁴ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

²⁵ Tarybos reglamentas (EB) Nr. 71/2008 dėl BĮ „Švarus dangus 1“ įsteigimo.

²⁶ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 558/2014, kuriuo įsteigiama BĮ „Švarus dangus 2“.

²⁷ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

3.3.4. 3.3.1 lentelėje parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų 2022 m. numatytų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas ir susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams skirtas mokėjimų biudžetas.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.3.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, NA BĮ vadovybės ir už valdymą atsakingų subjektų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas 147 puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.3.6. Mes auditavome:

- a) NA BĮ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės²⁸ ir biudžeto vykdymo ataskaitos²⁹, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

²⁸ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

²⁹ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.3.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų NA BĮ finansinėse ataskaitose NA BĮ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.3.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų NA BĮ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.3.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.3.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.3.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES ir privačiųjų narių) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas

Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

projekto įgyvendinimo išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginių įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus metų pabaigoje.

3.3.12. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.3.13. *3.3.2 lentelėje* apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių pripažintų įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu 2022 m. pabaigoje.

3.3.2 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą ir teisinius sprendimus)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	1 716,0	39,0	N. d.	1 755,0	1 682,7	N. d.	N. d.	N. d.	1 682,7
Privatieji nariai	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	139,0	1 223,1	2 221,9
Iš viso	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 713,2	829,3	139,0	1 223,1	3 904,6

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

Narių teisiniai įsipareigojimai atitinka jų įnašų tikslus

3.3.14. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BĮ įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BĮ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus lygį. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 1 716 milijonų eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 70,1 milijono eurų (arba 4,1 %) dar reikės sumokėti projektams, kurie dar turi būti užbaigti. Be to, privatieji nariai teisiškai įsipareigojo BĮ pagrindinei veiklai suteikti 968,3 milijono eurų vertės nepiniginių įnašų, o papildomai veiklai – 1 223,1 milijono eurų vertės nepiniginių įnašų, arba 101,6 % minimalaus 2 154,9 milijono eurų tikslo. 2022 m. pabaigoje visos šios įsipareigotos sumos buvo deklaruotos.

Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas mokėjimų biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes paramos gavėjams kilo su COVID-19 susijusių problemų

3.3.15. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BĮ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis buvo 78 % (2021 m. – 83 %). Dėl COVID-19 daugelio programos „Horizontas 2020“ projektų techninė veikla buvo atidėta arba

Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

turėjo būti sumažintas jos mastas. Todėl šie projektai turėjo būti iš dalies pakeisti arba pratęsti, o galutiniai mokėjimai turėjo būti atidėti iki 2023 m.

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.3.16. 3.3.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.3.3 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ¹	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	1 660,8	39,2	1 700,0	178,0	N. d.	N. d.	178,0
Privatieji nariai	2 360,8	39,2	2 400,0	1,9	0,0	0,0	1,9
Iš viso	4 021,6	78,4	4 100,0	179,9	0,0	0,0	179,9

¹ Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.3.17. 2022 m. Komisija skyrė 178 milijonų eurų piniginius įnašus. BĮ beveik visą 176 milijonų eurų veiklos įnašą panaudojo išankstinio finansavimo mokėjimams, susijusiems su pirmaisiais dotacijų susitarimais, sudarytais pagal programą „Europos horizontas“.

Žemas 2022 m. administracinio biudžeto įvykdymo lygis

3.3.18. 2022 m. pabaigoje BĮ administracinių mokėjimų biudžeto (2 antraštinė dalis) įvykdymo lygis buvo žemas – 54 %. Remiantis BĮ biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, tai daugiausia susiję su IT ir ryšių paslaugomis, kurios buvo suteiktos 2022 m. paskutinį ketvirtį ir turėjo būti apmokėtos 2023 m., ir su sumažėjusiomis Komisijos teikiamų paslaugų sąnaudomis.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.3.19. Kalbant apie programoms „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ tenkančias išlaidas, *ex post* auditus atliko Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra 1,6 %, o likutinis klaidų lygis – 0,4 %³⁰. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

3.3.20. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu³¹. Vienu atveju nustatėme ir kiekybiškai įvertinome didelę klaidą, atsiradusią dėl per didelių deklaruotų personalo išlaidų, nes paramos gavėjas pateikė išlaidų deklaraciją, pagrįstą į biudžetą įtrauktomis personalo išlaidomis.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.3.21. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

³⁰ NA BĮ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1 skyrius.

³¹ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2020 m.	BĮ gerokai padidino laikinojo įdarbinimo įmonių darbuotojų skaičių. Tokia praktika sukuriama <i>de facto</i> nuolatinės pareigybės, kuriomis viršijamas personalo etatų planuose numatytas tokių pareigybių skaičius. Tai rodo, kad BĮ statutinių darbuotojų nepakanka BĮ mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkei ir susijusiems darbo planams įgyvendinti. Dėl šių priežasčių BĮ taip pat kyla reikšminga rizika, susijusi su pagrindinių kompetencijų išlaikymu, neaiškiais atskaitomybės kanalais ir mažesniu darbuotojų efektyvumu – visa tai galėtų turėti neigiamą poveikį bendram BĮ veiksmingumui.	2022 m. paslaugas BĮ toliau teikė daug laikinojo įdarbinimo įmonių darbuotojų, o tai ji paaikšino nustatyto personalo plano apribojimais ir išskirtiniu darbo krūviu, susidariusiu dėl lygiagrečių programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ įgyvendinimo.	Įgyvendinama
2	2021 m.	Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, NA BĮ (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi. Vadovaujantis Tarnybos nuostatais ³² ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti	NA BĮ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas	Užbaigta

³² 83a straipsnis.

Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
		apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. NA BĮ atveju ši procentinė dalis yra 2,3 % (pagal 2021 m. duomenis). Vis dėlto Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracines išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.	apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis. Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.	
3	2021 m.	2021 m. svarbūs dokumentai buvo tvirtinami atsakingo leidimus suteikiančio pareigūno parašo atvaizdą perkopijuojant į „Word“ formato dokumentą, o tada rinkmeną konvertuojant į PDF formatą. Ši praktika gali kelti teisinę riziką, nes gali būti ginčijamas pasirašytų dokumentų tvarkingumas.	2022 m. NA BĮ įdiegė tinkamą elektroninį parašą.	Užbaigta

Netaršios aviacijos bendroji įmonė (NA BĮ)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.3.11 BĮ dėkoja Audito Rūmams už pastabą ir visapusiškai į ją atsižvelgs kitų metų finansinėse ataskaitose.

3.3.20 BĮ sutinka su audito išvadomis. Atsižvelgdama į jas, BĮ įgyvendino keletą *ex ante* veiksmų, kuriais siekiama sumažinti tokių klaidų skaičių didinant gavėjų ir BĮ pareigūnų, atsakingų už dotacijų įgyvendinimą, informuotumą. Būtent:

- organizuojami informaciniai renginiai;
- dalijamasi nuorodomis į ES finansavimo ir konkursų portalo siūlomus internetinius seminarus;
- gavėjai (visų pirma MVĮ ir nauji dalyviai) informuojami apie tai, kaip išvengti dažniausiai pasitaikančių ES dotacijų išlaidų deklaravimo klaidų.

3.4. Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)

Įvadas

3.4.1. Briuselyje įsikūrusi **Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos (NSSI) BĮ** įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.³³ NSSI BĮ pakeitė 2007 m. gruodžio mėn. pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą (BP 7) dešimties metų laikotarpiui įsteigtą Naujoviškų vaistų iniciatyvos (NVI) BĮ³⁴ ir perėmė jos teises bei pareigas. 2014 m. gegužės mėn. pastarosios veikimo terminas pagal programą „Horizontas 2020“ buvo pratęstas iki 2024 m. gruodžio 31 d.³⁵ (2 NVI BĮ).

3.4.2. NSSI BĮ – tai viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į tarpdalykinius, tvarius ir pacientų poreikiams pritaikytus sveikatos srities mokslinius tyrimus ir inovacijas. Jos narės steigėjos yra ES, kuriai atstovauja Komisija, Europos pramonės asociacijos COCIR, Europos farmacijos pramonės ir asociacijų federacija, įskaitant „Vaccines Europe“, „EuropaBio“ ir „MedTech Europe“.

3.4.3. **3.4.1 lentelėje** pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.4.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	174,8	210,4	-17 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	272,4	11,0	2 376 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	49	50	-2 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

³³ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

³⁴ Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2008 dėl BĮ įsteigimo, siekiant įgyvendinti jungtinę technologijų iniciatyvą „Naujoviški vaistai“.

³⁵ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 557/2014, kuriuo įsteigiama II naujoviškų vaistų iniciatyvos bendroji įmonė.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)

3.4.4. *3.4.1 lentelėje* parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų 2022 m. numatytų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.4.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, NSSI BĮ vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas **147** puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.4.6. Mes auditavome:

- a) NSSI BĮ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu finansinių metų finansinės būklės³⁶ ir biudžeto vykdymo ataskaitos³⁷, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.4.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu metų NSSI BĮ finansinėse ataskaitose NSSI BĮ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusiu

³⁶ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

³⁷ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)

finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.4.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų NSSI BĮ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.4.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų NSSI BĮ finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.4.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.4.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES ir privačiųjų narių) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginį įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis metų pabaigoje.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BJ)

3.4.12. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

BP 7 vykdymas**BJ dar nebaigė įgyvendinti programos**

3.4.13. *3.4.2 lentelėje* pateikiama narių įnašų, skirtų BJ veiklai pagal BP 7, padėties 2022 m. pabaigoje apžvalga.

3.4.2 lentelė. BP 7 skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	966,0	34,0	N. d.	1 000,0	938,4	N. d.	N. d.	N. d.	938,4
Privatieji nariai	966,0	34,0	N. d.	1 000,0	21,9	808,9	23,0	N. d.	853,8
Iš viso	1 932,0	68,0	N. d.	2 000,0	960,3	808,9	23,0	N. d.	1 792,2

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BJ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.4.14. 2022 m. pabaigoje BJ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 966 milijonus eurų – pagal BP 7 pasirašytiems dotacijų susitarimams. Praėjus dešimčiai metų nuo BP 7 pabaigos, dar reikės sumokėti apie 44,9 milijono eurų (arba 5 %) projektams, kurie dar turi būti užbaigti. Privatieji nariai teisiškai įsipareigojo suteikti 914,2 milijono eurų vertės nepiniginių įnašų, arba 94,6 % minimalaus 966 milijonų eurų veiklos tikslo. Iš šios įsipareigotos skirti sumos 2022 m. pabaigoje jie buvo deklaravę 831,9 milijono eurų vertės įnašus (arba 86 % tikslo).

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BJ)

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.4.15. 3.4.3 lentelėje apžvelgiami BJ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.4.3 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	1 595,4	42,6	N. d.	1 638,0	991,7	N. d.	N. d.	N. d.	991,7
EFPIA ir asocijuotieji partneriai	1 595,4	42,6	N. d.	1 638,0	36,3	854,0	224,0	N. d.	1 114,3
Iš viso	3 190,8	85,2	N. d.	3 276,0	1 028,0	854,0	224,0	N. d.	2 106,0

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BJ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

Narių teisiniai įsipareigojimai atitinka jų įnašų tikslus

3.4.16. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BJ įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BJ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus lygį. 2022 m. pabaigoje BJ buvo įsipareigojusi skirti 1 452,1 milijono eurų, arba 91 % maksimalaus ES veiklos įnašo (1 595,4 milijono eurų), pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 484,8 milijono eurų (arba 33,4 %) dar reikės sumokėti projektams, kurie dar turi būti užbaigti. Be to, privatieji nariai ir asocijuotieji partneriai teisiškai įsipareigojo suteikti 1 499,4 milijono eurų vertės nepiniginių įnašų, arba 94 % minimalaus 1 595,4 milijono eurų tikslo. Iš šios įsipareigotos skirti sumos 2022 m. pabaigoje jie buvo deklaravę 1 078,9 milijono eurų vertės įnašus (arba 67,6 % tikslo).

Įvykdyta 87 % programos „Horizontas 2020“ veiklai skirto 2022 m. mokėjimų biudžeto

3.4.17. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BJ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis – 87 %, palyginti su 96 % 2021 m.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.4.18. *3.4.4 lentelėje* apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.4.4 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ¹	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	1 169,8	30,2	1 200,0	1,4	N. d.	N. d.	1,4
Privatieji nariai	969,8	30,2	1 000,0	1,4	0,0	0,0	1,4
Prisidedantieji partneriai	200,0	0,0	200,0	N. d.	0,0	0,0	0,0
Iš viso	2 339,6	60,4	2 400,0	2,8	0,0	0,0	2,8

¹ Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

BĮ lygmeniu papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai neturi viršyti 40 % visų privačiųjų narių nepiniginių įnašų.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.4.19. 2022 m. Komisija skyrė 1,4 milijono eurų vertės piniginius įnašus tik BĮ administracinėms išlaidoms padengti. BĮ neprašė piniginių įnašų savo pagal programą „Europos horizontas“ vykdomai veiklai, nes 2022 m. paskelbti du pirmieji kvietimai teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ bus užbaigti tik 2023 m.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.4.20. Kalbant apie BP 7 išlaidas, pažymėtina, kad jų *ex post* auditus atliko BĮ, o už programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ išlaidų *ex post* auditus atsakinga Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad BP 7 išlaidų reprezentatyvusis klaidų lygis yra 2,1 %, likutinis klaidų lygis – 0,8 %, o programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) reprezentatyvusis klaidų lygis yra 2,7 %, o likutinis klaidų lygis 0,9 %³⁸. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

³⁸ NSSI BĮ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1 skyrius.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)

3.4.21. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu³⁹. Su į imtį įtrauktais BĮ paramos gavėjais susijusių klaidų ar kontrolės trūkumų nenustatėme.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.4.22. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

³⁹ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BJ)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2021 m.	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BJ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BJ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, NSSI BJ (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais⁴⁰ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BJ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BJ ne ES pajamų ir visų BJ pajamų santykį. NSSI BJ atveju ši procentinė dalis yra 2,5 % (pagal 2021 m. duomenis). Be to, Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracines išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai (pagal 2021 m. duomenis). Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>NSSI BJ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BJ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

⁴⁰ 83a straipsnis.

Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė (NSSI BĮ)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.4.11 NSSI bendroji įmonė patobulins pateikimą 2023 m. metinėse finansines ataskaitose.

3.4.16 Susitarus su Europos Komisija, pradinių įnašų tikslas buvo sumažintas. Sumažinto nustatyto įnašų tikslo pasiekimo lygis yra 74 %.

3.5. Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

Įvadas

3.5.1. Briuselyje įsikūrusi Švariojo vandenilio (Švariojo H2) BĮ įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.⁴¹ Švariojo H2 BĮ pakeitė 2008 m. gegužės mėn. pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų programą (BP 7) laikotarpiui iki 2017 m. gruodžio 31 d. įsteigtą bendrąją įmonę, skirtą Kuro elementų ir vandenilio jungtinei technologijų iniciatyvai įgyvendinti (1 KEV BĮ)⁴², ir perėmė jos teises bei pareigas. 2014 m. gegužės mėn. pastarosios veikimo terminas pagal programą „Horizontas 2020“ buvo pratęstas iki 2024 m. gruodžio 31 d.⁴³ (2 KEV BĮ).

3.5.2. Švariojo H2 BĮ yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu vandenilio ir kuro elementų technologijų tyrimų ir inovacijų srityje veikiantis subjektas. Jos narės steigėjos yra ES, kuriai atstovauja Komisija, pramonės asociacija („Hydrogen Europe“) ir mokslinių tyrimų asociacija („Hydrogen Europe Research“).

3.5.3. 3.5.1 lentelėje pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.5.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	118,3	56,2	110 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	314,3	15,8	1 889 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	29	27	7 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

3.5.4. 3.5.1 lentelėje parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų

⁴¹ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

⁴² Tarybos reglamentas (EB) Nr. 521/2008, įsteigiantis Kuro elementų ir vandenilio BĮ.

⁴³ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 559/2014, kuriuo įsteigiama II kuro elementų ir vandenilio BĮ.

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

2022 m. numatytų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas ir susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams skirtas mokėjimų biudžetas.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.5.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, Švariojo H2 BĮ vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas 147 puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.5.6. Mes auditavome:

- a) Švariojo H2 BĮ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu finansinių metų finansinės būklės⁴⁴ ir biudžeto vykdymo ataskaitos⁴⁵, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.5.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiu metų Švariojo H2 BĮ finansinėse ataskaitose Švariojo H2 BĮ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusiu finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos

⁴⁴ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

⁴⁵ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.5.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Švariojo H2 BĮ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.5.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Švariojo H2 BĮ finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.5.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.5.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES ir privačiųjų narių) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginių įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis metų pabaigoje.

3.5.12. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

BP 7 vykdymas

BĮ pasiekė narių įnašų tikslus

3.5.13. 3.5.2 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal BP 7 programą tikslai, palyginti su narių pripažintų įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu 2022 m. pabaigoje.

3.5.2 lentelė. BP 7 skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą ir teisinius sprendimus)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	450,0	20,0	N. d.	470,0	407,4	19,1	N. d.	N. d.	426,5
Privatieji nariai	450,0	20,0	N. d.	470,0	17,9	450,0	10,7	N. d.	478,6
Iš viso	900,0	40,0	N. d.	940,0	425,3	469,1	10,7	N. d.	905,1

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.5.14. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo įsipareigojusi skirti 425,8 milijono eurų, arba 95 % maksimalaus ES veiklos įnašo (450 milijonų eurų), pagal BP 7 pasirašytiems dotacijų susitarimams. Iš šios įsipareigotos skirti sumos 2023 m. apie 3 milijonus (arba 0,7 %) dar reikės sumokėti užbaigiant paskutinį pagal BP 7 įgyvendinamą projektą. Kita vertus, 2022 m. pabaigoje privatieji nariai buvo deklaravę minimalų 450 milijonų eurų tikslą atitinkančius nepiniginius įnašus, kuriuos BĮ buvo visiškai patvirtinusi.

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.5.15. 3.5.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.5.3 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą ir teisinius sprendimus)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	646,0	19,0	N. d.	665,0	573,1	N. d.	N. d.	N. d.	573,1
Privatieji nariai	76,0	19,0	285,0	380,0	14,8	51,7	47,3	1 039,0	1 152,8
Iš viso	722,0	38,0	285,0	1 045,0	587,9	51,7	47,3	1 039,0	1 725,9

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.5.16. Žemas patvirtintų privačiųjų narių nepiniginių įnašų, skirtų pagrindinei veiklai, lygis – 51,7 milijono eurų (2021 m. – 38,6 milijono eurų) paaiškinamas tuo, kad BĮ juos

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BJ)

patvirtina vėliau, kai programos „Horizontas 2020“ projektams atliekami galutiniai mokėjimai ir turi būti pateikti finansinės ataskaitos sertifikatai.

Narių teisiniai įsipareigojimai atitinka jų įnašų tikslus

3.5.17. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BJ įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BJ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis lygį. 2022 m. pabaigoje BJ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 646 milijonus eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams ir sutartims. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 88,5 milijono eurų (arba 13,7 %) dar reikės sumokėti projektams ir sutartims, kurie dar turi būti užbaigti. Be to, privatieji nariai teisiškai įsipareigojo BJ pagrindinei veiklai suteikti 190,5 milijono eurų vertės nepiniginių įnašų, o papildomai veiklai – 1 039 milijonų eurų vertės nepiniginių įnašų, arba 340,6 % minimalaus 361 milijono eurų tikslo. 2022 m. pabaigoje visos šios įsipareigotos sumos buvo deklaruotos.

Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas mokėjimų biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes paramos gavėjai susidūrė su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis

3.5.18. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BJ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis buvo 81 % (2021 m. – 88 %); anot BJ, tai susiję su didėjusiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis, kurių paramos gavėjams kilo dėl COVID-19 krizės ir karo Ukrainoje. Todėl daugumos programos „Horizontas 2020“ projektų trukmė turėjo būti pratęsta, o galutiniai mokėjimai turėjo būti atidėti iki 2023 m.

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.5.19. *3.5.4 lentelėje* apžvelgiami BJ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

3.5.4 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ¹	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	969,8	30,2	1 000,0	80,0	N. d.	N. d.	80,0
Privatieji nariai	969,8	30,2	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Iš viso	1 939,6	60,4	2 000,0	80,0	0,0	0,0	80,0

¹ Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.5.20. 2022 m. Komisija skyrė 80 milijonų eurų dydžio piniginius įnašus, iš kurių 47 milijonus eurų (arba 59 %) BĮ panaudojo išankstinio finansavimo mokėjimams, susijusiems su pagal programą „Europos horizontas“ sudarytais pirmaisiais dotacijų susitarimais. Atlikus 2022 m. kvietimo teikti pasiūlymus vertinimą, buvo atšauktos keturios temos, dėl kurių nebuvo pateikta tinkamų pasiūlymų. Nepanaudotą 33 milijonų eurų mokėjimų biudžetą BĮ perkėlė į 2023 m., kad būtų galima išmokėti išankstinio finansavimo lėšas, susijusias su naujais dotacijų susitarimais, kuriuos planuojama pasirašyti 2023 m. pradžioje.

Žemas 2022 m. administracinio biudžeto įvykdymo lygis

3.5.21. 2022 m. pabaigoje administracinio biudžeto (2 antraštinė dalis) įvykdymo lygis buvo žemas – jį sudarė 62 % įsipareigojimų asignavimų ir 51 % mokėjimų asignavimų. BĮ paaiškino, kad tai lėmė sustabdyti mokėjimai, susiję su Vandenilio savaitės renginio organizavimu, atidėti pirkimai dėl biuro pastato atnaujinimo ir vėlavimas sudaryti svarbią preliminarįją paslaugų sutartį.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.5.22. Kalbant apie BP 7 išlaidas, pažymėtina, kad jų *ex post* auditus atliko BĮ, o už programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ išlaidų *ex post* auditus atsakinga Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. Kalbant apie galutines BP 7 išlaidas, patirtas 2022 m., BĮ *ex post* auditų neatliko, nes sumos yra nereikšmingos. Todėl kaip galutinius BP 7 išlaidų klaidų lygius ji paskelbė 2021 m. pabaigoje pasiektus lygius: 2,0 % reprezentatyvųjų klaidų lygį ir 1,1 % likutinį klaidų lygį. BĮ nurodė, kad jos pagal programą „Horizontas 2020“ patirtų išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

2,9 %, o likutinis klaidų lygis – 0,9 %⁴⁶. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

3.5.23. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu⁴⁷. Vienu atveju nustatėme ir kiekybiškai įvertinome didelę klaidą, atsiradusią dėl personalo išlaidų, nes paramos gavėjas deklaravo valandas, dirbtas atostogų laikotarpiais, ir į deklaruojamas išlaidas įtraukė netinkamas finansuoti papildomas darbo užmokesčio išlaidas. Kitu atveju nustatėme ir kiekybiškai įvertinome didelę klaidą, atsiradusią dėl išlaidų, deklaruotų už įrangą, kurios paramos gavėjas ataskaitiniu laikotarpiu nenaudojo, ir dėl neteisingai apskaičiuotų personalo išlaidų.

Pastabos dėl kitų klausimų

3.5.24. Pagal Tarnybos nuostatus⁴⁸ ir BĮ gaires, personalo komitetas turėtų paskirti bent vieną narį į atrankos komisiją išorės įdarbinimo procedūroms vykdyti. Nustatėme, kad audituotos įdarbinimo procedūros atrankos komisijoje nebuvo personalo komiteto paskirto nario. BĮ negalėjo įsteigti personalo komiteto, nepaisant to, kad savo darbuotojams paskelbė kelis kvietimus pareikšti susidomėjimą.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.5.25. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

⁴⁶ Švariojo H2 BĮ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1.1 skyrius.

⁴⁷ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

⁴⁸ 9 straipsnis kartu su 1a straipsniu.

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BJ)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2021 m.	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BJ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BJ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, Švariojo H2 BJ (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais⁴⁹ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BJ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BJ ne ES pajamų ir visų BJ pajamų santykį. Švariojo H2 BJ atveju ši procentinė dalis yra 2,9 % (pagal 2021 m. duomenis). Vis dėlto Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracines išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>Švariojo H2 BJ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BJ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

⁴⁹ 83a straipsnis.

Švariojo vandenilio bendroji įmonė (Švariojo H2 BĮ)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.5.11 BĮ dėkoja Audito Rūmams už pastabą ir į ją atsižvelgs kitų metų finansinėse ataskaitose.

3.5.23 Pirma, BĮ pasinaudos Audito Rūmų pastabomis, kad toliau tobulintų savo galiojančią rizikos vertinimu pagrįstą kontrolės strategiją, kuria siekiama prevencinių priemonių, taikomų konkrečiam BĮ mokėjimų sluoksniui, skirtam mažesniems paramos gavėjams ir naujokams.

Antra, Audito Rūmų pastaba susijusi su išlaidų tinkamumo finansuoti laiko skirtumu. Prieš patvirtindama mokėjimą BĮ nurodė paramos gavėjui išbraukti susijusias įrangos išlaidas iš einamųjų metų finansinių ataskaitų. Tačiau pagal programos „Horizontas 2020“ supaprastinimo taisyklę paramos gavėjams leidžiama nedetalizuoti išlaidų, kurios nesiekia 15 proc. deklaruotų personalo išlaidų ribos. Todėl BĮ galėjo matyti ne visas įrangos sąnaudas. Ateityje, kaip taisomąjį veiksma, BĮ savo paramos gavėjams nurodys visada įtraukti ir išsamiai detalizuoti visą brangiausios įrangos dalių vertę.

3.5.24 Dėl su COVID-19 susijusių aplinkybių, nepaisant kelių bandymų per pastaruosius dvejus metus, nebuvo praktiškai įmanoma įsteigti naują personalo komitetą. Tačiau nuo 2023 m. pradžios personalo komitetas jau yra įsteigtas ir veikia visu pajėgumu.

3.6. Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė (BST BĮ)

Įvadas

3.6.1. Briuselyje įsikūrusi **Bazinių skaitmeninių technologijų (BST) BĮ** įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.⁵⁰ BST BĮ pakeitė 2014 m. gegužės mėn. pagal programą „Horizontas 2020“ laikotarpiui iki 2024 m. gruodžio 31 d. įsteigtą BĮ „Elektroniniai komponentai ir sistemos siekiant Europos lyderystės“ (BĮ ECSEL) ir perėmė jos teises bei pareigas⁵¹. 2014 m. birželio 26 d. BĮ ECSEL pakeitė Europos nanoelektronikos iniciatyvos patariamąją tarybą ir Įterptųjų kompiuterinių sistemų pažangiųjų mokslinių tyrimų ir technologijų BĮ ir perėmė jų teises bei pareigas.

3.6.2. BST BĮ yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas, susijusius su bazinėmis skaitmeninėmis technologijomis, kurios būtinos siekiant Europos konkurencinės lyderystės skaitmeninės ekonomikos srityje, visų pirma elektroninių komponentų ir sistemų sektoriuje. Jos narės steigėjos yra ES, kuriai atstovauja Komisija, **dalyvaujančiosios valstybės** ir trys pramonės asociacijos (Europos išmaniųjų sistemų integravimo asociacija, Europos nanoelektronikos veiklos asociacija ir pramonės asociacija INSIDE), atstovaujančios atitinkamai mikroelektronikos ir nanoelektronikos, išmaniųjų integruotųjų sistemų ir įterptųjų ir (arba) kibernetinių fizinių sistemų suinteresuotiesiems subjektams.

3.6.3. 2023 m. liepos mėn. Taryba priėmė iš dalies keičiantį reglamentą, kuriuo BST BĮ pertvarkoma į Lustų BĮ⁵². Šiuo pakeitimu nustatyti išplėsti Lustų BĮ įgaliojimai: skatinti novatoriškų naujos kartos puslaidininkinių technologijų plėtrą ir stiprinti Europos lustų gamybos pajėgumus pagal Europos lustų iniciatyvą. Šiuo tikslu BĮ skirti ES įnašai padidės nuo 1,8 milijardo eurų iki 4,2 milijardo eurų, 2,7 milijardo eurų bus finansuojami pagal programą „Europos horizontas“ ir 1,5 milijardo eurų – pagal Skaitmeninės Europos programą.

⁵⁰ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

⁵¹ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 561/2014, kuriuo įsteigiama bendroji įmonė ECSEL.

⁵² Tarybos reglamentas (ES) 2023/1782, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės, kiek tai susiję su Lustų bendrąja įmone.

Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė (BST BĮ)

3.6.4. 3.6.1 lentelėje pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.**3.6.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai**

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	222,2	199,3	11 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	261,4	214,0	22 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	25	29	-14 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir perskirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

3.6.5. 3.6.1 lentelėje parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo to, koks yra BĮ įgyvendinamų daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapas. BĮ pirmuosius kvietimus teikti paraiškas pagal programą „Europos horizontas“ pradėjo skelbti jau 2021 m. pabaigoje. Į 2022 m. biudžetą įtrauktas 2022 m. numatytų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas ir susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams skirtas mokėjimų biudžetas.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.6.6. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, BST BĮ vadovybės ir už valdymą atsakingų subjektų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas 147 puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.6.7. Mes auditavome:

- a) BST BĮ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės⁵³ ir biudžeto vykdymo ataskaitos⁵⁴, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.6.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų BST BĮ finansinėse ataskaitose BST BĮ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

⁵³ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

⁵⁴ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.6.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BST BĮ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.6.10. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BST BĮ finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.6.11. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.6.12. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose BĮ neatskleidė svarbios informacijos apie narių įnašus programos lygmeniu, o tai būtina siekiant užtikrinti, kad informacija apie BĮ pasiektus tikslus metų pabaigoje būtų išsami. Visų pirma BĮ nepalygino iš kiekvienos narių kategorijos iki metų pabaigos pagal kiekvieną programą gautų įnašų su atitinkamai programai nustatytais teisiškai įpareigojančiais įnašų tikslais. Be to, šiose ataskaitose BĮ neatskleidė dalyvaujančiųjų valstybių įnašų į BĮ.

3.6.13. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.6.14. 3.6.2 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.6.2 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Apskaičiuoti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (CNCT GD)	1 169,7	15,3	N. d.	1 185,0	1 158,6	N. d.	N. d.	N. d.	1 158,6
Privatieji nariai	1 617,5	40,0	N. d.	1 657,5	24,3	406,5	1 172,5	N. d.	1 603,3
Dalyvaujančiosios valstybės ²	1 170,0	N. d.	N. d.	1 170,0	495,3	N. d.	N. d.	N. d.	495,3
Iš viso	3 957,2	55,3	N. d.	4 012,5	1 678,2	406,5	1 172,5	N. d.	3 257,2

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

² Dalyvaujančiosios valstybės savo įnašus moka tiesiogiai paramos gavėjams. Šie piniginiai įnašai BĮ metinėse finansinėse ataskaitose nepateikiami.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

Dauguma BĮ privačiųjų narių nepiniginių įnašų dar turi būti patvirtinti

3.6.15. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BĮ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BĮ narių veiklos pareigų pagal dotacijų susitarimus lygį. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 1 169,7 milijono eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 139,2 milijono eurų (arba 11,9 %) dar reikės sumokėti projektams, kurie dar turi būti užbaigti.

3.6.16. 2022 m. pabaigoje BĮ apskaičiavo, kad galimi galutiniai privačiųjų narių pagrindinei veiklai pagal programą „Horizontas 2020“ skirti nepiniginiai įnašai sudarė 1 579 milijonus eurų, arba 97,6 % minimalaus 1 617,5 milijono eurų tikslo. Privačiųjų narių nepiniginių įnašų sumą BĮ gali apskaičiuoti ir patvirtinti tik tada, kai tiek BĮ, tiek dalyvaujančiosios valstybės yra atlikusios visus mokėjimus ir yra gauti visi projekto pabaigos sertifikatai ir susiję finansinių ataskaitų sertifikatai. Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad 2022 m. pabaigoje buvo užbaigti tik keli programos „Horizontas 2020“ projektai, patvirtinti pramonės narių nepiniginiai įnašai sudarė 406,5 milijono eurų (arba 25 % tikslo).

3.6.17. Remdamiesi BĮ viešojo sektoriaus institucijų tarybos sprendimais dėl 2014–2020 m. kvietimų teikti pasiūlymus finansavimo, apskaičiavome, kad iki 2022 m. pabaigos dalyvaujančiųjų valstybių pasirašyti sutartiniai įsipareigojimai sudarė 1 106,2 milijono eurų (arba 95 % tikslo). Iš šios sumos jos iš viso deklaravo 495,3 milijono eurų vertės finansinius įnašus, kuriuos jos tiesiogiai išmokėjo savo remiamų programos „Horizontas 2020“ projektų

Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė (BST BĮ)

nacionaliniams paramos gavėjams. Šis skirtumas susidaro, nes dalyvaujančiosios valstybės savo išlaidas pripažįsta ir pateikia BĮ jų ataskaitas tik tada, kai užbaigiami jų remiami programos „Horizontas 2020“ projektai.

Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas mokėjimų biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes paramos gavėjai susidūrė su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis

3.6.18. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BĮ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis sumažėjo iki 74 % (2021 m. buvo 85 %); anot BĮ, tai susiję su problemomis, kurių paramos gavėjams kilo dėl COVID-19. Buvo vėluojama vykdyti daugelio pagal programą „Horizontas 2020“ įgyvendinamų projektų techninę veiklą, nes arba trūko lustų medžiagų, arba darbuotojai negalėjo naudotis kūrimo ir bandymų įranga. Todėl šie projektai turėjo būti iš dalies pakeisti arba pratęsti, o galutiniai mokėjimai turėjo būti atidėti iki 2023 m.

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.6.19. 3.6.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.6.3 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal Bendrąjį pagrindinį aktą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ²	Apskaičiuoti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (CNCT GD)	1 773,7	26,3	1 800,0	171,7	N. d.	N. d.	171,7
Privatieji nariai	2 484,8	26,3	2 511,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Dalyvaujančiosios valstybės ¹	1 773,7	N. d.	1 773,7	0,0	N. d.	N. d.	0,0
Iš viso	6 032,2	52,6	6 084,8	171,7	0,0	0,0	171,7

¹ Dalyvaujančiosios valstybės savo įnašus moka tiesiogiai paramos gavėjams. Šie piniginiai įnašai BĮ metinėse finansinėse ataskaitose

² Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.6.20. 2022 m. pabaigoje Komisija skyrė 171,7 milijono eurų piniginius įnašus, iš kurių 42,3 milijono eurų (arba 25 %) BĮ panaudojo išankstinio finansavimo mokėjimams, susijusiems su pirmaisiais dotacijų susitarimais, sudarytais pagal programą „Europos horizontas“.

Žemas 2022 m. administracinio biudžeto įvykdymo lygis

3.6.21. 2022 m. pabaigoje BĮ administracinių mokėjimų biudžeto (2 antraštinė dalis) įvykdymo lygis buvo žemas – 63 %. Remiantis BĮ 2022 m. biudžeto ir finansų valdymo ataskaita, tai susiję daugiausia su tuo, kad buvo atidėtos IT priemonės, skirtos remti centralizuotam finansinių įnašų valdymui, ir su sumažėjusiu komunikacijos veiklos mastu.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.6.22. Kalbant apie programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ išlaidas, už *ex post* auditus yra atsakinga Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra 2,6 %, o likutinis klaidų lygis – 0,8 %⁵⁵. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

3.6.23. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu⁵⁶. Su į imtį įtrauktais BĮ paramos gavėjais susijusių klaidų ar kontrolės trūkumų nenustatėme.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.6.24. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

⁵⁵ BST BĮ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1.1 skyrius.

⁵⁶ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2021 m.	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, BST BĮ (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais⁵⁷ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. BST BĮ atveju ši procentinė dalis yra 50,1 % (remiantis 2021 m. duomenimis). Vis dėlto Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracines išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>BST BĮ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

⁵⁷ 83a straipsnis.

Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė (BST BĮ)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
2	2021 m.	Komisija neįvertino, kiek papildomų išteklių BĮ reikės planuojamai centralizuoto finansinių įnašų valdymo sistemai įgyvendinti, ir neįtraukė jų į pradinę BĮ personalo išteklių sąmatą, susijusią su programos „Europos horizontas“ įgyvendinimu.	Veiksmai nepriklauso BĮ kompetencijai.	Užbaigta
3	2021 m.	Komisijos pasiūlymu, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrasis pagrindinis aktas ⁵⁸ , BST BĮ bus pertvarkyta į būsimą Lustų BĮ. Pagal šį pasiūlymą, įgyvendinama naują 2021–2027 m. DFP, BĮ vykdys maždaug 10,9 milijardo eurų vertės projektus ir turėtų įdarbinti dar 19 darbuotojų, kad iki 2025 m. būtų pasiektas planuotas 50 statutinių darbuotojų skaičius. Kadangi 2021 m. pabaigoje BĮ dirbo tik 29 darbuotojai, be naujų administracinių ir veiklos procesų, kuriuos dar reikia parengti, valdydama šiuos naujus įdarbinimo procesus, ji gali susidurti su dideliais iššūkiais žmogiškųjų išteklių srityje.	2022 m. pabaigoje BĮ užimtų etatų skaičius sumažėjo iki 25 iš 2022 m. etatų plane siūlomų 30 etatų.	Įgyvendinama

⁵⁸ Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento, kuriuo keičiamas Reglamento (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės, nuostatos, susijusios su Lustų bendrąja įmone, COM(2022) 47 final.

Bendrosios įmonės atsakymas

3.6.12 BST bendroji įmonė apsvarstys galimybę būsimose metinėse finansinėse ataskaitose šią informaciją patobulinti, visų pirma kalbant apie palyginimą su atitinkamų programų teisiniais tikslais. Šiuo atžvilgiu ji bendradarbiaus su kitomis BĮ siekdama sukurti suderintą metinių finansinių ataskaitų šabloną. Be to, prašoma informacija taip pat bus pateikta biudžeto ir finansų valdymo ataskaitoje.

3.6.16 BST bendrosios įmonės Tarybos reglamento 16 straipsnio 3 dalies c punkte nustatyta, kad privačių narių nepiniginiai įnašai – tai visos privačių narių patirtos išlaidos, atėmus BST bendrosios įmonės finansinį įnašą ir dalyvaujančiųjų valstybių finansinį įnašą. Kadangi iki projektų užbaigimo dalyvaujančios valstybės faktinių išlaidų arba mokėjimų netvirtina, privatūs nariai gali pateikti tik nepiniginių įnašų sąmatas.

3.6.18 Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes kilus COVID-19 pandemijai paramos gavėjai susidūrė su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis.

3.7. Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Įvadas

3.7.1. Briuselyje įsikūrusi **Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos (EŽBE) BĮ** įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.⁵⁹ EŽBE BĮ pakeitė 2014 m. gegužės mėn. pagal programą „Horizontas 2020“ laikotarpiui iki 2024 m. gruodžio 31 d. įsteigtą Biologinės pramonės sektorių (BPS) BĮ ir perėmė jos teises bei pareigas⁶⁰.

3.7.2. EŽBE BĮ yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas, kuriais siekiama tvaraus ir konkurencingo žiedinės biožaliavinės pramonės sektoriaus. Nariai steigėjai yra ES, kuriai atstovauja Komisija, ir pramonės partneriai, kuriems atstovauja Biožaliavinės pramonės sektorių konsorciumas.

3.7.3. **3.7.1 lentelėje** pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.7.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	80,3	174,8	-54 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	264,2	5,3	4 885 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	26	22	18 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

3.7.4. **3.7.1 lentelėje** parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas įsipareigojimų biudžetas, skirtas 2021 ir 2022 m. numatytiems pirmiesiems kvietimams teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“.

⁵⁹ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

⁶⁰ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 560/2014, kuriuo įsteigiama BPS BĮ.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.7.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, EŽBE BĮ vadovybės ir už valdymą atsakingų subjektų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas **147** puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.7.6. Mes auditavome:

- a) EŽBE BĮ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės⁶¹ ir biudžeto vykdymo ataskaitos⁶², ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.7.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų EŽBE BĮ finansinėse ataskaitose EŽBE BĮ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

⁶¹ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

⁶² Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.7.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų EŽBE BĮ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.7.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų EŽBE BĮ finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.7.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.7.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES ir privačiųjų narių) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginių įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis metų pabaigoje.

3.7.12. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.7.13. 3.7.2 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.7.2 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą ir teisinius sprendimus)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla ¹	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ²	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Apskaičiuoti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	815,8	19,2	N. d.	835,0	770,3	N. d.	N. d.	N. d.	770,3
Privatieji nariai	475,3	19,2	2 235,5	2 730,0	22,5	65,9	67,6	1 797,9	1 953,9
Iš viso	1 291,1	38,4	2 235,5	3 565,0	792,8	65,9	67,6	1 797,9	2 724,2

¹ ES ir privačiųjų narių piniginių įnašų tikslai sumažinti 140 milijonų eurų. Privačiųjų narių nepiniginių įnašų tikslai nurodyti tokie, kokie nustatyti BĮ metinėse darbo programose.

² Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka. Minimalus 1 755 milijonų eurų privačiųjų narių įnašų tikslas buvo padidintas iki 2 235,5 milijono eurų, kad būtų įgyvendintas bent 2 730 milijonų eurų bendro minimalaus įnašo įsipareigojimas.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.7.14. Patvirtintų privačiųjų narių pagrindinei veiklai skirtų nepiniginių įnašų lygis išliko žemas – 65,9 milijono eurų, nes BĮ juos patvirtina tik tada, kai programos „Horizontas 2020“ projektams atliekami galutiniai mokėjimai ir turi būti pateikti finansinių ataskaitų sertifikatai.

Programos įgyvendinimo pabaigoje privatieji nariai nebus pasiekę pagrindinei veiklai skirtą įnašo tikslo

3.7.15. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BĮ įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BĮ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus lygį. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 815,8 milijono eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 94 milijonus eurų (arba 11,5 %) dar reikės sumokėti projektams, kurie dar turi būti užbaigti.

3.7.16. Kita vertus, 2022 m. pabaigoje privatieji nariai buvo teisiškai įsipareigoję BĮ pagrindinei veiklai suteikti 258,4 milijono eurų vertės nepiniginius ir finansinius įnašus, arba 54 % BĮ priimtose metinėse darbo programose nustatyto 475,3 milijono eurų orientacinio tikslo. Iš šios įsipareigotos skirti sumos 2022 m. pabaigoje jie buvo deklaravę 154,7 milijono eurų vertės įnašus (arba 32,5 % tikslo). 2022 m. dėl nenumatyto programos „Horizontas 2020“ pavyzdinio projekto nutraukimo ir kelių kitų projektų sustabdymo BĮ turėjo atšaukti pasirašytus projektus, kurių vertė apie 8,2 milijono eurų. Kadangi visi programos „Horizontas 2020“ kvietimai teikti pasiūlymus buvo užbaigti 2020 m. pabaigoje, iki programos laikotarpio pabaigos BĮ nebus pasiekusi orientacinio pagrindinei veiklai privačiųjų narių skirtų įnašų tikslo. Nors BĮ nurodė, kad ji pasiekė programos „Horizontas 2020“ kvietimų teikti pasiūlymus veiklos

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

tikslius, šis reikšmingas privačiųjų narių įnašų sumažinimas kelia riziką bendram BĮ programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimui.

3.7.17. Siekdama užtikrinti, kad iki programos laikotarpio pabaigos būtų pasiektas BĮ steigimo reglamente nustatytas bendras privačiųjų narių 2 730 milijonų eurų įnašų tikslas, BĮ padidino papildomai veiksmai privačiųjų narių skirtų nepiniginių įnašų tikslą iki 2 235,5 milijono eurų. 2022 m. pabaigoje privatieji nariai pranešė, kad bendra papildomai veiksmai skirtų nepiniginių įnašų suma sudarė 1 797,9 milijono eurų, arba 73,8 % naujo tikslo, tačiau dėl 658 milijonų eurų, arba 37 % nurodytos sumos, nebuvo užbaigtas sertifikavimo procesas. Siekdamas sumažinti riziką, kad BĮ iki programos pabaigos gali nepasiekti naujo nepiniginių įnašų į papildomą veiklą tikslo, 2022 m. lapkričio mėn. Biožaliavinės pramonės sektorių konsorciumas BĮ valdybai pasiūlė patvirtinti papildomas 416 milijonų eurų privačiųjų narių investicijas, skirtas 2023 m. papildomai veiklai.

Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas mokėjimų biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes paramos gavėjai susidūrė su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis

3.7.18. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BĮ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2020 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis sumažėjo iki 65 % (2021 m. buvo 85 %); anot BĮ, tai susiję su didėjusiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis, kurių paramos gavėjams kilo dėl COVID-19 krizės ir karo Ukrainoje. Todėl daugumos programos „Horizontas 2020“ projektų trukmė turėjo būti pratęsta, o galutiniai mokėjimai turėjo būti atidėti iki 2023 m.

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.7.19. 3.7.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.7.3 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ¹	Apskaičiuoti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	976,5	23,5	1 000,0	0,8	N. d.	N. d.	0,8
Privatieji nariai	976,5	23,5	1 000,0	0,8	0,0	0,0	0,8
Iš viso	1 953,0	47,0	2 000,0	1,7	0,0	0,0	1,7

¹ Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.7.20. 2022 m. BĮ įvykdė tik 47 % savo įsipareigojimų biudžeto, skirto projektams pagal pirmąjį reikšmingą 120 milijonų eurų vertės programos „Europos horizontas“ kvietimą teikti pasiūlymus, kurį ji buvo paskelbusi anksčiau tais metais.

3.7.21. 2022 m. Komisija ir privatieji nariai skyrė po 0,8 milijono eurų piniginių įnašų BĮ administracinėms išlaidoms padengti. BĮ neprašė piniginių įnašų savo pagal programą „Europos horizontas“ vykdomai veiklai, nes tikėjosi, kad pirmąjį 2022 m. pradžioje paskelbtą kvietimą teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ ji užbaigs tik 2023 m. pirmąjį pusmetį.

Žemas 2022 m. administracinio biudžeto įvykdymo lygis

3.7.22. 2022 m. pabaigoje BĮ atlyginimams mokėti skirtu biudžeto (1 antraštinė dalis) įvykdymo lygis buvo žemas – 55 %. Anot BĮ, tai susiję su tuo, kad buvo atidėtas 2022 m. įdarbintų darbuotojų darbo sutarčių įsigaliojimas.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.7.23. Kalbant apie programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ išlaidas, už *ex post* auditus yra atsakinga Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra 1,9 %, o likutinis klaidų lygis – 1,2 %⁶³. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

3.7.24. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu⁶⁴. Vienu atveju nustatėme ir kiekybiškai įvertinome didelę klaidą, atsiradusią dėl per didelių deklaruotų personalo išlaidų, nes paramos gavėjas finansiniais metais pakeitė valandinio įkainio apskaičiavimo metodą ir į deklaruojamas išlaidas įtraukė netinkamas finansuoti pensijų išlaidas ir premijas.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.7.25. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

⁶³ EŽBE BĮ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.2 skyrius.

⁶⁴ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2020, 2021	<p>Pagal BĮ steigimo reglamentą, pramonės narių piniginis įnašas BĮ veiklos sąnaudoms padengti turėtų sudaryti bent 182,5 milijono eurų. Vis dėlto pramonės narių piniginių įnašų BĮ veiklos sąnaudoms padengti lygis išliko žemas – 3,3 milijono eurų. Dėl šios priežasties Komisija savo piniginių įnašų į BĮ tikslą sumažino 140 milijonų eurų.</p> <p>2021 m. pabaigoje privatieji nariai buvo teisiškai įsipareigoję suteikti 266,5 milijono eurų vertės nepiniginius ir finansinius įnašus, arba 56 % BĮ priimtose metinėse darbo programose nustatyto orientacinio 475,3 milijono eurų tikslo. Kadangi visi programos „Horizontas 2020“ kvietimai teikti pasiūlymus buvo užbaigti 2020 m. pabaigoje, iki programos laikotarpio pabaigos BĮ nebus pasiekusi orientacinio su privačiais nariais susijusio tikslo.</p>	<p>Padėtis 2022 m. pabaigoje aprašyta 3.7.16 dalyje.</p> <p>EBŽE BĮ privačiųjų narių piniginių įnašų BĮ veiklos sąnaudoms padengti lygis išliko žemas – 3,3 milijono eurų.</p>	Įgyvendinama

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
2	2021	2021 m. pabaigoje pramonės nariai nurodė, kad papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai iš viso sudarė 1 646,5 milijono eurų, arba 74 % nustatyto 2 225,4 milijono eurų tikslo. Tačiau dėl 715,6 milijono eurų, arba 43 % deklaruotos sumos, nebuvo užbaigtas sertifikavimo procesas. Šis privačiųjų narių įsipareigojimas gali sumažinti BĮ riziką, kad iki programos „Horizontas 2020“ pabaigos gali būti nepasiektas papildomai veiklai skirtų nepiniginių įnašų tikslas.	Padėtis 2022 m. pabaigoje aprašyta 3.7.17 dalyje. Kad šis tikslas iki programos pabaigos būtų pasiektas, 2022 m. vasario mėn. BĮ valdyba patvirtino papildomus 658 milijonus eurų pramonės narių investicijų į 2022 m. veiklą, glaudžiai susijusių su BĮ strateginiais tikslais.	Įgyvendinama

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
3	2021	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, EŽBE BĮ (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais⁶⁵ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. EŽBE BĮ atveju ši procentinė dalis yra 2,3 % (remiantis 2021 m. duomenimis). Vis dėlto Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracinės išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>EŽBE BĮ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

⁶⁵ 83a straipsnis.

Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė (EŽBE BĮ)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.7.11 ŽBE atsižvelgia į Europos Audito Rūmų pastabą ir kitų metų metinėse finansinėse ataskaitose šį klausimą išspręs.

3.7.14 ŽBE atsižvelgia į Europos Audito Rūmų pastabą ir kitų metų metinėse finansinėse ataskaitose šį klausimą išspręs.

3.7.16 ŽBE BĮ pripažįsta, kad privačių narių nepiniginių įnašų į jos pagrindinę veiklą lygis yra žemas. Tai iš dalies galima paaiškinti tuo, kad bendrosios įmonės kvietimai teikti paraiškas būna atviri, tad dėl BPS dotacijų gali kreiptis ir BPS konsorciui nepriklausantys subjektai be jokios prievolės remti BĮ iniciatyvą nepiniginiais įnašais. Per paskutinius tris kvietimus teikti pasiūlymus atrinktų pareiškėjų skaičius sumažėjo iki minimumo, todėl labai sumažėjo nepiniginių įnašų.

3.8. Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

Įvadas

3.8.1. Briuselyje įsikūrusi Europos geležinkelių BĮ (BĮ „EU-Rail“) įsteigta 2021 m. lapkričio mėn. pagal programą „Europos horizontas“ laikotarpiui iki 2031 m. gruodžio 31 d.⁶⁶ BĮ „EU-Rail“ pakeitė 2014 m. birželio mėn. pagal programą „Horizontas 2020“ laikotarpiui iki 2024 m. gruodžio 31 d. įsteigtą BĮ „Shift2Rail“ (S2R) ir perėmė jos teises bei pareigas⁶⁷.

3.8.2. BĮ „EU-Rail“ yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, kurio veikla orientuota į mokslinius tyrimus ir inovacijas geležinkelių sektoriuje. Jos nariai steigėjai yra ES, kuriai atstovauja Komisija, ir geležinkelių pramonės partneriai (įskaitant geležinkelių įrangos gamintojus, geležinkelių bendroves, infrastruktūros valdytojus ir mokslinių tyrimų centrus).

3.8.3. 3.8.1 lentelėje pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.8.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	180,8	68,4	164 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	171,4	13,6	1 160 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	28	19	47 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asiguotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

3.8.4. 3.8.1 lentelėje parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapo. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų 2022 m. numatytų kvietimų teikti pasiūlymus pagal programą „Europos horizontas“ įsipareigojimų biudžetas ir susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams skirtas mokėjimų biudžetas.

⁶⁶ Tarybos reglamentas (ES) 2021/2085, kuriuo pagal BĮ programą „Europos horizontas“ steigiamos bendrosios įmonės.

⁶⁷ Tarybos reglamentas (ES) Nr. 642/2014, kuriuo įsteigiama BĮ „Shift2Rail“.

Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.8.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, BĮ „EU-Rail“ vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas **147** puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.8.6. Mes auditavome:

- a) BĮ „EU-Rail“ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės⁶⁸ ir biudžeto vykdymo ataskaitos⁶⁹, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.8.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų BĮ „EU-Rail“ finansinėse ataskaitose BĮ „EU-Rail“ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

⁶⁸ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

⁶⁹ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.8.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ „EU-Rail“ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.8.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ „EU-Rail“ finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.8.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.8.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES ir privačiųjų narių) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginių įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis metų pabaigoje.

3.8.12. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

Programos „Horizontas 2020“ įgyvendinimas

3.8.13. 3.8.2 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.8.2 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ¹	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (MOVE GD)	384,5	13,5	0,0	398,0	383,8	N. d.	N. d.	N. d.	383,8
Privatieji nariai	336,5	13,5	120,0	470,0	11,7	253,2	67,5	244,0	576,4
Iš viso	721,0	27,0	120,0	868,0	395,5	253,2	67,5	244,0	960,2

¹ Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

Narių teisiniai įsipareigojimai atitinka jų įnašų tikslus

3.8.14. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BĮ įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BĮ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis lygį. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 384,5 milijono eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ pasirašytiems dotacijų susitarimams ir sutartims. Iš šios įsipareigotos skirti sumos artimiausiais metais apie 68,2 milijono eurų (arba 18 %) dar reikės sumokėti projektams, kurie dar turi būti užbaigti. Be to, privatieji nariai teisiškai įsipareigojo BĮ pagrindinei veiklai suteikti 320,7 milijono eurų vertės nepiniginių įnašų, o papildomai veiklai – 244 milijonų eurų vertės nepiniginių įnašų, arba 123,7 % minimalaus 456,5 milijono eurų tikslo. 2022 m. pabaigoje šios įsipareigotos sumos buvo deklaruotos.

Programos „Horizontas 2020“ veiklai skirtas mokėjimų biudžetas 2022 m. buvo vykdomas prasčiau, nes paramos gavėjai susidūrė su didėjančiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis

3.8.15. Programos „Horizontas 2020“ veiklai vykdyti naujų veiklos įsipareigojimų asignavimų BĮ negavo, nes paskutinį kvietimą teikti pasiūlymus ji buvo užbaigusi iki 2021 m. pabaigos. Veiklos mokėjimų asignavimų, įskaitant nepanaudotus ir perskirstytus veiklos asignavimus, įvykdymo lygis sumažėjo iki 47 % (2021 m. buvo 61 %). Anot BĮ, tai susiję su didėjusiomis išlaidomis ir tiekimo problemomis, kurių paramos gavėjams kilo dėl COVID-19 krizės ir karo Ukrainoje. Todėl daugumos programos „Horizontas 2020“ projektų trukmė turėjo būti pratęsta, o galutiniai mokėjimai turėjo būti atidėti iki 2023 m.

Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

Programos „Europos horizontas“ įgyvendinimas

3.8.16. 3.8.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Europos horizontas“ tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.8.3 lentelė. Programai „Europos horizontas“ skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ¹	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (RTD GD)	576,0	24,0	600,0	108,9	N. d.	N. d.	108,9
Privatieji nariai	576,0	24,0	600,0	3,5	0,0	4,5	8,0
Iš viso	1 152,0	48,0	1 200,0	112,4	0,0	4,5	116,9

¹ Pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP) ir papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKAA).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.8.17. 2022 m. Komisija skyrė 108,9 milijono eurų piniginius įnašus. BĮ sėkmingai užbaigė du pirmuosius programos „Europos horizontas“ kvietimus ir beveik visiškai panaudojo 107,5 milijono eurų veiklos įnašo dalį pagal programą sudarytų dotacijų susitarimų išankstiniam finansavimui.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.8.18. Kalbant apie programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ išlaidas, už *ex post* auditus yra atsakinga Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra 2,2 %, o likutinis klaidų lygis – 1,3 %⁷⁰. Su programa „Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

⁷⁰ BĮ „EU-Rail“ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1.1 skyrius.

Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

3.8.19. Siekiami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemonės, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu⁷¹. Vienu atveju nustatėme ir kiekybiškai įvertinome didelę klaidą, atsiradusią dėl per didelių deklaruotų personalo išlaidų, nes paramos gavėjas, apskaičiuodamas išlaidų centrų vieneto įkainius, įtraukė netiesiogines išlaidas. Tačiau tokioms išlaidoms taikoma 25 % fiksuotoji netiesioginių išlaidų norma.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.8.20. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

⁷¹ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2021	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, BĮ „EU-Rail“ (ir jos pirmtakė) tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais⁷² ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. BĮ „EU-Rail“ atveju ši procentinė dalis yra 3,8 % (remiantis 2021 m. duomenimis). Vis dėlto Bendrajame pagrindiniame akte nurodyta, kad administracines išlaidas kasmet lygiomis dalimis padengia ES ir kiti nariai. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>BĮ „EU-Rail“ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

⁷² 83a straipsnis.

Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
2	2021	BĮ 2021 m. turimo veiklos mokėjimų biudžeto, įskaitant nepanaudotus ir perskirstytus veiklos asignavimus, įvykdymo lygis sumažėjo iki 61 % (2020 m. buvo 76 %). Tokią padėtį daugiausia lėmė prasta paramos gavėjų techninių ataskaitų kokybė ir papildomų įrodymų, patvirtinančių pasiektus projekto rezultatus, poreikis ir tai, kad vieno paramos gavėjo vėlavimas turi įtakos visos vienkartinės išmokos mokėjimui.	Padėtis 2022 m. pabaigoje aprašyta 3.8.15 dalyje. 2022 m. BĮ parengė veiksmų planą, kuriuo siekiama pagerinti paramos gavėjų finansinių ataskaitų teikimą.	Įgyvendinama

Europos geležinkelių bendroji įmonė (BĮ „EU-Rail“)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.8.11 BĮ dėkoja Europos Audito Rūmams už pastabą ir į ją atsižvelgs kitų metų finansinėse ataskaitose.

3.8.15 Kaip nurodyta praėjusių metų metinėje ataskaitoje, projektai buvo pratęsti dėl COVID-19 pandemijos. Kai kuriais atvejais paramos gavėjai turėjo peržiūrėti netikslias technines ataskaitas ir (arba) rezultatus arba pateikti papildomus projekto rezultatus įrodančius dokumentus. Todėl kai kuriuos tarpinius ir galutinius BĮ programos „Horizontas 2020“ darbotvarkės mokėjimus teko atidėti, tačiau programą vis dar planuojama užbaigti 2024 m. pabaigoje. Siekdama kuo labiau sumažinti 2021 m. techninės veiklos vėlavimus, kaip patvirtinta 2022 m., BĮ kartu su privačiais nariais įgyvendino 36,6 mln. EUR mokėjimų vykdymo veiksmų planą. Šį veiksmų planą, kuris šiuo metu įgyvendinamas, 2023 m. balandžio mėn. patvirtino BĮ valdyba, o 2023 m. birželio mėn. jis buvo peržiūrėtas. Ar jis bus sėkmingas, lems tikėtini projektų kokybės rezultatai.

3.9. Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Įvadas

3.9.1. Liuksemburge įsikūrusi Europos našiosios kompiuterijos BĮ (BĮ „EuroHPC“) įsteigta 2018 m. spalio mėn. laikotarpiui iki 2026 m. gruodžio 31 d.⁷³ 2021 m. liepos mėn. Taryba priėmė naują steigimo reglamentą, kuriuo pagal 2021–2027 m. daugiamečią finansinę programą (DFP) BĮ veiklos laikotarpis ir įgaliojimai pratęsimi iki 2033 m. gruodžio 31 d.⁷⁴

3.9.2. BĮ „EuroHPC“ yra viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės pagrindu veikiantis subjektas, sudarantis sąlygas telkti ES, dalyvaujančiųjų valstybių ir privačiųjų narių išteklius siekiant Europoje plėtoti ir diegti našiąją kompiuteriją. Jos nariai yra ES, kuriai atstovauja Komisija, dalyvaujančiosios valstybės ir trys privatieji nariai, kuriems atstovauja asociacija „Europos našiosios kompiuterijos technologijų platforma“, Didžiųjų duomenų vertės asociacija ir Europos kvantinės pramonės konsorciumas.

3.9.3. 3.9.1 lentelėje pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.9.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	629,9	348,2	81 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	1 374,5	753,4	82 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	23	15	53 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

3.9.4. 3.9.1 lentelėje parodyti BĮ biudžeto dydžio pokyčiai labai priklauso nuo to, koks yra BĮ įgyvendinamų daugiamečių mokslinių tyrimų ir inovacijų programų įgyvendinimo etapas. 2022 m. BĮ pradėjo įgyvendinti programą „Europos horizontas“ ir Skaitmeninės Europos programą. Todėl į 2022 m. biudžetą įtrauktas pirmųjų 2022 m. numatytų kvietimų teikti

⁷³ Tarybos reglamentas (ES) 2018/1488 dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės sukūrimo.

⁷⁴ Tarybos reglamentas (ES) 2021/1173 dėl Europos našiosios kompiuterijos bendrosios įmonės įsteigimo ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) 2018/1488.

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

pasiūlymus ir sutarčių pagal šias programas įsipareigojimų biudžetas ir susijusiems išankstinio finansavimo mokėjimams skirtas mokėjimų biudžetas.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.9.5. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, BĮ „EuroHPC“ vadovybės ir už valdymą atsakingų subjektų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas **147** puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.9.6. Mes auditavome:

- a) BĮ „EuroHPC“ finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės⁷⁵ ir biudžeto vykdymo ataskaitos⁷⁶, ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.9.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų BĮ „EuroHPC“ finansinėse ataskaitose BĮ „EuroHPC“ finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos

⁷⁵ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

⁷⁶ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.9.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ „EuroHPC“ finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.9.9. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ „EuroHPC“ finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

3.9.10. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

Nepakankama informacija apie narių įnašus programos lygmeniu

3.9.11. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose kiekvienos narių kategorijos (ES ir privačiųjų narių) pripažintos įnašų sumos labai skiriasi viena nuo kitos. Taip yra todėl, kad ES piniginiai įnašai patvirtinami ir pripažįstami, kai jie sumokami BĮ pradedant įgyvendinti projektą, tačiau narių nepiniginiai įnašai pripažįstami tik patvirtinus patirtas ir deklaruotas projekto įgyvendinimo išlaidas. Manome, kad BĮ 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose ne visai tinkamai atskleistas skirtumas tarp pripažintos piniginių įnašų sumos ir nepiniginių įnašų sumos, nes nebuvo pateikta informacija apie BĮ narių teisinius įsipareigojimus pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis metų pabaigoje.

3.9.12. 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose BĮ neatskleidė svarbios informacijos apie narių įnašus programos lygmeniu, o tai būtina siekiant užtikrinti, kad informacija apie BĮ pasiektus tikslus metų pabaigoje būtų išsami. Visų pirma BĮ nepalygino iš kiekvienos narių

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

kategorijos iki metų pabaigos pagal kiekvieną programą gautų įnašų su atitinkamai programai nustatytais teisiškai įpareigojančiais įnašų tikslais.

3.9.13. Tolesnėse dalyse pateikėme lenteles, kuriose pagal programas apibendriname narių 2022 m. pasiektus įnašų tikslus.

Programos „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės 1 (EITP 1) programos įgyvendinimas

3.9.14. *3.9.2 lentelėje* apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal programą „Horizontas 2020“ ir EITP 1 programą tikslai, palyginti su narių įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu, nustatytu pagal 2022 m. pabaigoje patvirtintus ir deklaruotus įnašus.

3.9.2 lentelė. Programai „Horizontas 2020“ ir EITP 1 skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)				Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)				
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Papildoma veikla ²	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Papildomai veiklai skirti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (CNECT GD) ¹	526,0	10,0	N. d.	536,0	377,0	N. d.	N. d.	N. d.	377,0
Dalyvaujančiosios valstybės ³	476,0	10,0	N. d.	486,0	124,8	0,0	38,0	N. d.	162,8
Privatieji nariai ³	420,0	2,0	N. d.	422,0	0,0	0,0	11,0	N. d.	11,0
Iš viso	1 422,0	22,0	N. d.	1 444,0	501,8	0,0	49,0	N. d.	550,8

¹ ES finansinis įnašas apima 100 milijonų eurų, skirtų pagal EITP1 programą.

² Papildoma veikla į Audito Rūmų audito apimtį nepatenka.

³ Naujuoju steigimo reglamentu panaikinta dalyvaujančiųjų valstybių ir privačiųjų narių pareiga prisidėti dengiant administracines išlaidas.

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

Programos įgyvendinimo pabaigoje privatieji nariai nebus pasiekę savo minimalaus įnašo tikslo

3.9.15. Kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą apie BĮ įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ ir EITP 1 programą pasiektus tikslus, būtina atsižvelgti ir į dabartinį BĮ narių veiklos pareigų pagal pasirašytus dotacijų susitarimus ir sutartis lygį. 2022 m. pabaigoje BĮ buvo visiškai įsipareigojusi skirti maksimalų ES veiklos įnašą – 526 milijonus eurų – pagal programą „Horizontas 2020“ ir EITP 1 programą pasirašytiems dotacijų susitarimams ir sutartims. Iš šios sumos artimiausiais metais apie 266,3 milijono eurų (arba 50,6 %) dar reikės sumokėti projektams, kurie dar turi būti užbaigti.

3.9.16. 2022 m. pabaigoje dalyvaujančiosios valstybės buvo pasirašiusios 447,3 milijono eurų sutartinius įsipareigojimus, kuriais įgyvendinama BĮ veikla pagal programą „Horizontas 2020“ ir EITP 2. Pagal šiuos įsipareigojimus jos deklaravo BĮ skirtus 124,8 milijono eurų finansinius įnašus už beveik eksalgmens superkompiuterius, kuriuos įsigijo pati BĮ, ir 38 milijonų eurų nepiniginius įnašus, susijusius su prieglobą teikiančių subjektų veiklos

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

išlaidomis. Be to, dalyvaujančiosios valstybės tiesiogiai sumokėjo 48,2 milijono eurų petalygmens superkompiuterių, kuriuos bendrai perka BĮ ir dalyvaujančiosios valstybės, rangovams. Likęs skirtumas tarp įsipareigojimų ir deklaruotų įnašų susidaro, nes dalyvaujančiosios valstybės savo išlaidas pripažįsta ir pateikia BĮ jų ataskaitas tik tada, kai yra užbaigti jų remiami programos „Horizontas 2020“ projektai.

3.9.17. Vis dėlto 2022 m. pabaigoje privatieji nariai buvo įsipareigoję skirti ir deklaruavę tik 11 milijonų eurų nepiniginių įnašų programos „Horizontas 2020“ projektams, o tai yra gerokai mažiau nei BĮ steigimo reglamente nustatytas minimalus 420 milijonų eurų tikslas, kurį privatieji nariai turi pasiekti iki programos pabaigos. Nustatėme, kad pagal dabartinę BĮ dotacijų veiksmų finansavimo tvarką privatieji nariai nepiniginius įnašus gali teikti tik vienos rūšies projektams (inovacijų projektams, dengiant 30 % projekto išlaidų). Taigi taikant BĮ dotacijų veiksmų finansavimo tvarką nebuvo pasiektas BĮ steigimo reglamente nustatytas privačiųjų narių nepiniginių įnašų į programą „Horizontas 2020“ lygis.

Programos „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programos ir Europos infrastruktūros tinklų priemonės 2 (EITP 2) programos įgyvendinimas

3.9.18. 3.9.3 lentelėje apžvelgiami BĮ narių įnašų pagal mokslinių tyrimų programas, numatytas pagal 2021–2027 m. DFP, tikslai, palyginti su narių pripažintų įnašų (piniginių ir nepiniginių) lygiu 2022 m. pabaigoje.

3.9.3 lentelė. Programai „Europos horizontas“, Skaitmeninės Europos programai ir EITP 2 skirti narių įnašai (mln. EUR)

Nariai	Narių įnašai (pagal steigimo reglamentą)			Narių įnašai (2022 m. gruodžio 31 d.)			
	Pagrindinė veikla	Administracinės išlaidos	Iš viso	Piniginiai įnašai	Patvirtinti nepiniginiai įnašai ²	Pateikti, bet nepatvirtinti nepiniginiai įnašai	Iš viso
ES (CNECT GD) ¹	2 989,3	92,0	3 081,3	338,0	N. d.	N. d.	338,0
Dalyvaujančiosios valstybės	2 989,3	0,0	2 989,3	63,2	0,0	0,0	63,2
Privatieji nariai	900,0	0,0	900,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Iš viso	6 878,6	92,0	6 970,6	401,2	0,0	0,0	401,2

¹ ES finansinius įnašus sudaro: a) iki 900 milijonų eurų suma pagal programą „Europos horizontas“; b) iki 1 981,3 milijono eurų suma pagal Skaitmeninės Europos programą; c) iki 200 milijonų eurų suma pagal EITP2 programą.

² Juos sudaro tik pagrindinei veiklai skirti nepiniginiai įnašai (IKOP).

Šaltinis. Audito Rūmai, remiantis BĮ duomenimis ir jos steigimo reglamentu.

3.9.19. 2021 m. liepos mėn. Taryba priėmė naują BĮ „EuroHPC“ steigimo reglamentą. Pagal šį reglamentą, BĮ turės įgyvendinti 7 milijardų eurų vertės projektus; 3 milijardai eurų iš šios sumos turėtų būti pritraukti iš dalyvaujančiųjų valstybių, o 900 milijonų eurų – iš privačiųjų

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

narių piniginių ir nepiniginių įnašų forma. Tai yra reikšmingas padidėjimas, palyginti su maždaug 1,4 milijardo eurų pagal ankstesnę DFP (žr. **3.9.2 lentelę**). Kadangi BĮ finansavimo tvarka (žr. **3.9.17** dalį) įgyvendinant 2021–2027 m. DFP išlieka tokia pati, kyla didelė rizika, kad BĮ nepasieks naujajame steigimo reglamente nustatytų privačiųjų narių įnašų tikslų.

Dėl ilgo superkompiuterių įsigijimo proceso buvo vėluojama vykdyti 2022 m. veiklos biudžetą ir jo įvykdymo lygis buvo žemas

3.9.20. Ilgas BĮ superkompiuterių įsigijimo procesas turėjo didelės įtakos veiklos biudžeto vykdymui. Veiklos įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų įgyvendinimo lygis atitinkamai buvo 79 % ir 24 %. Veiklos įsipareigojimų biudžeto įvykdymo lygis buvo žemesnis dėl to, kad, užtrukus deryboms su dalyvaujančiąja valstybe ir prieglobos konsorciumu, BĮ negalėjo prisiimti svarbaus bendro įsipareigojimo, susijusio su eksalygmens kompiuterių prieglobos susitarimu. Pagrindinės žemo veiklos mokėjimų biudžeto įvykdymo lygio priežastys: vėluota parengti beveik eksalygmens superkompiuterius ir dėl to nebuvo galima atlikti tarpinių mokėjimų, susijusių su BĮ dotacijomis veiklai; vėluota įsigyti superkompiuterius ir dėl to nebuvo galima atlikti susijusių išankstinio finansavimo mokėjimų; dėl poreikio atlikti parengiamąjį tyrimą į 2023 m. nukeltas EITP 2 kvietimas teikti pasiūlymus dėl hipersusietumo; vėlavimai, susiję su paramos gavėjų vykdomos mokslinių tyrimų veiklos išlaidų deklaracijomis.

Žemas 2022 m. administracinio biudžeto įvykdymo lygis

3.9.21. 2022 m. BĮ panaudojo tik 45 % administracinių įsipareigojimų asignavimų ir 37 % administracinių mokėjimų asignavimų. Pagrindinės žemo įvykdymo lygio priežastys buvo tai, kad BĮ negalėjo įvykdyti savo plataus užmojo 2022 m. įdarbinimo plano ir kad, planuodama savo 2022 m. biudžetą, ji nepakankamai apsvarstė galimybę perskirstyti dideles nepanaudotų ankstesnių metų mokėjimų asignavimų sumas.

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

3.9.22. Kalbant apie programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ bendrai finansuojamas išlaidas, už *ex post* auditus yra atsakinga Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba. BĮ nurodė, kad programos „Horizontas 2020“ bendrai finansuojamų išlaidų (patvirtinimų ir galutinių mokėjimų) srityje reprezentatyvusis klaidų lygis yra 2,3 %, o likutinis klaidų lygis – 1,9 %⁷⁷. BĮ vidaus kontrolės sistemoje dar nenumatyta konkrečių *ex post* auditų, susijusių su EITP bendrai finansuojamomis superkompiuterių įsigijimo išlaidomis. Su programa

⁷⁷ BĮ „EuroHPC“ 2022 m. konsoliduotosios metinės veiklos ataskaitos 4.1 skyrius.

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

„Europos horizontas“ susiję *ex post* auditai dar neatlikti, nes pirmieji tarpiniai mokėjimai numatyti tik 2024 m.

3.9.23. Siekdami įvertinti BĮ veiklos mokėjimų kontrolės priemones, atlikome atsitiktine tvarka į imtį įtrauktų pagal programą „Horizontas 2020“ 2022 m. atliktų mokėjimų auditą galutinių paramos gavėjų lygmeniu⁷⁸. Vienu atveju nustatėme kiekybiškai neįvertinamą sisteminių trūkumą, susijusį su paramos gavėjo laiko registravimo sistema.

Pastabos dėl kitų klausimų

BĮ nepasiekė savo 2022 m. įdarbinimo tikslo

3.9.24. Kad panaudotų maždaug 7 milijardus eurų naujosios 2021–2027 m. DFP lėšų, 2021 m. pabaigoje BĮ papildomai gavo 39 etatus, kuriems užimti darbuotojai turi būti įdarbinti ne vėliau kaip 2023 m. (30 – iki 2022 m. pabaigos, o dar devyni – iki 2023 m. pabaigos). Tačiau 2022 m. pabaigoje BĮ darbuotojų skaičių padidino nuo 15 iki 23. Pagal 2022 m. pradėtus įdarbinimo procesus iki 2023 m. vidurio BĮ įdarbino dar 12 darbuotojų. Įdarbinimo į vadovaujamas strategijos ir valdymo vadovo ir administracijos ir finansų vadovo pareigas procedūros atitinkamai pradėtos tik 2022 m. pabaigoje ir 2023 m. pirmąjį pusmetį.

3.9.25. 2022 m. Komisijos Vidaus audito tarnyba (VAT) atliko ribotą BĮ žmogiškųjų išteklių valdymo peržiūrą. Kalbant apie įdarbinimo planavimą, atlikus peržiūrą nustatyta, kad BĮ neturėjo dokumentuotos išteklių poreikių analizės, kuri būtų pagrįsta patikimu *ex ante* darbo krūvio vertinimu siekiant geriau nustatyti planuojamų įdarbinimo procesų prioritetus. Reaguodama į tai, 2022 m. gruodžio mėn. BĮ parengė veiksmų planą, kurį VAT įvertino kaip tinkamą.

3.9.26. BĮ nepasiekė savo tikslo iki 2022 m. pabaigos įdarbinti 30 naujų darbuotojų, įskaitant dvi pagrindines vadovaujamas pozicijas, ir dar atsilieka siekdama tikslo iki 2023 m. pabaigos įdarbinti 39 naujus darbuotojus.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.9.27. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

⁷⁸ Kalbant apie dotacijų mokėjimo operacijas, patikrintas paramos gavėjų lygmeniu, pranešimo apie kiekybiškai įvertinamas klaidas riba yra 1 % audituotų išlaidų.

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2020	2020 m. pabaigoje BĮ nebuvo parengusi patikimų procedūrų, pagal kurias būtų tvirtinami ir sertifikuojami nepiniginiai įnašai, ir nebuvo nustačiusi tinkamos apskaitos procedūros šiems nepiniginiams įnašams pripažinti. Dėl šios padėties BĮ negali valdyti ir stebėti, ar pasiektas minimalus nepiniginių įnašų lygis, ir teikti dėl to ataskaitų.	2022 m. BĮ neteikė pirmenybės nepiniginių įnašų sertifikavimo ir apskaitos procedūrų įgyvendinimui, nes jų reikalaujama tik tuo metu, kai užbaigiami pagal programą „Horizontas 2020“ įgyvendinami projektai.	Įgyvendinama
2	2021	Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, BĮ „EuroHPC“ tokių įmokų dar nėra sumokėjusi. Vadovaujantis Tarnybos nuostatais ⁷⁹ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti	BĮ „EuroHPC“ atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2022 m. sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas	Užbaigta

⁷⁹ 83a straipsnis.

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
		apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. BĮ „EuroHPC“ atveju ši procentinė dalis yra 41,2 %. Tačiau BĮ „EuroHPC“ įstatuose nurodyta, kad ES turėtų padengti 100 % BĮ administracinių išlaidų. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.	apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis. Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.	
3	2021	2021 m. pabaigoje privatieji nariai buvo deklaravę tik 4,2 milijono eurų vertės nepiniginius įnašus. Todėl esama didelės rizikos, kad iki dotacijų projektų įgyvendinimo pabaigos BĮ gali nepasiekti BĮ steigimo reglamente nustatyto 420 milijonų eurų privačiųjų narių įnašų tikslo.	2022 m. pabaigoje privačiųjų narių įnašai padidėjo tik iki 11 milijono eurų (žr. 3.9.15–3.9.17 dalis).	Įgyvendinama
4	2021	Kalbant apie 2021 m. BĮ biudžetą, numatytą veiklos projektams, pažymėtina, kad veiklos (3 antraštinė dalis) įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų įvykdymo lygis atitinkamai buvo 2 % ir 47 %. Labai žemą įsipareigojimų asignavimų įvykdymo lygį iš esmės galima paaiškinti tuo, kad BĮ veikla pagal 2021–2027 m. DFP pavėluotai pradėta 2021 m. liepos mėn., o Komisija ir dalyvaujančiosios valstybės 700 milijonų eurų BĮ pervedė	2022 m. ilgas BĮ superkompiuterių įsigijimo procesas turėjo didelės įtakos veiklos biudžeto vykdymui (žr. 3.9.20 dalį).	Įgyvendinama

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
		2021 m. gruodžio mėn. Prie žemo įvykdymo lygio taip pat prisidėjo prieglobą teikiančių subjektų vėlavimai ir pagrindinių komponentų tiekimo problemos.		
5	2020, 2021	Kalbant apie administracinius įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimus (1 ir 2 antraštinės dalys), pažymėtina, kad planuodama savo administracinį biudžetą, BĮ nepakankamai atsižvelgė į ankstesnių metų nepanaudotų mokėjimų asignavimų didelių sumų perskirstymą. Be to, perskirstyti ankstesnių metų biudžeto asignavimai, kalbant apie visas biudžeto antraštines dalis, nebuvo panaudoti iki naujų asignavimų skyrimo atitinkamais metais.	Tokia padėtis išliko ir 2022 m. (žr. 3.9.21 dalį).	Įgyvendinama
6	2020, 2021	2020 m. BĮ parengė veiksmų planą, pagal kurį 2021 m. būtų įgyvendinami likę veiksmai, susiję su Komisijos vidaus kontrolės sistemos 17 vidaus kontrolės principų. Tačiau, trūkstant pagrindinių administracijos darbuotojų, kelių svarbių vidaus kontrolės veiksmų BĮ iki savo veiksmų plane nustatytų 2021 m. terminų dar nebuvo patvirtinusi. Dėl šių vėlavimų BĮ 2021 m. vidaus kontrolės rizika padidėjo.	2020 m. veiksmų planas 2022 m. pabaigoje dar nebuvo užbaigtas. 2023 m. įdarbintas vidaus kontrolės pareigūnas ir jis tai prižiūri.	Įgyvendinama
7	2021	Komisija neįvertino, kiek papildomų išteklių reikės planuojamai centralizuoto finansinių įnašų valdymo sistemai įgyvendinti, ir neįtraukė jų į pradinę BĮ personalo išteklių sąmatą, susijusią su	Veiksmai nepriklauso BĮ kompetencijai.	Užbaigta

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
		BĮ naujos mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkės įgyvendinimu.		
8	2020, 2021	Pablogėjo BĮ personalo padėtis, kurią 2020 m. įvertinome kaip nestabilią. 2021 m. liepos mėn. priimtu nauju steigimo reglamentu BĮ buvo gerokai išplėsta ir, įgyvendindama naująją 2021–2027 m. DFP, ji turės panaudoti daugiau kaip 7 milijardus eurų. Tam ji turi iki 2023 m. įdarbinti 39 papildomus darbuotojus. Kadangi 2021 m. pabaigoje BĮ dirbo tik 15 darbuotojų (keturi laikinieji darbuotojai ir 11 sutartininkų), be naujų administracinių ir veiklos procesų, kuriuos dar reikia parengti, valdydama šiuos naujus įdarbinimo procesus, ji susiduria su dideliais iššūkiais žmogiškųjų išteklių srityje. Galiausiai dėl didelės sutartininkų dalies artimiausiu metu gali įvykti didelė darbuotojų kaita, o tai dar labiau padidins su nestabilia BĮ personalo padėtimi susijusį spaudimą.	Iki 2022 m. pabaigos BĮ įdarbino aštuonis papildomus darbuotojus, tačiau ji nepasiekė savo tikslo iki 2022 m. pabaigos įdarbinti 30 naujų darbuotojų. Taigi BĮ gerokai atsilieka nuo savo tikslo iki 2023 m. pabaigos įdarbinti 39 naujus darbuotojus (žr. 3.9.24–3.9.26 dalis). Sutartininkų dalis išliko didelė ir 2022 m. pabaigoje sudarė 70 %.	Įgyvendinama
9	2020, 2021	BĮ net nebuvo pradėjusi įdarbinimo į administracijos ir finansų vadovo pareigas procedūros. Be to, BĮ dirbo tik vienas patyręs projektų pareigūnas, atsakingas už visų infrastruktūros projektų rengimą ir valdymą, ir antras patyręs pareigūnas, atsakingas už veiksmų, susijusių su programų „Horizontas 2020“ ir „Europos	Įdarbinimo į vadovaujamas strategijos ir valdymo vadovo ir administracijos ir finansų vadovo pareigas procedūros pradėtos	Įgyvendinama

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
		horizontas“ kvietimais teikti pasiūlymus, valdymą. Neturėdama pagrindinių darbuotojų BĮ gali susidurti su sunkumais užtikrinti veiklos tęstinumą ir įgyvendinti savo tikslus, atsižvelgiant į itin specifinių žinių turinčių aukštos kvalifikacijos darbuotojų poreikį.	atitinkamai tik 2022 m. pabaigoje ir 2023 m. pirmąjį pusmetį (žr. 3.9.24–3.9.26 dalis).	

Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė (BĮ „EuroHPC“)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.9.11 Bendroji įmonė „EuroHPC“ atsižvelgia į Europos Audito Rūmų pastabą ir kitų metų metinėse finansinėse ataskaitose šį klausimą išspręs.

3.9.21 Bendroji įmonė „EuroHPC“ norėtų pabrėžti, kad dėl vėlai priimto naujojo steigimo reglamento nebuvo įmanoma įgyvendinti plataus užmojo įdarbinimo plano.

3.9.23 Bendroji įmonė „EuroHPC“ įgyvendino šiuos rizikos mažinimo veiksmus. Ji pareikalavo, kad ateityje paramos gavėjas periodiškai teikdamas ataskaitas teiktų išsamius duomenis apie visų projektų žmogiškųjų išteklių valdymą ir personalo sutartis; galutiniu mokėjimu susigrąžins skirtumą tarp nurodytų ir nustatytų realių išlaidų ir, kai manys, kad tai būtina, atliks papildomus patikrinimus.

Pagal Euratomą veikianti bendroji įmonė

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

3.10. Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Įvadas

3.10.1. Europos Tarptautinio termobranduolinio eksperimentinio reaktoriaus (ITER) įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo BĮ (BĮ F4E) įsteigta 2007 m. balandžio mėn. 35 metų laikotarpiui⁸⁰. Viena iš pagrindinių BĮ užduočių – teikti Europos atominės energijos bendrijos (Euratomo) įnašą Tarptautinei ITER branduolio sintezės energijos organizacijai (ITER-IO), atsakingai už ITER projekto įgyvendinimą. Nors pagrindiniai branduolių sintezės įrenginiai yra Kadaraše, Prancūzijoje, BĮ būstinė yra Barselonoje.

3.10.2. Jos nariai steigėjai yra Euratomas, kuriam atstovauja Komisija, ir Euratomo valstybės narės.

3.10.3. 3.10.1 lentelėje pateikiami pagrindiniai BĮ skaičiai.

3.10.1 lentelė. Pagrindiniai BĮ skaičiai

	2022	2021	Pokytis
Turimas mokėjimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	844,0	764,8	10 %
Turimas įsipareigojimų biudžetas (milijonais eurų) ¹	981,2	1 069,9	-8 %
Iš viso darbuotojų gruodžio 31 d. ²	436	441	-1 %

¹ Turimą biudžetą sudaro ankstesnių metų nepanaudoti asignavimai, kuriuos BĮ iš naujo įtraukė į einamųjų metų biudžetą, asignuotosios pajamos ir persikirstymai kitiems metams.

² Darbuotojai – tai pareigūnai, laikinieji darbuotojai, sutartininkai ir deleguotieji nacionaliniai ekspertai.

Šaltinis. BĮ pateikti duomenys.

Patikinimo pareiškimą patvirtinanti informacija

3.10.4. Mūsų audito metodas, mūsų nuomonės pagrindas, BĮ F4E vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė ir auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir jose atspindimų operacijų auditą aprašyti 3.1 skirsnyje. Parašas 147 puslapyje yra neatsiejama nuomonės dalis.

⁸⁰ Tarybos sprendimas 2007/198 (Euratomas), įsteigiantis Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę ir suteikiantis jai lengvatą.

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Audito Rūmų patikinimo pareiškimas, teikiamas Europos Parlamentui ir Tarybai. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita

Nuomonė

3.10.5. Mes auditavome:

- a) BĮ F4E finansines ataskaitas, kurias sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinės būklės⁸¹ ir biudžeto vykdymo ataskaitos⁸², ir
- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalaujama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

3.10.6. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų BĮ F4E finansinėse ataskaitose BĮ F4E finansinė būklė 2022 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusių finansinių metų jos operacijų rezultatai, pinigų srautai ir grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalaujama pagal jos finansinį reglamentą ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtas apskaitos taisykles. Jos grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

⁸¹ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų ataskaita, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kitos aiškinamosios pastabos.

⁸² Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

3.10.7. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ F4E finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Mokėjimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

3.10.8. Mūsų nuomone, 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų BĮ F4E finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

Dalyko pabrėžimas

3.10.9. Neprieštaraudami **3.10.6–3.10.8** dalyse išreikštai nuomonei, atkreipiame dėmesį į **3.10.12–3.10.14** dalis, kuriose nurodoma, kad 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose BĮ F4E pateikta visų jos išlaidų, susijusių su ITER projekto įgyvendinimo įsipareigojimų vykdymu, sąmata (galutinė išlaidų sąmata) yra 19,1 milijardo eurų (2022 m. vertėmis). Tačiau 2022 m. galutinė išlaidų sąmata vis dar grindžiama 2016 m. tarpinių tikslų ir išlaidų prielaidomis ir ji turės būti iš esmės peržiūrėta, kai parengtą naują ITER projekto pagrindinį scenarijų bei reikalavimus patvirtins ITER taryba ir apie juos bus oficialiai pranešta BĮ F4E.

3.10.10. Atkreipiame dėmesį į metinių finansinių ataskaitų skyriaus „Įvadas“ d dalį „Tarptautinės padėties poveikis“, kurioje aprašytas COVID-19 ir agresijos karo prieš Ukrainą poveikis BĮ F4E veiklai.

3.10.11. Toliau pateiktos pastabos mūsų nuomonės nekeičia.

Pastabos dėl galutinės ITER išlaidų sąmatos

3.10.12. Remiantis dabartiniu 2016 m. lapkričio mėn. ITER pagrindiniu scenarijumi, BĮ visų ITER projekto įgyvendinimo įsipareigojimų įvykdymo išlaidų sąmata (galutinė išlaidų

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

sąmata) apima BĮ išlaidas statybos ir eksploatavimo etapu iki 2035 m., taip pat eksploatavimo nutraukimo ir deaktyvavimo etapu iki 2042 m. 2022 m. pabaigoje BĮ šias bendras išlaidas įvertino 19,1 milijardo eurų suma (2022 m. vertėmis). Ją sudaro iki 2022 m. pabaigos atliktų mokėjimų suma, lygi 9,2 milijardo eurų, ir būsimų mokėjimų sąmata, įvertinta 9,9 milijardo eurų (2022 m. vertėmis).

3.10.13. 2022 m. lapkričio mėn. surengtame 31-ajame ITER tarybos posėdyje susitarta dėl pagrindinio scenarijaus atnaujinimo.

3.10.14. Dėl ilgai trukusio dabartinio 2016 m. ITER pagrindinio scenarijaus atnaujinimo 2022 m. metinėse finansinėse ataskaitose pateikti ilgalaikio planavimo įverčiai (įskaitant galutinę išlaidų sąmata) vis dar grindžiami 2016 m. tarpinių tikslų ir išlaidų prielaidomis. Tačiau šie įverčiai turės būti iš esmės peržiūrėti, kai parengtą naują ITER projekto pagrindinį scenarijų bei reikalavimus patvirtins ITER taryba ir apie juos bus oficialiai pranešta BĮ F4E.

Pastabos dėl biudžeto valdymo

2022 m. veiklos biudžeto vykdymas

3.10.15. 2022 m. BĮ F4E panaudojo 72 % savo įsipareigojimų biudžeto ir 91 % savo mokėjimų biudžeto. Tačiau BĮ 92 milijonais eurų sumažino veiklos mokėjimų biudžetą sudarydama taisomąjį biudžetą ir dar perkeldama 9,5 milijono eurų sumą iš savo veiklos mokėjimų biudžeto į administracinį (atlyginimų) biudžetą, siekdama finansuoti BĮ F4E pensijų fondų įsipareigojimus Komisijai.

3.10.16. Žemą įvykdymo lygį lėmė sulėtėjusi tiek ITER-IO, tiek BĮ F4E pagrindinė veikla; tai daugiausia susiję su COVID-19 krizės padariniais, agresijos karu prieš Ukrainą ir pastarojo meto techninio projektavimo problemomis, susijusiomis su dabartiniu surinkimo etapu įgyvendinamame ITER projekte.

2022 m. administracinio biudžeto vykdymo trūkumai

3.10.17. BĮ F4E administracinis biudžetas sudaromas iš neatsietų asignavimų. Todėl administracinių įsipareigojimų asignavimai, grindžiami administracinėmis sutartimis ir pareigomis, kurias vykdant metų pabaigoje nebuvo atlikti mokėjimai, gali būti perkelti, kad mokėjimai būtų atlikti kitais metais.

3.10.18. 2022 m. pabaigoje įvykdymo lygis buvo žemas – 63 % metų administracinių išlaidų biudžeto (2 antraštinė dalis). O iš ankstesnių metų perkeltų įsipareigojimų asignavimų panaikinimo lygis buvo aukštas – vidutiniškai 20 %.

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Pastabos dėl valdymo ir kontrolės sistemų

Nestabili padėtis vyresniosios vadovybės lygmeniu

3.10.19. 2022 m. pabaigoje BĮ vyresniosios vadovybės lygmeniu vyko reikšmingų permainų. 2022 m. birželio mėn. iš darbo išėjęs BĮ F4E direktoriui ir 2022 m. rugsėjo mėn. BĮ F4E Platesnio požiūrio veiklos departamento vadovą paskyrus ITER-IO generaliniu direktoriumi, įvyko personalo pokyčių, susijusių su keturiomis iš septynių BĮ vyresniosios vadovybės pareigybių. 2022 m. tris vyresniosios vadovybės (įskaitant direktoriaus) pareigybes laikinai užėmė perkelti vidaus darbuotojai, o dar vieną – neseniai įdarbintas darbuotojas. Be to, iki 2023 m. rugpjūčio pabaigos į pensiją išėjo du vyresnieji vadovai (Prekybos departamento vadovas ir ITER programos departamento vadovas). Dėl šios padėties didėja rizika patikimam BĮ F4E valdymui ir tęstinumui, nes šiuo metu reikės patyrusių vyresniosios vadovybės darbuotojų naujiems ITER pagrindiniams scenarijams įgyvendinti; šie scenarijai turės didelį poveikį BĮ F4E veiklai ir juos tikimasi patvirtinti iki 2024 m. pabaigos.

BĮ rizikos valdymo sistemos trūkumai

3.10.20. Nepaisant plataus masto BĮ F4E rizikos valdymo veiklos, naujausiame BĮ F4E rizikos vertinime neatspindėti rizikos veiksniai, susiję su reikšmingais įvykiais, kurie jau buvo nustatyti ir turėjo įtakos BĮ veiklai 2022 m. antrąjį pusmetį. Tarp jų – vyresniosios vadovybės pokyčiai, lėčiau vykdoma pagrindinė veikla ir dėl to sumažėjęs biudžeto įvykdymo lygis, vėluojantys viešieji pirkimai, taip pat numatoma ITER pagrindinio scenarijaus peržiūra. Dėl šios padėties kyla pavojus, kad BĮ F4E aukščiausieji vadovai gali laiku nepriimti tinkamų sprendimų, o tai gali neigiamai paveikti BĮ projekto tarpinių tikslų įgyvendinimą.

BĮ sutarčių valdymo trūkumai

3.10.21. 2013 m. BĮ F4E sudarė 500 milijonų eurų vertės sutartį dėl pastatų ITER branduoliniams ir nebranduoliniams objektams projektavimo ir įrengimo. 2020 m. gruodžio mėn. nerimaudamos dėl didėjančių branduolinio projektavimo ir įrengimo paslaugų kainų ir būdamas nepatenkintas rangovo pažanga ir efektyvumu atliekant likusius darbus, susijusius su nebranduoliniams objektams skirtais pastatais, BĮ F4E ir ITER-IO parengė strateginį plėtros planą. Šiame plane įvertintos alternatyvios viešųjų pirkimų strategijos, pavyzdžiui, naujo konkurso dėl įrengimo paslaugų paskelbimas arba likusių darbų perdavimas kitiems rangovams, ir įvertintos galimos pasekmės, susijusios su išlaidomis ir įgyvendinimo tvarkaraščiu. 2021 m. vasario mėn. rangovas pateikė 150 milijonų eurų dydžio išlaidų deklaraciją už branduolinio projektavimo ir įrengimo paslaugas, o 2021 m. rugsėjo mėn. – dar vieną išlaidų deklaraciją už likusius 30 milijonų eurų vertės darbus, susijusius su nebranduoliniams objektams skirtais pastatais. BĮ pasamdė išorės teisės ekspertus, kad būtų išnagrinėta galimybė taikyti alternatyvias viešųjų pirkimų strategijas. Remdamasis ekspertų

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

atlikta rizikos analizė ir grįžtamąja informacija, BĮ direktorius susitarė su branduolinio projektavimo ir įrengimo paslaugas teikiančiu rangovu dėl 75 milijonų eurų sumos; šią sumą BĮ sumokėjo 2022 m. pabaigoje. Tačiau dėl darbų, susijusių su nebranduoliniams objektams skirtais pastatais, BĮ F4E nusprendė, kad susitarimo dėl ginčo negalima pasiekti, o rangovas iškėlė bylą.

3.10.22. Mūsų atlikta sutarties įgyvendinimo dokumentų analizė atskleidė trūkumų, susijusių su BĮ atliekamu šios sutarties valdymu. Visų pirma, BĮ F4E teisingai neįvertino prašomų sutarties pakeitimų ar rangovo padarytų esminių sutarties pažeidimų, susijusių su sutarties vykdymu, poveikio. Dėl to šalys skirtingai aiškino darbų apimtį, terminus ir projekto reikalavimus, ir dėl to kilo nesutarimų. Be to, teisės ekspertai padarė išvadą, kad dėl atitinkamų sutarties nuostatų formuluočių BĮ negalėjo nutraukti sutarties ir likusių darbų atlikti pati arba susitarti, kad juos atliktų kiti rangovai. Kadangi rangovas tinkamai nesilaikė tvarkaraščio, o BĮ F4E nevykdė projekto apskaitos, BĮ negalėjo aiškiai nustatyti rangovo įsipareigojimų. Šie trūkumai turėjo didelį poveikį sutarties tikslų įgyvendinimui; jų nepašalinus, gali būti paveikta ir kita pagrindinė BĮ F4E veikla, nes, atnaujinus ITER projekto pagrindinį scenarijų, gali reikėti atlikti reikšmingus vykdomų sudėtingų sutarčių pakeitimus.

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

3.10.23. *Priede* pateikiama taisomųjų veiksmų, kurių imtasi reaguojant į mūsų ankstesnių metų pastabas, apžvalga.

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
1	2019	BĮ veiklą kasmet vertina išorės ekspertų kolegija. Ekspertų kolegija nustatė keletą problemų ir rizikos veiksnių vyresniųjų vadovų ir organizacinės kultūros lygmeniu. Ši padėtis, jei ji liks neišspręsta, galėtų daryti neigiamą poveikį darbuotojų darbo rezultatams.	Pastabos susijusios su BĮ F4E 2019 m. (8-ąja) metine vertinimo ataskaita. 2022 m. BĮ F4E buvo įgyvendinusi rekomendacijas dėl BĮ F4E lyderystės problemos.	Užbaigta

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
2	2019	Dėl etatų plano apribojimo, susijusio su statutiniais darbuotojais, BĮ F4E vis dažniau naudoja išorėje arba viduje samdomus išteklius. 2019 m. šie ištekliai jau sudarė apie 62 % BĮ statutinių darbuotojų. Dėl šių priežasčių BĮ kyla didelė rizika, susijusi su pagrindinių kompetencijų išlaikymu, neaiškia atskaitomybe, galimais teisiniais ginčais ir mažesniu darbuotojų efektyvumu dėl decentralizuoto valdymo.	2022 m. BĮ įsteigė darbo grupę, kurios užduotis – įvertinti, ar išorės ištekliai naudojami plačiai, siekiant geriau planuoti ir pagrįsti jų poreikį. Be to, pagal 2023 m. etatų planą BĮ statutiniai darbuotojai buvo padidinti dešimčia papildomų laikinųjų darbuotojų etatų, o 15 sutartininkų etatų buvo pakeisti į laikinųjų darbuotojų etatus. Į nustatytą riziką bus atsižvelgiama BĮ išorės paslaugų teikėjų projekte, kurį planuojama parengti iki 2023 m. pabaigos. 2023 m. BĮ taip pat inicijavo darbo jėgos planavimo funkcijos sukūrimą ir bendrą žmogiškųjų išteklių politikos peržiūrą. Vis dėlto dėl projekto veiklos pobūdžio ir darbo krūvio, kuris šiuo metu susidaro dėl BĮ veiklos, reikalinga didelė išorės paslaugų teikėjų parama.	Įgyvendinama

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
3	2021	<p>Nuo 2016 m. sausio mėn. BĮ turėtų mokėti darbdavio įmokų į ES pensijų sistemą dalį. Kadangi Komisija šių išlaidų BĮ biudžetuose nenumatė ir oficialiai neprašė atlikti mokėjimų, BĮ F4E tokių įmokų dar nėra sumokėjusi.</p> <p>Vadovaujantis Tarnybos nuostatais⁸³ ir Komisijos gairėmis, kiekvienos BĮ metinis darbdavio įnašas turėtų būti apskaičiuojamas pagal procentais išreikštą BĮ ne ES pajamų ir visų BĮ pajamų santykį. BĮ F4E atveju ši procentinė dalis yra apie 20 %. Tačiau atitinkamose BĮ F4E įstatų nuostatose reikalaujama, kad visa narystės įmokų suma neviršytų 10 % BĮ metinių administracinių išlaidų. Dėl šių viena kitai prieštaraujančių teisinių nuostatų gali atsirasti įvairių aiškinimų, turinčių skirtingą finansinį poveikį.</p>	<p>BĮ F4E atitinkamas darbdavio įmokas į ES pensijų sistemą už 2017–2022 m. laikotarpį sumokėjo pagal Komisijos pateiktas sąskaitas faktūras. Metinis įnašas apskaičiuotas remiantis Komisijos gairėmis.</p> <p>Todėl klausimas dėl šios pastabos laikomas užbaigtu. Tolesni veiksmai, susiję su prieštaraujančiomis teisinėmis nuostatomis, BĮ kompetencijai nepriklauso.</p>	Užbaigta

⁸³ 83a straipsnis.

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
4	2021	2020 ir 2021 m. BĮ taip pat reguliariai kasmet vertino išorės ekspertai ir buvo atliekamas intensyvus vidaus auditas, apimantis daugumą svarbiausių jos veiklos sričių. Dėl taisomųjų veiksmų įgyvendinimo siekiant pašalinti nustatytus rizikos veiksnius ir reaguojant į auditus bei vertinimus padidėjo administracinė našta, tačiau nėra įrodymų, kad papildomos kontrolės priemonės buvo efektyvios ar kad jas taikant sistema buvo patobulinta.	2022 m. nebuvo pradėtas joks naujas metinis BĮ F4E vertinimas. 2022 m. pabaigoje BĮ F4E įgyvendino 50 % rekomendacijų pagal 9-ąjį ir 25 % rekomendacijų pagal 10-ąjį metinį vertinimą. Kalbant apie VAT atliktus BĮ F4E auditus, 2022 m. BĮ įgyvendino visas neįgyvendintas rekomendacijas, išskyrus dvi svarbias rekomendacijas dėl projektų valdymo ir metodų – jos buvo įgyvendintos 2023 m. pirmąjį ketvirtį.	Įgyvendinama

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Nr.	Metai, kuriais pateikta Audito Rūmų pastaba	Audito Rūmų pastaba (santrauka)	Taikytas taisomasis veiksmas / kiti svarbūs pokyčiai (santrauka)	Audito Rūmų pastabos būklė (įgyvendinama / užbaigta)
5	2021	<p>2021 m. lapkričio mėn. BĮ F4E darbuotojai pradėjo streiką. Remiantis vidaus ir išorės vadovybės vertinimais ir keliomis vidaus apklausomis, pagrindinės BĮ darbo aplinkos pablogėjimo priežastys buvo vyresniosios vadovybės lygmens trūkumai (pavyzdžiui, neskaidrus ir neveiksmingas sprendimų priėmimas ir socialinio dialogo stoka). Be to, dėl neproporcingo išorės personalo išteklių naudojimo padaugėjo su darbo aplinka susijusių iššūkių ir rizikos veiksnių. Komisija nurodė, kad atliekant 2022 m. metinį BĮ F4E vertinimą dėmesys bus skiriamas tik žmogiškųjų išteklių valdymo klausimams.</p>	<p>10-ojoje metinėje vertinimo ataskaitoje pateiktos dvi rekomendacijos dėl BĮ žmogiškųjų išteklių valdymo. 2022 m. BĮ valdyba parengė jų įgyvendinimo veiksmų planus. Iki 2023 m. birželio mėn. BĮ visiškai įgyvendino pirmąją rekomendaciją dėl BĮ F4E direktoriaus funkcijos sustiprinimo ir planuoja iki 2023 m. pabaigos užbaigti įgyvendinti antrąją rekomendaciją dėl darbuotojų padėties gerinimo. 2023 m. BĮ jungtinė darbo grupė užbaigė BĮ darbo aplinkos analizę ir ėmėsi tolesnių veiksmų, atsižvelgdama į psichosocialinės rizikos vertinimo apklausą.</p>	Įgyvendinama

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

Bendrosios įmonės atsakymas

3.10.18 F4E nori atkreipti dėmesį į tai, kad iš 2021 m. į 2022 m. perkeltų administracinių įsipareigojimų vidutiniškai 20 proc. siekiantis panaikinimo lygis daugiausia buvo susijęs su preliminariais įsipareigojimais. Galutinis 2021 m. galutinio administracinio biudžeto įvykdymo lygis 2022 m. pabaigoje buvo 98,5 proc., panašiai kaip ir ankstesniais metais.

3.10.19 Reikia pažymėti, kad laikinai pareigas einantys ITER rezultatų ir Platesnio požiūrio veiklos departamentų vadovai ir Projektų valdymo departamento vadovas yra vadovybės darbuotojai, turintys reikiamų įgūdžių, žinių ir atitinkamos patirties, kad galėtų vykdyti savo pareigas. Vis dėlto, kadangi jie pareigas eina laikinai, gali būti, kad jiems nepavyko visiškai įgyvendinti pokyčių atsižvelgiant į vidutinės trukmės ir ilgalaikes perspektyvas.

3.10.20 F4E diegia naują sistemą, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas greitam konsolidavimui siekiant apibendrinti riziką ir padidinti portfelio rizikos valdymo veiklos matomumą; pirmoji ataskaita pateikta F4E valdymo struktūroms 2023 m. birželio-liepos mėn.

- Vėluojantys viešieji pirkimai: susijusi rizika įrašoma projekto ir (arba) programos lygmens rizikos registruose, o ne viešųjų pirkimų valdymo lygmeniu.
- ITER-IO projekto perplanavimas gali turėti įtakos nepiniginių įrašų skyrimui (F4E projektai) arba Euratomo piniginiam įnašui į ITER-IO:
 - nepiniginių įrašų skyrimas turėtų būti įtrauktas į projekto lygmens rizikos registrą. Taip pat yra galimybių sumažinti rizikos apimtį, t. y. vadinamąją „karštąją kamerą“.
 - Euratomo piniginis įnašas į ITER-IO: Šią riziką prisiima EURATOMAS kaip ITER tarybos narys. Ši rizika taip pat neįtraukta į F4E valdybai pateikiamą „baigiamąjį įvertį“.

3.10.22 F4E jau ėmėsi priemonių užtikrinti, kad problemos, su kuriomis susidurta įgyvendinant šią sutartį, nepasikartotų. Pirma, tai buvo viena iš pirmųjų FIDIC⁸⁴ sutarčių, kurias sudarė F4E, ir šios rūšies sutartis naudojama tik pastatų programos srityje. Sužinojusi apie netinkamą vėluojančių darbų valdymą, F4E sugriežtino naujosios pavyzdinės sutarties sutartines nuostatas. Be to, F4E rengia praktinį seminarą F4E darbuotojams, atsakingiems už teisinę, komercinę, techninę ir projektų valdymo sritį, siekdama paaiškinti tinkamo tvarkaraščio laikymosi svarbą sprendžiant įvairius visų suinteresuotųjų subjektų poreikius ir toliau tobulinti sutarčių nuostatas, tvarkaraščių laikymosi praktinius aspektus ir procesus. Tikimasi, kad šis

⁸⁴ FIDIC sutartys yra inžineriniai susitarimai, kuriais reglamentuojami statybos projektai. Tai svarbiausios sutartys pasaulinėje statybų srityje, kurias rengia ir skelbia Tarptautinė inžinierių konsultantų federacija (pranc. FIDIC), tarptautinė statybos technologijų ir konsultacinės inžinerijos standartų organizacija.

Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (BĮ F4E)

veiksmas, kuris turi būti įgyvendintas iki 2023 m. pabaigos, padės dar labiau patobulinti F4E tvarkaraščio priežiūros priemones ir padidins tam skirtus išteklius.

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų nario Mihailo KOZLOVO vadovaujama IV kolegija
Liuksemburge 2023 m. rugsėjo 26 d.

Audito Rūmų vardu

Tony Murphy
Pirmininkas

Santrumpos

BAT	Komisijos RTD GD Bendroji audito tarnyba
BĮ	bendroji įmonė
BĮ „ECSEL“	Elektroninių komponentų ir sistemų bendroji įmonė
BĮ „EU-Rail“	Europos geležinkelių bendroji įmonė
BĮ „EuroHPC“	Europos našiosios kompiuterijos bendroji įmonė
BĮ „S2R“	bendroji įmonė „Shift2Rail“ (Europos geležinkelių iniciatyva)
BĮ „Švarus dangus“	bendroji įmonė „Švarus dangus“
BĮ F4E	Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė
BĮ SESAR	Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programos bendroji įmonė
BĮC	Komisijos RTD GD Bendras įgyvendinimo centras
BP 7	Mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros septintoji bendroji programa (2007–2013 m.)
BPS BĮ	Biologinės pramonės sektorių bendroji įmonė
BST BĮ	Bazinių skaitmeninių technologijų bendroji įmonė
CNECT GD	Komisijos Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas
DFP	daugiametė finansinė programa
DNE	deleguotasis nacionalinis ekspertas
ECCC	Europos kibernetinio saugumo kompetencijos centras
EITP	Europos infrastruktūros tinklų priemonė
EPPO	Europos prokuratūra
Euratomas	Europos atominės energijos bendrija
EŽBE BĮ	Europos žiedinės biožaliavinės ekonomikos bendroji įmonė
IKAA	Nepiniginiai įnašai papildomai veiklai
IKOP	Nepiniginiai įnašai pagrindinei veiklai
ITER	Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius
ITER-IO	Tarptautinė ITER branduolio sintezės energijos organizacija
KEV BĮ	Kuro elementų ir vandenilio bendroji įmonė
MOVE GD	Komisijos Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas

NA BĮ	Netaršios aviacijos bendroji įmonė
NSSI BĮ	Novatoriškų sveikatos sprendimų iniciatyvos bendroji įmonė
NVI BĮ	Naujoviškų vaistų iniciatyvos bendroji įmonė
OLAF	Europos kovos su sukčiavimu tarnyba
PTP BĮ	Pažangiųjų tinklų ir paslaugų bendroji įmonė
RTD GD	Komisijos Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas
SESV	Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo
Švariojo H2 BĮ	Švariojo vandenilio bendroji įmonė
TAAIS	Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai
TAS	IFAC tarptautiniai audito standartai
VAT	Komisijos Vidaus audito tarnyba
Visuotinės sveikatos BĮ	Visuotinės sveikatos bendroji įmonė (Europos ir besivystančių šalių partnerystės klinikinių tyrimų srityje 3 teisių ir pareigų perėmėja)

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2023

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras